พระโอวาทของท่านอรหันต์จี้กง
พระประวัติของท่านจี้กงโดยสังเขป
โอวาทบำเพ็ญ

อ่านแล้วเก็บรักษา บุญรักษาเนืองนอง รู้แล้วบอกกันทั่ว บุญกุศลเรืองรอง

修心一念無邪 緣結正氣免驚＊念佛明心心即佛

到處迷津指引 此日廣揚道聲＊悟心是佛佛即心

正氣

意志堅堅勿移
天地之利依依
知之做之爲之

แม้นรู้สารพัดก็ไร้ค่า ไม่เท่าเจนจบรู้นิพพาน
คนไร้วาสนาจิตย่อมวุ่น พร่ำสวดตามสอนแจ้งนิพพาน

แปล เรียบเรียง และรวบรวมโดย อภิธรรมกร

สุขแท้อยู่หนใด

ชีวิตวุ่นวายทุกข์ สุขแท้อยู่หนใด
ทำไมจึงสุขได้ ไม่ต้องวุ่นวายใจ
สุขด้วยทางสงบ ทุกข์นั้นอยู่หนใด
ทางสงบอยู่ไหน อยู่ที่ใจรู้ใจ
ทุกคนย่อมสุขได้ ไม่ต้องเดินทางไกล
ทุกสิ่งรู้ว่างเปล่า เวลาผ่านก็ไว
ชีวิตล้วนมีค่า อย่าปล่อยค่าสูญไป
จิตเดิมนั้นสูงส่ง สูงค่ากว่าอื่นใด
จิตนิ่งทางสงบ พ้นทุกข์ด้วยรู้ใจ

เจียขี่ แปลว่า สัจจพลังแห่งความเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นลายพระหัตถ์ และลงพระนาม โดยท่านอรหันต์จี้กง สงฆ์ คือมนุษย์คนคือคน มนุษย์คือคนอย่างหลงตน หากเพียรบำเพ็ญได้พ้นทุกข์พ้นทุกข์บรรลุจึงเหนือคน ร่างกายของมนุษย์ต้องอาบน้ำ ให้สะอาดทุกวันฉันใด จิตใจของมนุษย์ก็ต้องชำระให้บริสุทธิ์ทุกวันฉันนั้น วันนี้ท่านชำระจิตใจของท่านให้บริสุทธิ์ดีแล้วหรือยัง องมะนีปะนีฮงนะโมกวงซิอิมผ่อสัก

南無本師釋迦牟尼佛

應無所住

而生其心

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คำหวานหวานหูก็ไร้ค่า　คำสัจไม่หวานชื่นไม่หาย
คำหวานหวานผ่านทุกข์ก็ตาม　คำสัจสอนจิตไม่รู้ลืม
คำสัจเคืองหูไม่หวานหู　ข่มจิตทำได้ก็เป็นหวาน
คำหวานหวานหูผ่านไม่นาน　หวานกลายเป็นขมปวดร้าวทรวง
คำสอนพุทธองค์ล้วนเป็นสัจ　คำสัจหวานจริงสุขใจหนอ
ไม่มีคำสอนใดจะหวานปาน　หวานปานคำสอนพุทธองค์
คำสอนพุทธองค์เหนือคำสัจ　มวลสัตว์ได้พึ่งพ้นทุกข์หนอ
พ้นทุกข์ด้วยพึ่งพุทธองค์　บารมีพุทธองค์ล้นปฐพี

慈竹林

克己待人須如己

修心学佛應無心

พระเมตตากวงซีอิมผ่อสัก
(พระอวโลกิเตศวรบรมโพธิสัตว์)

บารมีพระแม่สุดประเสริฐ ประเสริฐบารมีเหนือโลกีย์
คนดีคนชั่วท่านโปรดทั่ว โปรดทั่วไม่เว้นชั่วหรือดี
รูปปางปรากฏสามสิบสอง สามสิบสองรูปปางเหนือโลกดี
ทิพย์วารีอมฤตทรงโปรยหลั่ง โปรยหลั่งสารทิศดับทุกข์ดี
ธรรมนาวาทรงทั่วทุกหนแห่ง ทุกหนแห่งทรงทั่วโปรดสัตว์ดี
ศรัทธาสวดวอนล้วนได้จิต ได้จิตวันทาสดุดี
บารมีพระแม่ก้องประจักษ์ ประจักษ์บารมีเหนือปฐพี
ขอกราบพระแม่ผู้ทรงศักดิ์ ทรงฤทธิ์ทรงศักดิ์ล้านล้านปี

คำนำครั้งที่ 1

จิตเป็นสิ่งที่มองด้วยตาไม่เห็น แต่ใจบางขณะ สติก็อาจบอกถึงการสัมผัสรู้ได้บ้าง แต่โอกาสมีได้น้อยหรือแทบจะไม่มีเลย ทุกคนอยากจะรู้ ต่างก็รู้ไม่จริง จิตนั้นมีอยู่ในมนุษย์ทุกรูปทุกนาม ตั้งแต่เมื่อได้เกิดมาเป็นมนุษย์และอยู่ร่วมกันตลอดมาจนถึงวันตาย เมื่อสังขารตายดับไปแล้ว จิตก็ยังไม่ตายและคงเป็นอยู่ต่อมาอย่างที่รู้ทั่วกันว่า “วิญญาณ” หมุนเวียนสับเปลี่ยนเป็นเช่นนี้ไปตลอด โดยจิตนั้นไม่เคยได้ตายเลย และคงอยู่เป็นผู้รับเอาทั้งบุญและบาปที่ได้ก่อทำขึ้น ในขณะที่สังขารนั้นยังมีชีวิตอยู่ ในฐานะอย่างเป็นเจ้าของ เป็นภาวะจำยอมโดยธรรมชาติที่ไม่อาจโต้แย้งหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ ทั้งโอกาสที่จะต่อรองกันก็ไม่มี ฉะนั้น ในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ ก่อนที่จะพูดจะทำอะไรลงไป ขอได้โปรดรำลึกและเป็นห่วงถึงความเป็นอยู่ของเจ้าของในอนาคตนี้บ้าง และเพื่อความสุขในอนาคตที่ถาวรตลอดไปอย่างแท้จริง สิ่งที่เป็นบาปทุกอย่างพึงละเว้น ความดีทุกสิ่งอย่าละเลย แล้วท่านจะภูมิใจในสิ่งที่ได้กระทำ ความสว่างจะปรากฏเป็นของท่านในที่สุด

วัยแปลว่าความเสื่อมหรือการสึกกร่อน ความเสื่อมนั้นเป็นเรื่องของสังขารอันสังเกตเห็นได้ชัดจากความเสื่อมที่ปรากฏในสังขารตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา แต่จิตนั้นหาได้เสื่อมหรือแก่ชราไปตามวัยของสังขารแต่ประการใดไม่ สังขารที่ปรากฏในสภาพเหี่ยวย่นอ่อนเปรี้ยเพลียแรงตามวัย แม้จะปรากฏมากสักเพียงใดก็ตาม แต่จิตนั้นก็หาได้เหี่ยวย่นอ่อนเปรี้ยเพลียแรงไปตามสังขารไม่ มนุษย์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ตามวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม แต่จิตนั้นก็ยังมีสภาพความเป็นอยู่เหมือนเดิมปราศจากการเปลี่ยนแปลง

จิตเดิมของมนุษย์นั้นเหมือนดวงแก้วที่สว่างไสวไร้ราคี บริสุทธิ์ สะอาดหมดจด เพียบพร้อมสมบูรณ์ เหนือความหวั่นไหว การเกิดการดับ เป็นปัจจัยที่มาของพลังทั้งปวง แต่เมื่อได้เวียนผ่านมาเกิดเป็นมนุษย์ ดวงแก้วที่สะอาดหมดจดนี้ก็ต้องมัวหมองไปเพราะกิเลสราคะตัณหาและโลภโกรธหลง เมื่อการเวียนว่ายตายเกิดถี่มากขึ้นด้วยผลของบุญบาป อุปนิสัยใจคอทั้งดีและชั่วก็ยิ่งทวีฝังลึกแน่นเข้าไปในอายตนะมากขึ้นทุกทีตามลำดับ ดวงแก้วที่ใสสะอาดนี้ได้ถูกกลบทับมืดมิดจนแทบจะไม่มีโอกาสได้เห็น การบำเพ็ญสมาธิจิตก็คือการชำระขัดเกลาจิตหรือดวงแก้วนี้ให้คืนสู่สภาวะที่สะอาดหมดจดเหมือนเดิมนั่นเอง การชำระนี้พูดได้ง่ายแต่ทำได้ไม่ง่าย การปฏิบัตินั้นจำต้องใช้เวลาตามขั้นตอนและวิธีการด้วยความเพียรที่สม่ำเสมอ ถึงแม้จะมีวิธีการและขั้นตอนก็ตาม แต่ถ้าได้ลงมือทำกันอย่างจริงจังแล้วก็ดูเหมือนไม่มีอะไรจะยากเย็น การเดินทางระยะไกลเป็นพันลี้ ก็สามารถเดินให้ถึงได้ด้วยการเริ่มต้นจากจุดเดินที่ปลายเท้า การปฏิบัติไม่จำต้องเปลี่ยนแปลงการเป็นอยู่ จงละอยู่กับที่ อยู่เท่าที่เป็นอยู่ อย่าพายเรือหาน้ำ อย่าขี่โคหาโค การสำเร็จอยู่ที่จิต การพิจารณาก็อยู่ที่จิต อย่าหลงชมบารมีผู้อื่น อย่าลืมทิ้งบารมีจิตเดิม ไม่ต้องขึ้นเขาหรืออยู่วัด ไม่ต้องบุกป่าฝ่าดง จงวางอายตนะทั้งหมด ทำตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติให้ต่อเนื่อง เรื่อยเรื่อยเรียงเรียง เมื่อความเพียรทำได้ถึงจุด ความสว่างก็จะปรากฏขึ้นเอง ถ้าชำระได้หมดก็คือพระอริยเจ้า ถ้าชำระได้ไม่หมด ก็จะลักลั่นต่ำลงมาตามลำดับจนเป็นปุถุชนธรรมดา ตามสภาพธรรมชาติที่เป็นจริง จิตเดิมของปุถุชนธรรมดาและจิตของพระอริยเจ้านั้นมิได้แตกต่างอะไรกันเลย ความเพียรที่บำเพ็ญกันจน

สำเร็จก็ไม่ทำให้จิตได้อะไรเพิ่มขึ้นมาใหม่ และจิตของปุถุชนก็ไม่จำต้องได้อะไรมาเพิ่มเติมเสียก่อน จึงจะบรรลุผล เพียงแต่ชำระจิตให้สะอาดหมดจดคืนสู่สภาวะของจิตเดิมเท่านั้น การสำเร็จก็คือการชำระหรือขัดเกลาจิตจนสู่สภาวะเดิมอันเป็นจิตที่เหนือทั้งบาปบุญและผัสสะในอายตนะทั้งปวง

ผู้รู้ทุกคนต่างมองสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตรงกันฉันใด ทุกศาสนาก็สอนคนชำระจิตใจให้สะอาดหมดจดถูกต้องตรงกันฉันนั้น การบำเพ็ญสมาธิจิตตามที่ปรากฏในหนังสือนี้ ก็คือการชำระจิตให้สะอาดเป็นอิสระเหนือพ้นไปจากบาปบุญและอายตนะทั้งหมด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การทำจิตให้เป็นสมาธิที่นิ่งจนหลุดพ้นจากอายตนะทั้งหมดได้อย่างอิสระตลอดเวลา การปฏิบัติจิตมิใช่ทำการก่อสร้างปรับปรุงหรือต่อเพิ่มเติมอะไรใหม่เข้ามาในจิต เพียงแต่ทำจิตให้เป็นสมาธิคืนสู่สภาวะของจิตเดิมอันหมายถึงการหลุดพ้น การหลุดพ้นจะมีสภาวะเป็นอย่างไรนั้นย่อมรู้ได้ด้วยตัวของผู้ปฏิบัติเอง อันเปรียบเสมือนการดื่มน้ำร้อนเย็นย่อมรู้อยู่แก่ใจ การหลุดพ้นนั้นเป็นการเฉพาะตัวซึ่งจะต้องกระทำด้วยตัวเอง ไม่ใช่เป็นสิ่งที่สามารถจะหยิบยื่นให้กันได้ หรือได้มาด้วยการบริจาคทำบุญ ทั้งไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะสามารถจ้างวานหรือใช้ผู้อื่นให้ทำการแทนได้ ดั่งปรากฏตามคำกล่าวของพระอานนท์ที่ว่า "เมื่อครั้นออกบวชแล้ว ได้ตามเสด็จติดตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปตลอดทุกแห่งมิได้ห่างเว้น ได้รำลึกอยู่ในใจเสมอมาว่า การบำเพ็ญเพียรนั้นไม่จำต้องกระทำให้เหนื่อยยาก เพราะเมื่อถึงวาระอันสมควรแล้ว พระพุทธองค์ก็จะทรงประทานพระโพธิญาณให้สำเร็จไปได้เอง หารู้ไม่ว่า กายใจนั้นเป็นสิ่งที่ทำ

แทนกันไม่ได้ จึงพลาดจากจิตเดิม” แม้พลาดจากจิตเดิม ท่านอานนท์ก็รู้ตัวได้ทันก่อนที่จะสาย ท่านผู้อ่านทั้งหลาย โปรดอย่าได้สายเกิน รู้แล้วบอกทั่วด้วยกุศลบอกยั่งยืน

การบำเพ็ญที่ได้ถึงจุดนิ่งแล้ว อาจล่วงรู้วาระจิต หรือชะตาชีวิตของผู้อื่นได้ตลอดจนแสดงการอย่างอื่นที่มากไปกว่านี้ หากท่านได้มีโอกาสประสบพบเห็นเข้าก็อย่าได้หวาดหวั่นหรือวิตกสงสัย มันเป็นเพียงผลพลอยได้ตามปกติของจิตที่ปฏิบัติสมาธิได้ในเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งยังอยู่ห่างไกลไปอย่างมากจากบารมีของจิตเดิมอันเป็นปัจจัยที่มาของพลังทั้งปวง ผู้ปฏิบัติต้องไม่สนใจและข้องแวะในสิ่งเหล่านี้เพราะการข้องแวะในสิ่งเหล่านี้อาจทำให้จิตไม่นิ่งติดและเสียเวลา ทั้งอาจทำให้ลืมตัวหลงผิดไปได้ พุทโธอยู่ในจิตธรรมอยู่ในใจ เครื่องรางและพระเครื่อง มีไว้เพื่ออะไร จงรู้นิ่งอย่ารู้เกิด ถ้ารู้นิ่ง จะได้นิ่ง พ้นเวียนว่าย ถ้ารู้เกิด ดับก็ตามสู่ว่ายเวียน

การปฏิบัติตามที่ปรากฏในหนังสือนี้ ย่อมทำได้ง่ายด้วยศรัทธาและความเพียรที่สม่ำเสมอ เคยมีคนบ่นว่านั่งมานานถึงยี่สิบปีแล้วยังไม่เห็นจะรู้เรื่อง นอกจากจะไม่รู้เรื่องอย่างที่บ่นว่าแล้วความจริงแม้เพียงก้าวแรกเดียวบนเส้นทางการปฏิบัติ ผู้บ่นว่านี้ก็ยังไม่มีโอกาสได้เหยียบเลย หรือถ้าจะพูดให้ถึงแก่นแท้ก็ได้ว่าเขาผู้นี้ยังไม่เคยได้นั่งเสียด้วยซ้ำ เพราะการไม่รู้ถึงจุดนิ่งยังไม่รู้ถึงการปฏิบัติยังอยู่เพียงขั้นตอนระหว่างการสำรวจค้นหาเส้นทางการนั่งการปฏิบัติเท่านั้น แต่ถ้าผู้ปฏิบัติมีความแน่วแน่มั่นคงและสม่ำเสมออย่างเช่นสามเณรเสียงหรือนายเจ๋งตามที่ได้ปรากฏในหนังสือนี้ก็คงจะไม่มีโอกาสที่มานั่งบ่นว่าไม่รู้เรื่องเช่นนี้ การปฏิบัติถึงจุดที่สุดของวิธีปฏิบัติตามที่ได้ปรากฏในหนังสือนี้ ย่อมสามารถจะบรรลุ

อย่างอิสระได้ในทุกวิธี ท่านผู้สนใจอาจเลือกปฏิบัติในวิธีใดวิธีหนึ่งตามแต่จะถนัด โดยไม่จำต้องทำทุกวิธี แต่สำหรับวิธีที่ 1 และที่ 2 ถ้าจะทำควบคู่ต่อเนื่องตลอดกันไปก็จะทำให้ได้ผลเร็วยิ่งขึ้น โดยภาวนาจนสงบแล้วจึงนั่งสมาธิติดต่อกันไป การปฏิบัติที่ต่อเนื่องกันไปตลอดเช่นนี้ จิตจะนิ่งและเป็นอิสระได้เร็วขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นถ้าวันไหนได้กินเจด้วย การนั่งก็จะปลอดโปร่ง อันแสงสว่าง (แสงธรรม) ต่างให้ความสว่างแก่กันโดยปราศจากการกระทบขัดแย้งฉันใด การปฏิบัติที่ถูกต้องย่อมประสานเข้ากันได้ทุกวิธีและทุกศาสนาฉันนั้น

หนังสือที่ดีต้องเหมือนเข็มทิศ เหมือนนาฬิกาที่คอยบอกแนวทิศทาง วาระการปฏิบัติและจุดหมายปลายทาง รู้แล้วให้รีบทำไม่เห็นยาก รู้แล้วไม่รีบทำ ดูยากเย็น การปฏิบัติอย่าผัดวันประกันพรุ่ง จงใช้แต่คำว่าทำเดี๋ยวนี้ ในวันนี้และเวลานี้ชีวิตเหมือนหยาดน้ำค้าง เวลามีไม่มาก ช้านักไม่ทันการ

ใต้ฟ้านี้มีพระธรรมเพียงหนึ่ง พระอริยะเจ้าทรงทราบสรรพสิ่งในใต้ฟ้านี้ได้ด้วยจิตนิ่งเดียว ผู้เข้าถึงพระธรรมย่อมได้รู้ถึงธรรมรสแห่งพระธรรมอันหวานซึ้งอมตะ ธรรมรสเป็นอมตะรสที่ปรากฏอยู่ในอมตะธรรมแห่งพระนิพพาน บนจุดสุดท้ายของเส้นทางการปฏิบัติ ท่านกับนิพพานย่อมถึงกันได้ด้วยเพียงจิตนิ่งเดียว อย่าลืมนิพพาน อย่าห่างนิพพาน ได้ถึงนิพพาน

อภิธรรมกร

วันมาฆบูชาที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529

คำนำครั้งที่ 2

ธรรมหรือพระธรรมหรือเต๋า (เต๋า แปลว่าความเป็นธรรมชาติ คุณงามความดีแนวทางที่ใช้เดิน เป็นสภาวะสัจจะนิรันดรที่มีมาก่อนฟ้าดิน พลังใสนิ่งสงบอย่างอิสระเป็นหนึ่ง เพียบพร้อมสมบูรณ์เป็นอารมณ์ธรรมชาติโดยอกริยาที่ทรงจรรโลงและอยู่เหนือสรรพสิ่งในภาวการณ์ของจากสูญสู่มี (สูญเป็นที่มาของหนึ่ง หนึ่งเป็นที่เกิดและมีของสรรพสิ่ง ธาตุน้ำเป็นธาตุที่ปรากฏก่อนธาตุอื่น ในธาตุทั้งสี่ด้วยกันน้ำหล่อเลี้ยงทุกสิ่ง ทุกสิ่งอยู่ได้เพราะน้ำ) ปราศจากอารมณ์ รูป นาม (พระธรรมหรือเต๋า เป็นนามที่สมมติเรียกกันขึ้นในภายหลัง นามนี้ไม่มีมาแต่เดิม) สี เสียง กลิ่น รส การเกิดการดับการไปการมา การเพิ่มการลด ของเขาของเรา ตัวเขาตัวเรา ความหวั่นไหว ความรักความชัง ความยินดียินร้าย ความเก่าความใหม่ความสั้นความยาว ความสูงความต่ำ (สรรพสิ่งล้วนเท่าเทียมกันภายใต้พระธรรม ธรรมทั้งหลายมีคุณค่าเท่าเทียมกัน เสมอกันและต่างก็ทรงความเป็นธรรมด้วยอนัตตาเช่นเดียวกัน ธรรมทั้งปวงล้วนมาจากหนึ่ง หนึ่งก็คือธรรมทั้งปวงนี้เอง) ความช้า ความเร็วและขั้นตอน ไม่มีสิ่งใดจะกว้างใหญ่ไพศาลเท่า ไม่มีสิ่งใดจะสะอาดละเอียดหรือเล็กเกิน เป็นสุญญตาที่ทรงเหนือซึ่งกาลเวลา (เป็นความว่างที่ไม่มีของเขตทั้งเบื้องบนเบื้องล่างและทุกด้าน สุดที่จะหยั่งหรือวัดได้ และทรงอยู่เหนือซึ่งกาลเวลาทั้งอดีต อนาคตและปัจจุบัน) การเปรียบเทียบ คำเอ่ยกล่าวและอายตนะทั้งปวงสถิตทั่วทุกหนทุกแห่ง สัมผัสไม่ได้ มองด้วยตาไม่เห็น และรู้ได้เฉพาะตนแม้จะมองด้วยตาไม่เห็น สัมผัสไม่ได้ แต่ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยง ฝ่าฝืนหรือโต้แย้ง (สรรพสิ่งและทุกการกระทำของแต่ละสิ่ง รวมทั้งกาย

วาจา ใจ ล้วนอยู่ภายใต้อำนาจแห่งกรรมหรือกฎแห่งกรรมทั้งสิ้น อันเป็นสภาวธรรมในพระธรรม) การเข้าถึงพระธรรมได้ย่อมศักดิ์สิทธิ์ เป็นคุณอเนกอนันต์แก่ผู้ปฏิบัติตาม สรรพพุทธะทรงเข้าถึงพระธรรมได้ด้วยการตรัสรู้ คำสอนหลังจากการตรัสรู้ของสรรพพุทธะ คือการสอนให้รู้และเข้าถึงพระธรรมด้วยการเคารพกฎแห่งกรรม มิใช่เป็นการเนรมิต เสริมสร้าง ก่อเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงพระธรรม ทั้งมิได้ลิขิตกฎแห่งกรรม จำนวนของสรรพพุทธะที่ตรัสรู้จะทรงมีจำนวนมากสักเพียงใดก็ตาม พระธรรมก็ทรงเป็นพระธรรมเหมือนเดิมที่ปราศจากการเปลี่ยนแปลง แม้สถิตอยู่ทั่วทุกหนแห่งแต่ก็ทรงเข้าถึงได้ยาก การจะเข้าถึงพระธรรมได้ก็แต่ด้วยจิตที่นิ่งเป็นหนึ่ง เพียบพร้อมคุณธรรม ทั้งกาย วาจา ใจ อันประกอบด้วยการละและปล่อยว่าง

ธรรมหรือพระธรรมหรือเต๋า ไม่มีสิ่งใดจะเที่ยงธรรมถ่องแท้บริสุทธิ์เท่า ไม่มีสิ่งใดจะสะอาดหมดจดเพียบพร้อมเกิน ไม่มีสิ่งใดจะทรงอานุภาพศักดิ์สิทธิ์ถาวรเหมือน ไม่มีสิ่งใดเป็นที่น่าสักการบูชายิ่งใหญ่เกิน สรรพพุทธะทรงอาศัยในการตรัสรู้ สรรพสัตว์ได้อาศัยอยู่เป็นสุขสถาพร สรรพสิ่งสงบได้ด้วยธรรมปกปักป้องโลกเจริญเป็นสุขทั่วด้วยธรรมเกื้ออังกูร ทรงสถิตอยู่ทั่วสารทิศทุกหนแห่งสารทิศทุกแห่งสถิตทั่วอภิบาล ทั้งบนฟ้าบนเขา ในน้ำ ในไฟ ในป่าในเมือง ในบ้าน ในวัด ในศาล ในคุก ในนรกและสวรรค์ ตลอดจนในสรรพสัตว์สรรพสิ่งทั้งปวง ด้วยการทรงสถิตอยู่ทั่วสารทิศทุกแห่งนี้พระธรรมจึงสามารถแสวงหาและเข้าถึงได้ด้วยการละนิ่งอยู่กับที่อยู่เท่าที่เป็นอยู่ โดยไม่จำต้องเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่หรือสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงก็ไม่จำกัดทั้งเวลา สถานที่และบุคคล ไม่ว่า

จะเป็นเพศใด (ชาย หญิง หรือสมณะ) วัยใด และมีฐานะความเป็นอยู่อย่างไร ด้วยเหตุที่สัมผัสไม่ได้ มองด้วยตาไม่เห็น และรู้ได้เฉพาะตน จึงเป็นเหตุให้โอกาสการรู้สึกถึงความมีอยู่ของพระธรรมมีได้น้อยหรือแทบจะไม่มีเลย อย่างไรก็ตาม พระธรรมย่อมสามารถเข้าถึงได้ด้วยความเพียรที่ละนิ่งอยู่กับที่ และบรรลุได้ด้วยจิตว่างอันมีความละและปล่อยวางเป็นปัจจัย พระธรรมทรงนิ่งสถิตอยู่ทั่วทุกแห่งในสภาวะนิรันดรอย่างแท้จริงโดยปราศจากการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะมีผู้รู้ที่เข้าถึงและสัมผัสได้หรือไม่ก็ตาม พุทธะคือสิ่งที่ผ่านพ้น พระธรรมสถิตทั่วชั่วนิรันดร์ ธรรมทั้งหลายก็คือหนึ่ง รู้แจ้งในหนึ่ง รู้พระธรรม

ฟ้าเป็นหนึ่งจึงสดใส แผ่นดินเป็นหนึ่งจึงสงบ ทวยเทพเป็นหนึ่งจึงศักดิ์สิทธิ์ หุบเขาเป็นหนึ่งเสียงจึงก้อง ลำน้ำเป็นหนึ่งจึงไหลริน พระราชาเป็นหนึ่งเกียรติก้องปฐพี หนึ่งเป็นที่เกิดและมีของสรรพสิ่ง จิตพ้นทุกข์ก็ด้วยเป็นหนึ่งฉะนี้แล

อันจิตของมนุษย์นั้นเพียบพร้อมสมบูรณ์ และไม่มีขั้นตอนโดยธรรมชาติ แต่การที่จะเข้าถึงพระธรรมนั้นจำต้องมีทั้งขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติ การปฏิบัติอาจต้องใช้เวลามากบ้างน้อยบ้างตามควรแก่โอกาสและพฤติการณ์ แต่พระธรรมนั้นบริสุทธิ์เพียบพร้อมสมบูรณ์ ปราศจากทั้งขั้นตอนและเวลา จิตจึงสามารถเข้าถึงพระธรรมได้โดยฉับพลันตามจังหวะของโอกาสและพฤติการณ์ การปล่อยวางเป็นสาระสำคัญอย่างหนึ่งของการปฏิบัติ และบนจุดสุดท้ายของการปฏิบัติเพื่อหลุดพ้น ก็คือการปล่อยวางนี้เอง ตราบใดที่ยังไม่มีการปล่อยวาง ตราบนั้นจิตก็ยังไม่มีโอกาสที่จะว่างได้แม้ชีวิตจะอยู่ได้เพียงแค่ลมหายใจเข้าออกเท่านั้นก็ตามแต่

ทุกคนในสังคมนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้น้อยผู้ใหญ่ทั้งเด็กเล็กเด็กใหญ่หรือคนชรา ไม่ว่าจะยากดีมีจนประการใด ต่างก็มีความเกาะเกี่ยววุ่นวายหงุดหงิดฟุ้งซ่านทั้งดิ้นรนสับสนมากไปด้วยความต้องการและปัญหา ถ้าไม่รู้จักปล่อยวางให้นิ่งได้เมื่อไร ความวุ่นวายสับสนและปัญหาที่เกาะเกี่ยวก็ไม่มีวันที่จะสงบลงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงพระธรรม มีพราหมณ์คนหนึ่งถือดอกไม้ในมือทั้งสองข้างเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ด้วยความเลื่อมใสศรัทธาในกิตติศัพท์ของการโปรดสัตว์ ครั้นอยู่รอจนถึงโอกาสของการได้เฝ้าแล้ว จึงเข้าไปคุกเข่าอยู่หน้าที่ประทับ พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “พราหมณ์เอ๋ยจงวางลง” พราหมณ์ผู้นี้ก็วางดอกไม้ในมือข้างซ้ายลง พระพุทธองค์ทรงตรัสอีกว่า “จงวางลง” พราหมณ์ผู้นี้จึงวางดอกไม้ในมือข้างขวาลง พระพุทธองค์ทรงตรัสย้ำอีกว่า “จงวางลง” พราหมณ์ผู้นี้ได้แปลกใจทูลถามพระพุทธองค์ด้วยความสงสัยว่า “ดอกไม้ในมือทั้งสองข้างก็ได้วางลงจนหมดแล้ว ไม่ทราบว่ามีอะไรที่พระองค์ท่านจะทรงให้วางลงอีก” พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “จงวางอายตนะทั้งภายนอกและภายในทั้งหมดลง” พราหมณ์ผู้นี้ได้เข้าใจถึงอารมณ์ธรรมแห่งการวางลงของอายตนะทั้งหมดและบรรลุไปในฉับพลัน จิตเป็นหนึ่งได้ด้วยการละและปล่อยวางถ้าไม่มีการละและปล่อยวาง จิตก็ไม่มีวันที่จะว่างได้

การศึกษาพระธรรมคำสอน นอกจากจะต้องทำความเข้าใจตามหนังสือทุกตัวอักษรหรือทุกถ้อยคำการพูดแล้ว ยังจะต้องเข้าใจถึงความหมายอันลึกซึ้งลี้ลับและความละเอียดอ่อนของอารมณ์ธรรมที่แฝงอยู่ในหรือเหนือตัวอักษรหรือคำกล่าวนั้นทั้งต้องรักษาจิตและคงจิตใจให้นิ่งอยู่ในอารมณ์ดังกล่าว มีพระราชาท่านหนึ่งได้เข้าเฝ้า

พระพุทธองค์เพื่อฟังธรรม โดยมีเงื่อนไขในการฟังธรรมว่า พระธรรมที่พระพุทธองค์จะทรงตรัสนั้น ต้องเป็นพระธรรมที่สั้นที่สุด มีความหมายความสำคัญที่สุดและให้สำเร็จได้เร็วที่สุด ทั้งนี้เพราะท่านมีเวลาน้อยด้วยทรงมีพระชนมายุมากแล้วพระพุทธองค์ได้ทรงสอนให้พระราชาทำจิตให้ว่างจนนิ่งสงบดีแล้วจึงตรัสว่า "จงละทุกสิ่งที่เป็นมารเสีย" พระราชาได้ทรงเข้าถึงอารมณ์ธรรมโดยฉับพลันและกราบอำลาเสด็จกลับ

พระธรรมเป็นอกริยาในสุญญตาที่ไม่มีคำกล่าว ทรงอยู่เหนือซึ่งคำเอ่ยกล่าวและขั้นตอน จึงสามารถเข้าถึงได้ตามโอกาสโดยฉับพลัน เป็นปรากฏการณ์ของจิตโดยอิสระอย่างแท้จริง เป็นภาวการณ์จากจิตสู่จิตที่ปรากฏเห็นได้ด้วยจิตอย่างถนัดชัดแจ้ง ทั้งอยู่เหนือซึ่งอารมณ์ของคำกล่าว ดังจะเห็นได้จากในวโรกาสที่พระพุทธองค์ทรงชูดอกไม้ขึ้นพร้อมด้วยรอยยิ้มบนพระพักตร์ รอยยิ้มนี้คือกริยาของจิตที่ปรากฏยิ้มขึ้นเอง ซึ่งมีอยู่ได้เฉพาะแต่เพียงในองค์พระอริยเจ้าเท่านั้น ไม่ใช่รอยยิ้มหรือเจตนาที่อยากจะยิ้ม อันเป็นกริยาที่มีอยู่กันทั่วไปในมายาสังขารของสามัญชน เป็นอารมณ์ธรรมที่นิ่งสงบอย่างเยือกเย็นเป็นสุขโดยปราศจากคำกล่าว พระมหากัสสปะ ที่อยู่เฝ้าพระพุทธองค์ด้วยในวโรกาสนั้นได้บรรลุในอารมณ์และเข้าถึงพระธรรมโดยฉับพลัน

ตัวกูเป็นสิ่งกีดกั้นความสว่างทั่วแห่งแสงธรรม เป็นปัจจัยที่เกิดของความทุกข์ในห้วงแห่งกิเลส บาปและมารทั้งปวง การละวางในตัวกูเสียได้จึงเป็นมหากุศล ฉะนั้นการปล่อยวาง หรือละวางในตัวกู จึงเป็นสาระสำคัญที่ขาดไม่ได้อย่างหนึ่งของการปฏิบัติ การไม่ยึดมั่นในตัวกู ถึงแม้ตัวจะตายก็ยังคงเมตตาและห่วงใยในความ

ทุกข์สุขของผู้อื่น เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของพุทธะ ดังจะเห็นได้จากในอดีตอนันตกาล ครั้งหนึ่ง มีนักพรตท่านหนึ่งได้บำเพ็ญเพียรอยู่บนเขาในป่า มีเนื้อตัวหนึ่งได้หนีความตายจากการล่าของพระราชามาหลบซ่อนตัวอยู่ใกล้ที่พัก พระราชาที่ทรงออกล่าสัตว์ได้ตามมาถึง และถามนักพรตท่านนี้ว่า มีเนื้อหนีมาหลบซ่อนตัวอยู่หรือไม่ นักพรตท่านนี้นิ่งเฉยไม่ยอมตอบ เพราะเกรงว่าถ้าตอบตามความจริง เนื้อตัวนี้ก็จะต้องตาย ถ้าไม่ตอบตามความจริงก็จะผิดศีลจึงนิ่งเสีย พระราชาทรงตัดแขนนักพรตท่านนี้ออกข้างหนึ่ง แล้วถามซ้ำอีกเหมือนเดิมเป็นครั้งที่สอง นักพรตท่านนี้ก็ยังคงทนนิ่งเฉยอยู่อีกเหมือนเดิม พระราชาทรงกริ้วและตัดแขนนักพรตท่านนี้ออกไปเสียอีกข้างหนึ่งด้วยความโกรธ แล้วจึงทิ้งจากไป นักพรตท่านนี้ได้รับความทุกข์อย่างสาหัส ก่อนจะตายได้อธิษฐานอยู่ในจิตว่า "พระราชาท่านนี้ช่างร้ายเหลือ หากเราสำเร็จโพธิญาณได้เมื่อไรจำเป็นที่จะต้องโปรดพระราชาท่านนี้ให้สำเร็จเป็นคนแรก เพื่อจะได้ไม่ต้องไปสร้างทุกข์ให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่น และเป็นเยี่ยงอย่างที่ไม่ดีแก่คนอื่นอีกต่อไป" การเวียนว่ายตายเกิดได้ผ่านไปหลายชาติด้วยกัน จนในที่สุดนักพรตท่านนี้ได้สำเร็จโพธิญาณเป็นพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน และได้ทรงโปรดพระราชานี้ ซึ่งได้เกิดเป็นพระอัญญาโกณฑัญญะ ให้สำเร็จเป็นพระอรหันต์องค์แรกในพระ-พุทธศาสนาตามที่ท่านได้ทรงอธิษฐานจิตไว้

กาลเวลาคือทางผ่าน ชีวิตคือการเดินทาง ทางผ่านที่ใช้เดินนี้เป็นเส้นทางที่แสนขลุกขลัก คดเคี้ยว วกวน ทั้งมากไปด้วยความวุ่นวายและปัญหาสลับซับซ้อนสิ่งที่ไม่น่าเกิดขึ้นได้หรือเป็นไปได้ก็สามารถเกิดขึ้นได้และเป็นไปได้อย่างเกินคาดคิด ทุกสิ่งล้วน

อนิจจัง การปฏิบัตินอกจากจำต้องมีการปล่อยวางแล้ว การไม่ประมาทเผลอลืมตัว ตลอดทั้งความสำนึกที่ไม่หลงในตัวเอง เป็นสาระสำคัญที่จำเป็นจะต้องมี เคยมีคนถามท่านขงจื้อว่า "ท่านเชื่อไหม การย้ายบ้านโดยลืมภรรยาของตัวเองไว้ที่บ้านเดิมก็เกิดขึ้นได้อย่างไม่น่ามีโอกาสที่จะเป็นไปได้ถึงเพียงนี้" ท่านขงจื้อตอบว่า "การย้ายบ้านโดยลืมภรรยาของตัวเองไว้ที่บ้านเดิมนั้นยังไม่น่ากลัวเท่าการลืมตัว แม้เป็นพระจักรพรรดิ์ ถ้าทรงลืมพระองค์หรือลืมตัวก็สามารถหมดได้ทั้งตัวและแผ่นดิน ดั่งเช่นพระจักรพรรดิติ้วอ๋องที่ทรงลืมพระองค์จนเสียแผ่นดินให้แก่ราชวงศ์จิว และต้องปลงพระชนม์เองด้วยการเผาตัวตายในที่สุด" ท่านขงจื้อยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า "ยามเดินด้วยกันสามคนย่อมได้ครู" ซึ่งหมายความว่า การได้พบปะหรืออยู่กับคนหมู่มากย่อมจะต้องได้พบทั้งคนดีและคนชั่ว คนดีย่อมเป็นครูให้คติ คนชั่วก็เป็นครูเตือนสติ ท่านเหลาจื้อ ก็ได้กล่าวไว้ในทำนองใจความว่า อันคนนั้นถึงแม้จะไม่ดีก็ไม่ควรแก่การทอดทิ้ง ความดีและชั่วอยู่ห่างเพียงไหน ล้วนอยู่ในจิตใช่จะห่างใจ ทั้งดีและชั่ว ต่างมาจากใจ ทำดีละชั่ว มีไว้ในใจ รู้ระวังจิตนิ่งอยู่ภายใน ว่างทั้งดีชั่ว เหนือความวุ่นวาย นิพพานคือจิต หยุดนิ่งในใจ ประพฤติตัวให้อยู่ในศีล ทำใจให้สะอาด มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป กระทำทุกสิ่งด้วยความจริงใจ พูดจริง และทำจริง ความไม่ดีที่เกาะเกี่ยว ก็จะคลายหลุดหายหมดไปเอง ฟ้าดินย่อมคุ้มครองคนดี ท่านก็จะได้ดีและเป็นสุขไปตลอด ดังคติพจน์ที่ทราบกันอยู่ทั่วไปว่า ธรรมย่อมชนะอธรรมด้วยประการทั้งปวง โดยธรรมชาติของมนุษย์นั้น ในตัวบุคคลคนเดียวกัน ก็สามารถที่จะมีทั้งดีและชั่วได้พร้อมกันใน

ขณะเดียวกัน มโนธรรมการรู้ในสิ่งที่กระทำไปนั้นเป็นดีหรือชั่ว คือการรู้สำนึกจากจิตที่จำเป็นจะต้องมี แม้คนชั่วจะเป็นภาระแก่ผู้อื่นที่ต้องคอยระวังต่อสู้และขัดขวางตลอดทั้งการเข้าไปช่วยเหลือแก้ไขและให้อภัยก็ตาม แต่ก็เป็นโอกาสและบทเรียนสำคัญที่ดีอย่างหนึ่งของชีวิต อันเป็นการทดสอบความรู้ความสามารถ และความอดทนเพื่อที่จะนำชีวิตไปสู่หนทางแห่งความสำเร็จ ทั้งเป็นการเตือนใจเตือนภัยให้ต้องมีความระวังรอบคอบถี่ถ้วน ไม่เผลอประมาทลืมตัว ดังคนโบราณที่กล่าวว่า อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน จะจนใจเอง อันคนนั้นย่อมมีทั้งดีชั่ว จะให้ดีกันทั่วอย่าได้หวัง ต้องศึกษาดีชั่วทั้งกายตน ถ้าไม่รู้ดีชั่วจะยากนาน อย่างไรก็ตาม คนชั่วนั้นใช่จะไร้ประโยชน์เสียทีเดียวก็หาไม่ นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของคนดีแล้ว ในบางโอกาสก็อาจเป็นประโยชน์ได้เหมือนกัน ยิ่งไปกว่านี้ ถ้าได้เปลี่ยนใจหันกลับมาประพฤติชอบปฏิบัติธรรมเมื่อไหร่ก็สามารถเป็นคนที่ดีสมบูรณ์แบบได้อย่างไม่มีปัญหา ดังจะเห็นได้จากในอดีตสมัยพุทธกาล คนชั่วที่กลับใจประพฤติธรรมจนสำเร็จโพธิญาณไปก็มีเป็นจำนวนไม่น้อย เมื่อครั้งหลังพุทธกาลและหลังสมัยของพระเจ้าอโศกแล้วในประเทศอินเดีย มีชายคนหนึ่งได้เข้าไปศึกษาวิชากำบังกายอยู่ในสำนักแห่งหนึ่งเมื่อร่ำเรียนวิชาจนสำเร็จแล้ว ได้เดินทางเข้าไปอยู่ในเมืองหลวงพร้อมกับเพื่อนอีกสองคน ในระหว่างที่พักอาศัยอยู่ในเมืองหลวงนั้น ได้พากันลอบกำบังกายเข้าไปในพระราชวังในเวลาค่ำมืด เพื่อกระทำการมิดีมิร้ายต่อเหล่าสาวสนมชาววัง ครั้งแรกต่างก็เข้าใจกันว่าเป็นภูตผีปีศาจ แต่เมื่อเหตุการณ์ได้ปรากฏขึ้นอยู่เสมอเป็นประจำจนผิดสังเกตแล้ว จึงได้ร่วมกันประชุมปรึกษาหาทางกำจัดแก้ไข ราชอำมาตย์ท่าน

หนึ่งได้กราบบังคมทูลต่อพระราชาว่า ตามพฤติการณ์น่าจะเป็นวิชากำบังกายอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ทราบกันมานาน เป็นวิชากำบังกายที่สามารถหายตัวได้ไปจากสายตา โดยที่ตัวจริงยังมีอยู่ไม่ได้หาย จึงตกลงกันให้ใช้วิธีกำจัดแก้ไขโดยแอบซุ่มกำลังทหารไว้ เมื่อมีเหตุการณ์ผิดสังเกตเกิดขึ้นอีกเมื่อไร ก็จะส่งสัญญาณให้เข้าจู่โจมในทันที ครั้นถึงเวลาค่ำมืด เหตุการณ์ที่ผิดสังเกตก็ได้เกิดขึ้นอีกเหมือนเดิม เหล่าทหารที่แอบซุ่มไว้ก็เข้าจู่โจมตามสัญญาณในทุกจุดที่สงสัยทันที ปรากฏว่าคนร้ายที่ลอบกำบังกายเข้าไปนั้นได้ถูกฟันตายด้วยกันสองคน ชายผู้นี้อยู่ในภาวะคับขันที่เห็นทีจะเอาตัวไม่รอด จึงได้กระวนกระวายคุกเข่า ด้วยการวิงวอนอธิษฐานว่า หากตัวเองสามารถรอดตายไปได้ในครั้งนี้ ก็จะขอบวชอยู่ในพระ-พุทธศาสนาและพากเพียรปฏิบัติธรรมไปตลอด ครั้นได้สติแล้ว จึงพยายามหลบตัวเข้าไปอยู่ในจุดที่ใกล้กับพระราชามากที่สุด และได้พ้นภัย เมื่อเหตุการณ์คืนสู่ปกติดีแล้ว เหล่าทหารต่างแยกย้ายกันกลับชายผู้นี้ก็หายตัวแยกกลับไปด้วยเช่นเดียวกัน ต่อมาอีกไม่นานก็ได้โอกาสเข้าไปบวชอยู่ในสำนักแห่งหนึ่งตามที่ได้อธิษฐานไว้ และพากเพียรปฏิบัติจนได้ฌานสมาบัติ เป็นพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงและเกียรติคุณเลอเลิศทางปฏิบัติ ผู้คนต่างพากันชื่นชมเลื่อมใสศรัทธา มีลูกศิษย์อยู่ทั่วทุกเมือง เมื่อเป็นเช่นนี้อยู่นานเข้าผู้คนที่นับถือก็ยิ่งทวีมากขึ้นทุกวันตามลำดับ จึงทำให้คิดอยู่ในใจว่าเราเห็นทีจะบวชอยู่ในพระพุทธศาสนานี้ต่อไปอีกไม่ได้เสียแล้ว จำต้องตั้งศาสนาใหม่ขึ้น ความคิดนี้ได้ร้อนถึงพระอินทร์จนต้องแปลงกายเป็นชายมาเข้าหา และขอเชิญพระอาจารย์ท่านนี้ไปยังคฤหาสน์ที่เนรมิตเตรียมไว้ เพื่อให้ช่วยอธิบายหนังสือพระธรรม

คำสอนของพระพุทธองค์ที่มีอยู่มากมาย อันเป็นมรดกตกทอด โดยที่ตัวเองก็ไม่เคยมีโอกาสได้อ่านเรียนรู้หนังสือ พระอาจารย์ได้ตกลงรับเชิญด้วยความยินดีและเต็มใจ ครั้นได้ไปตรวจดูหนังสือตามคำเชิญแล้ว ปรากฏว่าหนังสือพระธรรมคำสอนที่เป็นมรดกตกทอดทั้งหมดนี้มีจำนวนถึงแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ทั้งพระสูตร พระอภิธรรม พระธรรมวินัย และพุทธานุสสติต่างๆ มากมาย ได้อยู่ตรวจดูแต่เฉพาะที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็นเท่านั้น ได้ใช้เวลาอยู่นานเป็นเดือนก็ยังตรวจอ่านไม่จบ ทำให้รู้สำนึกและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธองค์เป็นล้นพ้น และเลื่อมใสศรัทธาในปัญญาบารมีแห่งพระองค์เป็นยิ่งนัก จึงตัดสินใจให้ตัวเองคงบวชอยู่ในพระพุทธศาสนานี้อีกต่อไป และพากเพียรปฏิบัติจนได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เป็นมหาบุรุษสำคัญมากท่านหนึ่งที่จรรโลงพระพุทธศาสนาให้แพร่หลายอย่างกว้างขวางยาวนานอยู่ในประเทศอินเดียอีกระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่จะเป็นที่รู้กันทั่วในเขตสุวรรณภูมิและประเทศไทย โลหะจะเป็นภาชนะที่ดีได้ก็เพราะการหล่อหลอม เพชรจะงามประกายได้ก็เพราะการเจียระไน อุปสรรคเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการเจียระไนและหล่อหลอมของชีวิต ชีวิตจะประกายสว่างได้ก็เพราะอุปสรรค อุปสรรคทำให้ชีวิตมีคุณค่า ชีวิตที่ไม่มีอุปสรรคยังไม่รู้คุณค่าของชีวิต จงภูมิใจในอุปสรรค อย่าท้อแท้ในอุปสรรค จงฟันฝ่าอุปสรรค อย่าทำตัวเป็นอุปสรรค จงเข้าใจในอุปสรรคอย่าข้องแวะในอุปสรรค ถึงอย่างไรก็ดี ท่านขงจื้อได้กล่าวย้ำไว้อีกว่า หากไม่ได้คนดีการเดินทางโดยลำพังเพียงคนเดียวย่อมจะเป็นประโยชน์และดีเสียกว่าที่ได้คนชั่วมาร่วมเดินทาง

สรรพสัตว์สรรพสิ่งตลอดทั้งสรรพพุทธะ ล้วนอยู่ภายใต้อำนาจกฎแห่งกรรมทั้งสิ้น นักปราชญ์ผู้รู้ในอดีต นอกจากจะเมตตาสอนแนะให้รู้ถึงอำนาจกฎแห่งกรรมอย่างละเอียดถี่ถ้วนตามความเป็นจริงทุกประการภายใต้ความเคารพยกย่องแล้ว ต่างก็ยังหลีกเลี่ยงระงับซึ่งการที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกฎแห่งกรรมไม่ว่าด้วยประการใดทั้งปวง ตลอดทั้งการระวังใจ ระวังกาย และระวังภัยที่จะไม่ให้ตัวเองต้องก้าวล่วงหรือพลาดเข้าไปในกฎแห่งกรรม มีพระภิกษุท่านหนึ่งเพียรปฏิบัติจนได้ฌานสมาบัติ เคยนั่งอยู่ในสมาธิติดต่อกันได้นานถึงสิบแปดวัน ครั้นมรณภาพไปแล้ว ได้มีพระธาตุปรากฏอยู่ในอัฐิหลายพันองค์ด้วยกัน วันหนึ่งเมื่อครั้งยังมีชีวิตมีผู้เฒ่าคนหนึ่งได้ปรากฏเข้ามาในระหว่างสมาธิ เมื่อได้ทำความเคารพอย่างนอบน้อมแล้ว จึงกล่าวขึ้นว่า “ในชาติแต่ก่อนนี้กระผมก็เป็นพระภิกษุที่ได้บวชเรียนและคงแก่การปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าน ครั้งหนึ่งในชีวิต ได้เคยตอบคำถามแก่ผู้สนใจในเรื่องปัญหากฎแห่งกรรมไปว่า ผู้บำเพ็ญนั้นย่อมอยู่เหนือพ้นจากกฎแห่งกรรมมิได้อยู่ภายใต้อำนาจกฎแห่งกรรม ครั้นมรณภาพไปแล้ว ได้ถูกลงโทษให้เกิดเป็นสุนัขจิ้งจอก แม้เกิดเป็นสุนัขจิ้งจอก แต่ก็ยังได้ฌานสมาบัติเหมือนเช่นเดิม การที่มาในครั้งนี้ ก็เพื่อที่จะทราบให้แน่ชัดว่า ผู้บำเพ็ญนั้นจะอยู่เหนือพ้นจากอำนาจกฎแห่งกรรมได้หรือไม่ ความจริงจะเป็นประการใด ขอได้โปรดเมตตาชี้แนะให้กระจ่างสิ้นความสงสัยด้วย” พระภิกษุท่านนี้ได้ตอบไปในสมาธิว่า “ผู้บำเพ็ญนั้นย่อมรู้ซึ้งในกฎแห่งกรรม มิได้อยู่เหนืออำนาจกฎแห่งกรรม” รู้ซึ้งจึงหยุด นิ่งอยู่ในธรรม เวรกรรมไม่ก่อ ดูเหมือนเหนือกรรม ความจริงหาใช่เหนือกฎแห่งกรรม

บางคนอาจข้องใจสงสัยอยู่ว่า กฎแห่งกรรมนั้นจะมีอยู่จริงหรือไม่ เพราะเท่าที่ได้ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ คนที่ทำดีแต่ไม่ได้ดี คนที่ทำชั่วกลับได้ดี มีปรากฏอยู่เสมอ นอกจากข้อสงสัยตามนี้แล้ว ความจริงที่แปลกน่ากลัวยิ่งไปว่านี้อีกก็ยังมี กล่าวคือคนที่ทำดีแต่ลงนรก คนที่ทำชั่วกลับได้ขึ้นสวรรค์ ซึ่งก็มีอยู่เสมอมิได้ขาด ทั้งนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับกุศลกรรมและอกุศลกรรมที่ได้กระทำขึ้นทั้งในชีวิตนี้และในอดีตชาติ หรือหลายชาติแต่ปางก่อน อย่างไหนจะสุกงอมก่อนและได้มาถึงก่อน อันเป็นวาระขั้นตอนอย่างปกติธรรมที่ถูกต้องแท้จริงของกฎแห่งกรรมทุกประการนั่นเอง คนเราทุกคนต่างก็ได้เกิดมาและมีความเป็นอยู่ตามวิถีของชะตาชีวิตที่ลิขิต คนที่มีวาสนาถึงแม้ไม่ทำชั่วก็สามารถได้ดีและเป็นสุขได้อย่างถาวร คนที่ไม่มีวาสนาก็ไม่สามารถจะได้ดีหรือเป็นสุขได้ด้วยการทำชั่ว คุณธรรมและความเพียรที่ดีและถูกต้องเท่านั้น จึงจะแก้ชะตาชีวิตที่ลิขิตให้ดีขึ้นได้ การแก้ชะตาชีวิตให้ดีขึ้นด้วยการทำชั่ว ถึงแม้จะได้ดีหรือเป็นสุขได้ก็แต่เพียงแค่ผิวเผินชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น อันเปรียบเสมือนกับพลุที่ลอยสูงเด่น ถึงแม้จะดูสวยเด่นงามตาก็อยู่ได้เพียงแค่แวบเดียวก็จางดับหายไป เช่นเดียวกับการกินอาหารที่เป็นพิษ ถึงแม้จะกินอิ่มและอร่อยก็อยู่ได้เพียงไม่นาน ทั้งเป็นการสร้างความวิบากให้แก่ชีวิต อันเป็นผลให้ผู้กระทำต้องวิบัติฉิบหายลงในที่สุดตามวิถีของกฎแห่งกรรมที่ตามสนอง นอกจากนี้ การเวียนว่ายตายเกิดจะยุติลงได้เมื่อไรก็เป็นสิ่งที่ทุกคนยากจะรู้ได้ ฉะนั้นเพื่อความไม่ประมาทการทำความเพียรและเมตตา ทำบุญที่ไม่หวังตอบแทน จึงเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นที่ควรกระทำอย่างจริงจัง ควบคู่กันไป มีชายสองคนคนหนึ่งมุ่งทำแต่บุญ อีกคนหนึ่งมุ่งทำแต่ความเพียรหลายชาติของ

การเกิดดับได้เวียนผ่านไป คนที่ทำแต่บุญ บุญก็ยิ่งหนัก บุญที่หนักทำให้มีวาสนา เมื่อมีวาสนาก็ได้กระทำความผิดขึ้นเพราะขาดปัญญา ด้วยความผิดที่ได้กระทำขึ้นเพราะขาดปัญญานี้ เป็นเหตุให้ต้องไปเกิดเป็นช้าง แม้ต้องไปเกิดเป็นช้าง ก็เป็นช้างที่มีวาสนาด้วยบุญเก่าที่หนัก มีพละกำลังมหาศาล พระราชาได้ทรงเสด็จประทับออกทำศึกก็ได้ชัยชนะกลับมาทุกครั้งด้วยดี จนได้รับการโปรดเกล้าให้เป็นถึงพระยา และได้รับการเลี้ยงดูเป็นอย่างดีมาตลอด ส่วนอีกคนหนึ่งที่มุ่งทำแต่ความเพียรโดยไม่เคยได้ทำบุญเอาไว้เลย ทุกชาติที่เกิดมาจึงยากจน แต่ก็ได้บรรลุโพธิญาณไปในที่สุด ภายใต้ความจนที่เป็นเพื่อนยากอยู่คู่กันไปตลอดมิได้ห่างเว้นฉะนั้น เพื่อความไม่ประมาท การทำความเพียรและความเมตตาทำบุญช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ จึงควรกระทำให้สืบเนื่องติดต่อควบคู่กันไปตามโอกาสที่อำนวย อย่าได้ละเลยหรือขาดตอน ทั้งนี้เพื่อความสุขที่แท้จริงอย่างถาวรในภายภาคหน้า อย่างไรก็ตาม ทำบุญอย่าได้หลงติดบุญ ติดบุญหลงบุญไม่รู้บุญ ทำบุญจำต้องไม่หลงติดกุศลถ่องแท้ใช่เพียงบุญ โพธิญาณปรากฏยามจิตว่าง นิพพานคือจิตเหนือบาปบุญ

เดี๋ยวดีเดี๋ยวชั่วโบราณกล่าว ละชั่วทำดีเอ่ยวจี มีผู้เฒ่าคนหนึ่ง ได้พักอาศัยอยู่ที่ชายป่าแห่งหนึ่ง เป็นคนดีมีคุณธรรม วันหนึ่งม้าตัวโปรดได้หายไปจากคอกชาวบ้านต่างพากันมาแสดงความเสียใจ ผู้เฒ่าได้ตอบขอบใจทุกคนไปอย่างเยือกเย็นว่า “ใช่ความทุกข์หรือ” ต่อมาอีกหลายวัน ม้าตัวโปรดที่หายไปนี้ได้กลับมาพร้อมด้วยม้าที่น่ารักอีกตัวหนึ่ง ชาวบ้านต่างพากันมาแสดงความยินดีที่ได้ม้าตัวใหม่เพิ่มมาอีกผู้เฒ่าได้ตอบขอบใจไปอย่างเยือกเย็นอีกว่า “ใช่ความสุขหรือ” ต่อมาอีกหลายวันบุตรชายเพียงคนเดียว

ของผู้เฒ่าซึ่งไปธุระในเมืองกลับมา เห็นม้าตัวที่ได้มาใหม่น่ารักก็ดีใจ จึงตรงเข้าไปขี่และเสียท่าพลัดตกจากหลังม้าลงมา ได้รับบาดเจ็บ จนแขนหักพิการ ชาวบ้านต่างพากันมาแสดงความเสียใจต่อผู้เฒ่าอีก ผู้เฒ่าก็ตอบขอบใจไปอย่างเยือกเย็นปกติเหมือนเดิมอีกว่า “ใช่ ความทุกข์หรือ” ต่อมาอีกไม่นาน ก็ได้เกิดสงครามขึ้น ชายหนุ่มใน หมู่บ้านต่างถูกระดมไปเป็นทหารและได้รับบาดเจ็บล้มตายส่วน บุตรชายเพียงคนเดียวของผู้เฒ่านี้ได้รับการยกเว้นเนื่องจากแขนหัก พิการและได้ใช้ชีวิตอยู่กับผู้เฒ่าอย่างสงบสุขไปตลอด ความทุกข์ สุขดิบล้วนไม่เที่ยง ลาภยศสรรเสริญอย่าถือดี จิตที่เป็นหนึ่งได้ พ้นทุกข์ จิตที่พ้นทุกข์หยุดนิ่งดี กิเลสฟุ้งซ่านจึงเป็นทุกข์ หมั่นสวด ภาวนาบำบัดทุกข์

โพธิญาณ คือธรรมชาติของภาวะจิตหนึ่ง เป็นปรากฏการณ์ ที่ไม่มีทั้งรูปร่างและความหมายแห่งการเป็นตัวตน ภายนอกว่าง จากรูปนามและสรรพสิ่ง (เป็นความว่างที่ไม่มีขอบเขต) ภายในนิ่ง โดยปราศจากการเคลื่อนไหว การเกิดการดับ การไปการมา สะอาดบริสุทธิ์อย่างไร้ตำหนิ เพียบพร้อมสมบูรณ์ (ไม่มีส่วนขาด หรือเกินที่จะต้องเพิ่มหรือลดแม้แต่น้อย) เป็นที่เกิดของปัญญาแห่ง ธรรมและพลังทั้งปวงปัญญาอันเกิดจากความว่างนี้เป็นความรู้อัน สูงสุด และด้วยความรู้อันสูงสุดนี้ เป็นปัจจัยแห่งปัญญาในการรู้และ เข้าถึงสรรพสิ่ง สรรพสิ่งก็คือหนึ่ง หนึ่งก็คือสรรพสิ่ง จิตหนึ่งเท่านั้น คือพุทธะ (ความรู้อันสูงสุด) คือโพธิญาณ คือปัจจัยที่มาของธรรม ทั้งปวงแห่งนิพพาน จิตของสรรพพุทธะและจิตของสรรพสัตว์ โดยธรรมชาติต่างก็ว่างในลักษณะอย่างเดียวกัน เหมือนกันและ ไม่ต่างกันเลยแม้แต่น้อย จะต่างกันก็แต่เพียงที่สรรพสัตว์มีความ

ยึดมั่นและเกาะเกี่ยวในรูปนามและสรรพสิ่งทั้งปวง จึงเป็นเหตุให้ไม่มีโอกาสที่จะว่างได้ การแสวงหาพุทธะจากภายนอกทำให้พลาดจากพุทธะภาวะไม่มีพุทธะอื่นใดอีกนอกจากความว่างในภาวะของจิตหนึ่งเท่านั้น การเอาสิ่งที่เป็นพุทธะไปเที่ยวแสวงหาพุทธ (ขี่โคหาโค) หรือการใช้จิตเที่ยวแสวงหาจับฉวยจิต (พายเรือหาน้ำ) แม้จะใช้ความเพียรพยายามในการแสวงหามากสักเพียงใดก็ตามหรือจะใช้เวลาในการพยายามแสวงหามากตลอดทั้งชาติทั้งกัปป์ หรือกี่ชาติกี่กัปป์ ก็ไม่อาจที่จะบรรลุโพธิญาณหรือพุทธะได้ การหยุดความคิดปรุงแต่งและการแสวงหาพุทธะก็ปรากฏอยู่ตรงเฉพาะหน้า ด้วยภาวะธรรมชาติของจิตหนึ่งที่เป็นพุทธะนี้เอง พุทธะก็คือสิ่งที่มีชีวิตทั้งปวง การกระทำใดๆ ที่จะเพิ่มเติมเข้าไปในจิตซึ่งสมบูรณ์ทุกประการอยู่แล้วนั้นย่อมไร้ประโยชน์ หากโอกาสอำนวยก็ทำไป โอกาสผ่านพ้นไปแล้วก็วางเฉยเสีย ไม่ต้องไปเที่ยวเพิ่มเติมแสวงหา การใช้จิตไปเที่ยวคิดฝันหรือปรุงแต่งในสิ่งต่างๆ ก็เท่ากับการทำลายเนื้อหาอันเป็นสาระให้ทิ้งเปล่าประโยชน์ไปอย่างน่าเสียดาย ศีลเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของภาวะจิตหนึ่ง การผิดศีลก็คือการทำลายตัวเองให้พ้นห่างจากพุทธะภาวะนั่นเอง โดยธรรมชาติของพุทธะนั้นก็คือความว่างอย่างนิรันดร ที่ไม่อาจทำลายหรือถูกทำลายได้ ทั้งไม่อาจถูกความสับสนและความไม่ดีทั้งปวงทำลาย หรือเปลี่ยนแปลง พุทธะภาวะย่อมปรากฏขึ้นโดยธรรมชาติเมื่อได้ปลดเปลื้องจิตให้เป็นอิสระพ้นจากความเกาะเกี่ยวหรือความคิดปรุงแต่งต่างๆ เท่านั้น ทั้งในที่มืดและในที่สว่างความว่างมิได้มีความต่างกันแต่ประการใดเลยแม้แต่น้อยฉันใดในจิตของสรรพพุทธะและของสรรพสัตว์ก็มีความว่างที่ไม่ต่างกัน

แต่ประการใดฉันนั้น ดั่งที่ท่านวิมลเกียรติได้กราบบังคมทูลต่อพระพุทธองค์ว่า (ตามที่ปรากฏอยู่ในวิมลเกียรตินิทเทสสูตร) “จิตหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในกายตนนั้น ก็คือความว่างอย่างแท้จริงที่ปราศจากการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับของพระองค์ท่านและของสรรพพุทธะเป็นความว่างที่ไม่มีความต่างกันเลยแม้แต่น้อย” เมื่อรู้พระธรรม อย่าลืมพระธรรม ได้ถึงพระธรรม เข้าถึงพระธรรม นิ่งในพระธรรม ลิ้มรสพระธรรม นะโมกวงซีอิมผ่อสัก

ในภาคปฏิบัติเพื่อการพ้นทุกข์นั้น ไม่เคยมีปรากฏคำว่าสาย จงวางลงทุกสิ่งด้วยจิตที่อิสระเป็นหนึ่ง ลึกซึ้งการปฏิบัติอย่างแน่วแน่มั่นคงตั้งแต่วันนี้ เวลานี้และเดี๋ยวนี้ แสงธรรมปรากฏทั่ว รับรองไม่สายเกิน เวลาดุจสายน้ำ ไหลผ่านไม่เวียนคืนเกิดดับล้วนเป็นทุกข์ หยุดได้สุขเหลือเกิน หยุดนิ่งเหนือเกิดดับ เหนือทุกข์ไม่เวียนคืน อย่างไรก็ตาม แสงธรรมย่อมไม่อาจปรากฏขึ้นได้หากกระทำด้วยการละเลยในภารกิจหน้าที่ทางการงานหรือครอบครัว หรือการกระทำอันเป็นที่เดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่น หรือด้วยการตัดช่องน้อยแต่พอตัว การเห็นแก่ตัวและคุณธรรมที่เสื่อม คือสิ่งปิดบังและกีดกั้นแสงธรรมที่สว่างทั่วบนเส้นทางของการปฏิบัติ การพากเพียรปฏิบัติอันประกอบด้วยคุณธรรมที่เปี่ยมล้น ย่อมเป็นปัจจัยแห่งการลิ้มรสพระธรรมที่สมบูรณ์ได้อย่างถาวรครบถ้วนทุกประการ จงเตรียมน้ำไว้เผื่อแล้ง สร้างนิพพานไว้ก่อนตาย จงอย่าทำบุญเพื่อเอาหน้า หรือภาวนาเพื่อกันตาย จงทำดีแต่อย่าทำเด่น แม้นมีแสงก็อย่าเปล่งทำแสงประกาย สิ่งที่เห็นประจักษ์ได้ด้วยจิตย่อมเป็นจริงดังจิตประจักษ์เห็น บนลำน้ำทุกสายต่างปรากฏดวงพระจันทร์ที่แจ่มจรัสด้วยแสงจันทร์ที่สาดส่องจากฟากฟ้าได้

โดยทั่วฉันใด จิตของผู้ปฏิบัติบำเพ็ญย่อมปรากฏแสงประทีปที่จรัสจ้าด้วยพลังจากพระเมตตา กวงซีอิมผ่อสัก ได้โดยทั่วฉันนั้น

ไม่เรียนก็ไม่รู้ ไม่ทำก็ไม่ผ่าน ร่ำเรียนจึงสูงส่ง พากเพียรได้บรรลุ หากไม่ปฏิบัติย่อมไม่รู้ผล ถ้าไม่มีเหตุย่อมไม่รู้มูล หากไม่เรียนไม่ทำก็ไม่รู้ ถ้าไม่มีความพากเพียรก็ย่อมไม่บรรลุ อย่าเพียรเพื่อเอาหน้า จงเพียรเพื่อบรรลุ น้ำที่ใสนิ่งสะอาดเท่านั้นจึงปรากฏดวงพระจันทร์ที่แจ่มจรัส จิตที่นิ่งและบริสุทธิ์เท่านั้นจึงปรากฏลำประทีปเป็นกระแสพลัง โพธิญาณย่อมปรากฏยามจิตว่างและนิ่งเป็นหนึ่ง พระนิพพานปรากฏแจ้งในจิตที่เป็นอิสระจากบาปบุญและอายตนะทั้งปวง

โอมมะนีปะนีฮง มะโนปึงซือเซ็กเกีย มอนีฮุก (พระสัมมา-สัมพุทธเจ้า) นะโมออนีท่อฮุก (พระอมิตตพุทธเจ้า) นะโมกวงซีอิมผ่อสักม่อฮอสัก (พระอวโลกิเตศวรบรมโพธิสัตว์) นะโมไต่สี่จี่ผ่อสัก (พระมหาสถามะปิราบต์โพธิสัตว์) นะโมตี่จั่งอ้วงผ่อสัก (พระกษิติครรภ์โพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์พระองค์นี้ มีพระเมตตาและบารมีสูงทรงโปรดสัตว์อยู่ในนรก)

อภิธรรมกร

วันปิยะมหาราชที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2529

โอมมะนีปะนีฮง

โอมมะนีปะนีฮง เป็นยอดพระเวทคาถาสำหรับสวดบูชานะโมกวงซีอิมผ่อสักและสรรพพุทธะ มีอานุภาพและประสิทธิภาพในการปัดรังควาน สยบผีและการเอาชนะมาร ตลอดจนในพิธีสวดบูชาเพื่อขอพรหรือสร้างเสริมพลัง

พระคาถามหาเมตตาคุ้มภัยของนะโมกวงซีอิมผ่อสัก

นะโมไต่ซื้อไต่ปุย กิ้วโค้วกิ้วหลั่งกวงไต๋เล่งก๊ำ กวงซีอิมผ่อสัก นำโมฮุก นำโมฮวก นำโมเจ็ง ตางจีตอ โอม เกียลอฮวกตอ เกียลอฮวกตอ เกียฮอฮวกตอ ลอเกียฮวกตอ ลอเกียฮวกตอ ซาผ่อฮอ เทียงหล่อซิ้ง ตี่หล่อซิ้ง นั้งหลี่หลั่ง หลั่งหลี่ซิง เจ๊กเฉียกใจ เอียงฮ่วยอุ่ยติ้ง

คำนำครั้งที่ 3

บารมีและอานิสงส์ของการสวดนะโมกวงซีอิมผ่อสัก
และวิธีการสวด

นะโมกวงซีอิมผ่อสัก (พระอวโลกิเตศวรบรมโพธิ) ทรงพระเมตตาในสรรพสัตว์สรรพสิ่งล้นพ้นสุดที่จะกล่าวประมาณได้ ความทุกข์มีอยู่ทั่วในสรรพสิ่งผู้ที่พร่ำภาวนาพระนามของพระองค์ท่านต่างพ้นทุกข์กันได้อย่างประจักษ์ผลพระนามของพระองค์ท่านจึงเป็นที่นิยมสวดกันทั่วอย่างกว้างขวางและแพร่หลายในสารทิศทุกหนแห่ง พระเกียรติคุณทางเมตตาของพระองค์ท่านทรงประจักษ์ทั่วจนเป็นที่รู้กันว่าเทพเจ้าแห่งความเมตตาคือพระองค์ ผู้ที่จะโปรดสรรพสัตว์ให้พ้นทุกข์ได้ก็คือผู้ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติแล้วเท่านั้น ผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติคือผู้ที่บรรลุโพธิญาณแล้วอย่างแท้จริง สรรพพุทธะทรงชนะมารแล้วจึงโปรดสัตว์พระเมตตาท่านทรงชนะมารแล้วจึงเมตตา

ธรรมคืออนุภาพแห่งความว่างที่ศักดิ์สิทธิ์ ธรรมค้ำจุนโลก โลกอยู่ได้เพราะธรรม ธรรมมีอยู่ทั่วในสรรพสัตว์ทุกหนแห่ง หากไม่มีสรรพสัตว์ก็ไม่มีธรรม ความทุกข์คือสภาวะธรรมอย่างหนึ่งของพระธรรมและมีอยู่ในสรรพสัตว์ เช่นเดียวกับพระธรรม เหนือทั้งทุกข์สุขย่อมถึงพระธรรม ผู้ที่เห็นทุกข์ได้เห็นธรรม ผู้ที่เห็นธรรมเห็นพระพุทธ พระพุทธท่านว่างจึงหลุดพ้น พระธรรมว่างแท้ไม่ผูกพัน มวลสัตว์ผูกพันจึงไม่ว่าง จิตที่ว่างแท้ไม่ผูกพัน จิตเดิมถ่องแท้นั้นคือว่าง จิตที่ไม่ว่างเพราะผูกพัน จิตที่รู้แจ้งคือพุทธะ จิตที่ว่างแท้แดนนิพพาน ผู้รู้บำเพ็ญได้พ้นทุกข์ ไม่รู้บำเพ็ญทุกข์ก็ตาม ผู้ที่เห็น

ธรรมใจย่อมว่าง ผู้ไม่รู้ว่างไม่เห็นธรรม ธรรมถ่องแท้นั้นคือว่างจิตที่ว่างแท้เข้าถึงธรรม ผู้ที่ว่างได้ใจว่างทุกข์ ผู้ไม่รู้ว่างทุกข์ก็ตาม ผู้ที่รู้ทุกข์จึงพ้นทุกข์ ผู้ไม่รู้ทุกข์เวียนว่ายตาม จิตที่เกิดดับล้วนเป็นทุกข์ จิตเหนือเกิดดับเหนือทุกข์พลัน ทุกข์สุขเป็นสภาวะที่มีอยู่ในพระธรรม เหนือทั้งทุกข์สุข ลิ้มรสพระธรรมความสุขทางโลกล้วนแปรผัน ความแปรผันมวลทุกข์ตาม ความสุขทางโลกถึงแม้จะสุขมากสักปานใดก็ไม่ใช่สุขแท้ สุขแท้อยู่หนใดใช่จะรู้กันทั่วได้ทุกคน การแสวงหาสุขแท้นั้นแม้จะพยายามหามากสักเพียงใดก็ไม่พบ แต่ถ้าหยุดแสวงหาแล้วก็จะได้พบเอง ความทุกข์อยู่ตรงกันข้ามกับสุขแท้ ถึงแม้จะไม่มีผู้ใดประสงค์ต้องการหรือมุ่งแสวงหาเลยก็ตาม แต่ก็สามารถพบได้ทั่วในทุกหนแห่งโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธได้ แต่อย่างไรก็ตาม ความทุกข์นี้ใช่จะไร้ประโยชน์เสียทีเดียวก็หาไม่ ทั้งนี้เพราะถ้าไม่มีความทุกข์แล้วก็ไม่มีผู้ใดจะได้เห็นและเข้าถึงพระธรรม ตราบใดที่ความทุกข์ยังมีอยู่ทั่วในทุกมวลสัตว์ ตราบนั้นพระเมตตาก็ไม่ทรงละเว้นความเมตตา ผู้ที่อยู่ในความทุกข์ย่อมจะได้รับความเมตตาจากพระองค์ท่าน ถ้าจะเปรียบความทุกข์นั้นคือความมืด พระเมตตาท่านก็คือเทพเจ้าแห่งความสว่าง ตราบใดที่ความสว่างมีอยู่ ความมืดก็หมดหาย ถ้าจะเปรียบความมืดคืออวิชชา ปัญญาที่ขจัดอวิชชาคือความสว่าง พระเมตตาท่านก็คือพระผู้ทรงประทานความสว่างแห่งปัญญาแก่มวลมนุษย์ การช่วยผู้สวดให้พ้นจากความทุกข์ที่สวดวอนนั้น คือพระประสงค์ที่เมตตาในเบื้องต้น การโปรดผู้สวดให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหมดคือพระประสงค์ที่แท้จริง แต่การโปรดสรรพสัตว์ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหมดอย่างสิ้นเชิง คือมหาปณิธานของพระเมตตาท่านใน

ที่สุด ผู้ที่รู้ทุกข์ได้พ้นทุกข์ ผู้ที่พ้นทุกข์เหนือว่ายเวียน โดยปกติแล้วผู้ที่ได้รับความเมตตาจากพระองค์ท่านในเบื้องต้นด้วยการสวดย่อมจะรำลึกถึงพระองค์ท่านอยู่เสมอ การรำลึกและสวดถึงพระองค์ท่านอยู่เสมอนี้ สติจะรู้สึกเหมือนอยู่ใกล้กับพระเมตตาท่านด้วยความเพียรและความศรัทธาที่พร่ำสวดอย่างสม่ำเสมอ แสงสว่างแห่งการพ้นทุกข์ย่อมประจักษ์แจ้งบนเส้นทางการปฏิบัติและบรรลุโพธิญาณได้ในที่สุด ทั้งนี้เพราะการไม่ห่างเว้นจากการสวดพระนามของพระเมตตาท่านเป็นอานิสงส์อย่างหนึ่งที่จะประคองให้จิตนิ่ง ความนิ่งคือมูลฐานของสุขแท้ จิตที่นิ่งแท้คือมูลฐานของสมาธิและปัญญา สมาธิและปัญญานี้เป็นสิ่งที่มีอยู่ในจิต มิได้ห่างใจเกิดด้วยกัน อยู่พร้อมกัน ไม่ห่างกัน ไม่ทิ้งกัน และต่างก็ไม่พ้นห่างจากจิตด้วยกัน ปัญญาเกิดด้วยสมาธิ สมาธิอยู่ด้วยปัญญาสมาธิปัญญาล้วนอยู่ในจิต แม้มีชื่อเป็นสองแต่แท้ที่จริงคือหนึ่งไม่ใช่สอง ท่านเว่ยหล่าน ได้กล่าวเปรียบสมาธิปัญญาคือไฟและแสงของไฟ หากจุดไฟแล้วแสงย่อมสว่าง ถ้าดับไฟแล้วก็หมดแสง ไฟคือกายของแสง แสงสว่างเพราะไฟ ตัวของไฟและแสงของไฟนี้ดูเป็นสองแต่แท้ที่จริงคือหนึ่งมิใช่สอง สมาธิเปรียบด้วยกายของปัญญาปัญญาเปรียบด้วยแสงของสมาธิ ปัญญาอยู่ด้วยสมาธิ สมาธิคือฐานของปัญญา สมาธิอยู่ด้วยปัญญา ปัญญาคือพลังของสมาธิ สมาธิปัญญาล้วนอยู่ในจิต มิได้ห่างใจ ยามนิ่งคือสมาธิ ยามใช้คือปัญญาสมาธิปัญญาจึงเป็นหนึ่งเดียวกันหาใช่สอง ปัญญาที่เกิดด้วยจิตที่นิ่งนี้คือปัญญาแห่งการพ้นทุกข์ที่แท้จริง การพร่ำสวดจนจิตนิ่งเป็นช่วงสำคัญของการปฏิบัติ วิถีทางแห่งการพ้นทุกข์ก็จะประกายสว่างขึ้นในช่วงที่จิตนิ่งนี้เอง ผู้รู้พ้นทุกข์ด้วยปัญญา จิตที่รู้แจ้งจึงพ้นทุกข์

ตราบใดที่จิตยังสับสนวุ่นวาย วิถีทางแห่งการพ้นทุกข์ก็ยังไม่ประจักษ์ ความมั่นคงในการภาวนาพระนามพระเมตตาอย่างสม่ำเสมอจนจิตนิ่งนี้ วิถีทางแห่งการพ้นทุกข์ย่อมจะประกายสว่างขึ้นเป็นธรรมดา ขณะที่ภาวนานะโมกวงซีอิมผ่อสักนี้ ต้องสวดด้วยจิตที่นิ่งอย่างเป็นอิสระ อย่าหงุดหงิดวอกแวก หรือสวดไปคิดไปฟุ้งซ่านไป มิฉะนั้นจะลืมแม้กระทั่งฐานของคำสวดที่มีอยู่ในจิต สติต้องมั่นคงและนิ่งอยู่ตรงเฉพาะหน้าตลอดเวลาที่สวด เมื่อช่วงระยะเวลาแห่งการสวดถี่นานมากขึ้น การสวดก็จะลื่นและคล่องตัวขึ้นตามลำดับจนจิตรวมนิ่งเป็นหนึ่ง การสวดจะได้ผลเร็วยิ่งขึ้นต้องสวดด้วยวิธีทิ้งใจสวด คือต้องสวดทุ่มทั้งกายใจด้วยชีวิตจิตวิญญาณ เวลาสวดจิตต้องมั่นคงให้เป็นอิสระไม่ข้องแวะและว่างจากอายตนะทั้งหมด สตินิ่งบริสุทธิ์อยู่ตรงเฉพาะหน้า ไม่ห่วงใยทุกข์ร้อน ไม่อาลัยอาวรณ์ ไม่พะว้าพะวง ฟังก็สักแต่ว่าฟัง ทำก็สักแต่ว่าทำ เห็นก็สักแต่ว่าเห็น ว่างทั้งกายใจ ไม่มีเขามีเรา จิตรำลึกอยู่แต่คำสวด สติอยู่กับคำภาวนา การสวดในระยะแรกนั้นจิตยังไม่นิ่ง ทั้งขลุกขลักและไม่สม่ำเสมอ เมื่อสวดต่อเนื่องกันเป็นประจำ จิตจะคล่องตัวจนเป็นพลัง เมื่อสวดจนจิตนิ่งละเอียดดีแล้ว คำสวดจะหลอมกลืนอยู่ในจิต จิตจะนิ่งสนิทอยู่กับคำสวด เมื่อคำสวดและจิตกลืนสนิทกันจนเป็นหนึ่งได้ดีแล้ว จิตจะว่างทั้งภายในภายนอก สวดไปว่างไป ว่างไปสวดไป สติว่างอยู่ในคำสวดจนสวดก็ว่าง ไม่สวดก็ว่าง เมื่อจิตว่างได้ตลอดเวลาทั้งที่สวดและไม่สวดแล้ว ปัญญาแห่งการพ้นทุกข์ก็จะประกายขึ้นตามลำดับจิตจะนิ่งสนิทเป็นสุขโดยธรรมชาติ เมื่อรักษาจิตให้อยู่ในอารมณ์ธรรมชาติได้ดีตลอดแล้ว ปัญญาสูงสุดแห่งพุทธะก็จะหลั่งไหลออกมาได้เองอย่างไม่รู้สึกตัว อารมณ์สุขจะปรากฏทั่ว

อยู่ตรงเฉพาะหน้า เป็นธรรมชาติสุขแท้ของจิตเดิม อารมณ์ทางโลกจะไม่อาจพัดผ่านเข้ามาได้ อาสวะจะถูกทำลายหายหมดไปเองเป็นอารมณ์สุขอย่างแท้จริงที่ผู้รู้ทุกคนต่างมุ่งแสวงหาและได้มาเมื่อหยุดแสวงหาด้วยวิธีการสวดเช่นนี้ เป็นความสุขอย่างแท้จริงซึ่งยากที่จะกล่าวอธิบายได้ ต้องสัมผัสด้วยตัวเองจึงจะรู้ เช่นการดื่มน้ำร้อนเย็นย่อมรู้อยู่แก่ใจ ความสุขอันเกิดจากการบวชถึงแม้จะสุขมากสักเพียงใดก็ไม่สุขมากเกินไปกว่านี้ และใช่จะเป็นสุขได้มากถึงขนาดนี้กันทุกคน นักบวชที่ห่างเหินต่อการปฏิบัติยิ่งไม่ต้องพูดถึงให้เสียเวลาสุขแท้นี้เป็นสิ่งที่ไม่มีผู้ใดจะหยิบยื่นให้กับท่านได้ ท่านจะสามารถสัมผัสได้ด้วยตัวของท่านเองโดยไม่ต้องไปพึ่งบารมีของผู้อื่น และไม่มีผู้ใดจะให้ท่านพึ่งได้นอกจากความเพียรในตัวของท่านเอง หากปราศจากความเพียรในตัวของท่านแล้วก็ไม่มีผู้ใดจะช่วยท่านได้ ผู้ที่ท่านคิดหวังจะไปพึ่งก็ใช่จะเป็นสุขได้ถึงขนาดนี้หรือทำได้ถึงขนาดนี้กันทุกคน ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ไม่ต้องไปพึ่งน้ำมนต์ผู้อื่น อย่าได้ละทิ้งความเพียร รู้สร้างพุทธะในจิต อย่าหลงภายนอกมายา ทางแห่งพุทธะคือว่าง ว่างมวลวัตถุกายา สุขแท้นี้เป็นความสุขที่ทุกคนมีสิทธิจะได้กันทั่วเมื่อความเพียรทำได้ถึงจุด โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่หรือสิ่งแวดล้อม ไม่ต้องโกนหัวเข้าวัด ไม่ต้องเข้าอยู่โรงเจ การพ้นทุกข์จำต้องอาศัยการปฏิบัติ ใช่แต่อาศัยเพียงบวชอย่างเดียว บวชแล้วใช่จะพ้นทุกข์ หากไม่อุตส่าห์พากเพียร นักบวชใช่เป็นนักปฏิบัติโดยทั่ว นักปฏิบัติใช่ต้องอยู่บวชร่ำเรียน ทุกคนที่ปฏิบัติย่อมพ้นทุกข์นักบวชที่ไม่ปฏิบัติทุกข์ว่ายเวียน คนที่ไม่บวชใช่จะเป็นคนชั่วโดยทั่ว นักบวชใช่จะดีกันทั่วทุกคน หากท่านบำเพ็ญก็ได้จิต อย่ารอเข้าวัดค่อยพากเพียร ก่อนครองจีวรบ่นว่าวุ่น

ได้ครองจีวรวุ่นกว่าเดิม ธรรมมีอยู่ทั่วทุกแห่ง ใช่อยู่ในวัดเพียงแห่งเดียว ในวัดนอกวัดก็วัดได้ วัดกันที่จิตอย่าวัดเกิน แม้นบวชต้องรู้จีวรว่าง ถ้าไม่รู้ว่างติดจีวร ธรรมถ่องแท้นั้นคือว่าง ว่างมวลวัตถุว่างจีวร พระธรรมคืออานุภาพแห่งความว่างที่ศักดิ์สิทธิ์ พระศาสนาก็ศักดิ์สิทธิ์และว่างภายใต้พระธรรม พระธรรมและพระศาสนาย่อมเข้าถึงได้ด้วยจิตที่ว่างและนิ่งเท่านั้น จิตที่ยังไม่รู้ว่างยากที่จะได้เข้าถึงพระธรรม ภาชนะที่ว่างจึงบรรจุสิ่งของได้ จิตที่ว่างเท่านั้นจึงเกิดปัญญา ธรรมคือว่าง จิตเดิมก็ว่าง วางแล้วก็ว่างอย่าได้ติดว่าง ว่างแล้วอย่าติด ถ้าติดไม่ว่าง ถ้าว่างไม่ติด การติดคืออุปสรรคของการปฏิบัติ ความว่างและการถ่ายเท ความว่างคือปัจจัยสำคัญของการถ่ายเท ถ้าไม่มีความว่างก็ไม่มีการถ่ายเท น้ำไม่ถ่ายเทน้ำก็เน่า อากาศสดชื่นเพราะถ่ายเท ความตายและสิ่งที่ไม่มีชีวิตเท่านั้นจึงแข็งกระด้างไม่ถ่ายเท ซากศพและท่อนไม้ที่แห้งแล้วจึงแข็งกระด้างไม่ถ่ายเทสิ่งมีชีวิตที่อยู่รอดล้วนนิ่มนวลอ่อนโยนและถ่ายเท ผ้าเหลืองหรือผ้ากาสาวพัตร์หรือจีวรคือวัตถุ คืออาภรณ์ คือสัญญาลักษณ์แห่งการบำเพ็ญ ไม่ใช่ของวิเศษที่จะทำให้ผู้ห่มนุ่งบรรลุหรือพ้นทุกข์ได้หากปราศจากความเพียร จงบวชเรียนให้รู้เพื่อพ้นทุกข์ แต่อย่าบวชอยู่เพื่อนับจำนวนพรรษา จงบวชอยู่เพื่อปฏิบัติแต่อย่าบวชอยู่เป็นภาระของสังคม จงอย่าใช้คำว่าอยู่เพื่อโปรดสัตว์ตราบเท่าที่ท่านยังไม่สามารถโปรดตัวของท่านเอง พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้แล้วจึงโปรดสัตว์ พากเพียรบรรลุแล้วค่อยโปรดตามผ้าเหลืองไม่ใช่ของวิเศษ จิตที่บรรลุวิเศษจัง อย่าหลงคนทรงอย่าติดนักบวช ทำดีบำเพ็ญหน้าที่เขา ตัวท่านบำเพ็ญบ้างหรือยังอย่าว่าคนชั่ว อย่าแช่งคนพาล ทำดีทำชั่วเรื่องของเขา หน้าที่บำเพ็ญ

อย่าว่ากัน ฟ้าดินรู้ทั่วคนดีชั่ว ถึงคราวฟ้าสั่งก็รู้กัน การบำเพ็ญเพียรใช่ต้องออกแรงให้เหนื่อยยาก ไม่ต้องใส่บ่าแบกหาม ไม่ต้องเดินทางลำบาก ไม่ต้องใช้จ่ายเงินตรา ไม่ต้องไปเที่ยวแสวงหาและได้มาด้วยความเพียรที่หยุดแสวงหาแล้วเท่านั้น ความเพียรที่ทำได้ถึงจุดย่อมสามารถสัมผัสอารมณ์สุขแท้ได้ในทุกสถานที่และทุกเวลา ความทุกข์ทางกายจะไม่เกิด ความทุกข์ทางใจก็ดับหาย ปรารถนาสิ่งใดก็จะได้ ไม่มีสิ่งใดวิเศษยากเกิน เป็นยารักษาให้พ้นทุกข์ที่เกิดดับเป็นยาอายุวัฒนะที่แท้จริง เหนือทั้งกาลเวลา การเปรียบเทียบและการเกิดดับทั้งหมด จะเรียกว่านิพพานในจิตก็ได้เป็นวิสุทธิธรรมวิมุตติธรรม อมตธรรม หมดสมมติ หมดบัญญัติ หมดกริยา เป็นอกริยา ท่านจะรู้สึกว่านิพพานนี้มิได้อยู่ห่างไกลจากท่าน และท่านก็มิได้อยู่นอกอาณาจักรแห่งนิพพาน นิพพานปรากฏยามจิตว่าง จิตที่ว่างแท้แดนนิพพาน นิพพานกับท่านย่อมถึงกันได้ด้วยเพียงจิตนิ่งเดียว เป็นอารมณ์ธรรมชาติที่ละเอียดอ่อนเป็นบารมีสุขแท้ของจิตเดิม ความสุขนี้เป็นความสุขขั้นพื้นฐานโดยทั่วของสรรพพุทธะเป็นการเริ่มต้นสัมผัสถึงบารมีของสรรพพุทธะทั้งปวง เป็นการปฏิบัติที่มีปิติหล่อเลี้ยงใจ โดยทั่วเป็นพื้นฐาน เป็นวิถีสุขแท้แห่งจิตนิพพาน ที่เพียบพร้อมสมบูรณ์ เป็นการเปลี่ยนทุกข์ให้เป็นสุขเปลี่ยนความวุ่นวายเป็นความรู้ สิ่งใดที่มีการเกิดโดยธรรมชาติสิ่งนั้นก็ย่อมมีการดับแน่แท้เป็นธรรมดา ฟ้าเมื่อผ่านฝนดูสดใสจิตเมื่อผ่านทุกข์เกิดปัญญา ความรักความชังล้วนเกิดดับ ยินดียินร้ายไม่ยืนนาน เกิดดับพาเวียนวนเกิดดับ จิตเหนือเกิดดับเหนือเวียนวน คนที่พูดมากจิตไม่ว่าง คนที่จิตว่างไม่คุยนาน ใช้ชีวิตเรียบง่าย กายใจจิตผ่องใส ไม่ฉาบฉวยปรุงแต่ง ไม่ฉูดฉาดวุ่นวาย

ไม่ขานรับอาสา ไม่อาทรร้อนตัว ไม่สับสนว้าวุ่น จิตอยู่จิตของตัว ไม่ประกบประกอบ ตัวเป็นตัวของตัว กุศลถ่องแท้อยู่ในจิตมิใช่อยู่ที่วุ่นวายตัว การประพฤติตนด้วยคุณธรรมที่เปี่ยมล้น จิตก็โล่งสบายเป็นสุข การกระทำที่ฝ่าฝืนมโนธรรมจิตย่อมทุกข์สับสนวุ่นวาย ธรรมทั้งปวงคือสภาวะที่ว่างอนัตตาถ่องแท้ สภาวธรรมของจิตเดิมคือความว่างแท้ที่บริสุทธิ์สมบูรณ์จิตที่ว่างนิ่งได้จึงเป็นเอก จิตว่างเป็นเอกรู้เหตุการณ์ สติที่บริสุทธิ์เป็นพื้นฐานสำคัญของจิตที่สงบ ตัวสงบในจิตขณะที่ปรากฏนิ่งสงบอยู่ ตัวรู้ที่บงการก็ปรากฏบงการ หากตัวสงบไม่มีอยู่ในจิต ตัวรู้ในจิตก็ไม่ปรากฏบงการ ตัวรู้ที่ปรากฏในจิตเป็นอานิสงส์ของการปฏิบัติและอยู่เหนืออำนาจของความปรารถนา เป็นสิ่งที่ท่านสามารถได้มาด้วยความเพียรโดยไม่ต้องมีความปรารถนา ตัวรู้บงการที่ปรากฏเหตุการณ์จะเกิดจิตจึงรู้ จิตมีตัวรู้บงการที่ปรากฏจึงไม่หวั่นไหวในเหตุการณ์ จิตรู้เหตุการณ์ไม่ไหวหวั่น จิตที่ไหวหวั่นไม่ทันการ รู้ไปทำไปด้วยสติ ทำไปว่างไปไม่ยึดถือ ไม่เสวยแสวงปรุงแต่ง อารมณ์รู้ว่างในเหตุการณ์ พุทธะคือความรู้สูงสุด ความรู้สูงสุดคือสัจธรรม สัจธรรมคือความรู้แจ้งเห็นจริงถ่องแท้และเป็นความแน่แท้ที่ไม่อาจจะเปลี่ยนแปลง รู้อาณาจักรของจิต เห็นแดนศักดิ์สิทธิ์ นิพพาน โพธิญาณปรากฏทั่วกายใจว่างเป็นสุขด้วยจิตสุญญตา เป็นผลที่ได้จากความมั่นคงของการปฏิบัติ เป็นของขวัญล้ำค่าสำหรับทุกคนที่พากเพียร รู้เตือนตัวตนด้วยสติ อย่าให้สติขาดจากตน ภายใต้สภาวธรรมของการเกิดดับ ไม่ทราบมีสิ่งใดน่ายินดียินร้าย ยินดียินร้ายล้วนเกิดดับ เกิดดับแปรผันไม่ยืนนาน รู้แจ้งในธรรมด้วยรู้จิต รู้จิตด้วยรู้ว่างในธรรม นะโมกวงซีอิมผ่องสัก

การสวดภาวนาพระนามนะโมกวงซีอิมผ่อสักและการนั่งปฏิบัติสมาธิต่างก็ถึงจุดสุญญตาที่ว่างแท้ได้เช่นเดียวกัน เหมือนกันและไม่ต่างกัน ตลอดทั้งการรักษาและการล่วงรู้วาระของจิตก็เป็นลักษณะอย่างเดียวกัน การสวดพระนามของพระเมตตาท่านเป็นวิธีการปฏิบัติที่ง่ายและมั่นคง การนั่งสมาธิตามปกติแม้จิตจะรวมตัวได้ดีกว่าและนิ่งได้ลึกกว่าการสวดก็เฉพาะแต่ในช่วงระยะแรกเท่านั้น แต่โอกาสที่จะถูกนิมิตพาหลงออกนอกเส้นทางก็มีได้ง่ายเพราะการลืมตัวหรือขาดสติโดยปกติแล้วการนั่งต้องระวังการเห็น การเห็นต้องเห็นด้วยจิต อย่าติดนิมิตมายาจึงเป็นการเห็นถูกต้อง จิตที่อยู่จิตจึงเห็นจิต จิตที่ห่างจิตเห็นมายา สติเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการนั่ง การสวดตามปกติแม้จะนิ่งได้ช้ากว่าก็เฉพาะแต่ในช่วงระยะแรกเท่านั้น แต่ก็มั่นคงกว่าและไปสม่ำเสมอได้ดีกว่า ทั้งโอกาสการเผลอตัวหรือขาดสติก็มีได้น้อยหรือแทบจะไม่มีเลย ส่วนความรู้สึกในอารมณ์นิ่งอาจมีลักษณะต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็ใช่จะต่างกันเสียทั้งหมดทีเดียว และเมื่อถึงที่สุดของการนิ่งแล้ว ความเป็นสุญญตาและอารมณ์สุขแท้ก็ไม่ต่างอะไรกัน นอกจากนี้ การนั่งไม่สามารถนั่งได้ตลอดเวลาทั้งวันเว้นแต่ผู้ที่ได้จิตแล้วเท่านั้น แต่การสวดพระนามพระเมตตาสามารถสวดได้ตลอดทั้งวัน แม้จะเป็นเพียงในระยะเริ่มต้นของการหัดสวดเท่านั้นก็ตาม ยิ่งไปกว่านี้ การสวดที่ได้ถึงพลังเมตตาของพระองค์ท่านแล้ว จิตจะรวมตัวได้ดีเกินกว่าที่คาดคิด ฉะนั้น ผู้รู้จึงมักนิยมปฏิบัติทั้งสวดทั้งนั่งติดต่อกันไป เพื่อให้การปฏิบัติได้ผลเร็วยิ่งขึ้น โดยสวดก่อนแล้วจึงนั่งสมาธิส่วนเวลาอื่นที่ว่างจากการนั่งก็ให้จิตอยู่การภาวนาพระนามไปตลอด นักปฏิบัติบางท่านนิยมสวดสัทธรรมปุณฑริกสูตรบรรพพระอวโลกิเตศวร-

โพธิสัตว์สมันตะ ทั้งพระคาถามหาเมตตาคุ้มภัยและมหากรุณาธารณี โดยสวดก่อนการนั่งสมาธิเป็นประจำทุกครั้ง และบางท่านก็สวดนำด้วยบทบูชาสรรเสริญบารมีพระจอมฟ้าและพระคาถาสลักจิตพระจอมฟ้าก่อนการสวดและนั่งทุกครั้งก็มี นอกจากนี้ เวลาก่อนนอนและก่อนหรือหลังอาหารมักจะสวดพระนามของพระเมตตาท่านอย่างน้อยสามจบ อันเป็นการเตือนสติอยู่เป็นประจำ การสวดพระนามพระเมตตาจนจิตนิ่งนี้ พูดได้ง่ายแต่ทำได้ไม่ง่ายนัก ต้องใช้เวลาและความเพียรมากพอสมควร ทั้งนี้เพราะชีวิตมนุษย์นั้นต่างก็มากไปด้วยความวุ่นวายและปัญหาที่สลับซับซ้อนจิตวุ่นวายจนไม่ต่างอะไรกับลิง ทั้งเผ่นทะยานไปเร็วยิ่งกว่าม้า โอกาสที่จะว่างเว้นจากการคิดการอ่านแทบจะไม่มี ไม่คิดโน่นก็คิดนี่ ไม่ห่วงหน้าก็ห่วงหลัง ไม่ติดใจก็ติดขัด ความนึกคิดชุลมุนเข้าออกตลอดทั้งวันมิได้ว่างเว้น จะว่างจากความคิดได้ก็เฉพาะแต่เมื่อเวลาที่นอนหลับแล้วเท่านั้น หงุดหงิดจนไม่รู้ตัวว่าหงุดหงิดฟุ้งซ่านจนไม่รู้ความฟุ้งซ่าน วุ่นวายอยู่แล้วยังหาความวุ่นวายเพิ่มเข้ามาอีก จิตเกิดดับอยู่ตลอดเวลาจนไม่มีโอกาสที่จะว่างหรือนิ่งได้ แม้จะมีเวลาว่างอยู่บ้างก็พยายามหาทางฆ่าทำลายความว่างเสียจนหมด โอกาสที่จะให้จิตว่างเป็นอิสระอยู่กับที่จึงมีได้ยากหรือแทบจะไม่มี แต่อย่างไรก็ดีเวลาและความว่างนี้แม้จะพยายามฆ่าทำลายมากสักเพียงไรก็ตาม เมื่อความไม่ว่างผ่านพ้นไปแล้วก็คือว่าง จิตเดิมคือว่าง อย่าได้ติดว่าง ความไม่บริสุทธิ์ผ่านพ้นไปแล้วก็บริสุทธิ์ จิตเดิมล้วนบริสุทธิ์ เวลาผ่านไปแล้วก็ยังมีเวลา การปฏิบัติหรือสวดเท่านั้นที่จะช่วยพยุงจิตให้นิ่งอยู่กับที่ได้ เมื่อประคองจิตให้นิ่งอยู่กับที่จนสร้างฐานจิตขึ้นได้ด้วยการสวดพระนามของพระเมตตาท่านแล้ว ความนึกคิด

ที่ฟุ้งซ่านชุลมุนเข้าออกจะค่อยๆ จางผ่านหายหมดไปตามลำดับจนนิ่งได้ในที่สุด อย่างไรก็ดี ความคิดคือสิ่งที่มีโดยธรรมชาติคู่ไปกับมนุษย์ ฉะนั้น จิตที่ไม่รับไม่ติดไม่ตัดในอารมณ์และอายตนะทั้งหมดจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จำต้องมีคู่ไปกับการสวดอยู่ตลอดเวลา จิตที่ไม่นิ่งยังไม่พร้อมจิตที่นิ่งพร้อมแล้วจึงเกิดปัญญา การสวดจะเป็นการสวดที่แท้จริงก็ต่อเมื่อจิตพร้อมและนิ่งอยู่กับที่ได้แล้วเท่านั้น การสวดในช่วงก่อนการรู้นิ่งของจิตยังเป็นเพียงช่วงของการหัดสวดเท่านั้น จิตที่ยังไม่นิ่ง การสวดก็ยังไม่เป็นพลัง การสวดต้องสวดด้วยจิต ไม่ใช่สวดเพียงที่ปากแห่งเดียว ใจต้องสวดไปด้วยกันกับปาก จิตต้องประทับอยู่ที่ใจ พระนามที่สวดต้องสลักหลอมอยู่ในจิต จิตต้องกลืนสนิทอยู่กับพระนาม การสวดที่ถึงจุดนิ่งเป็นวาระเริ่มต้นของการปฏิบัติ จิตที่นิ่งได้ด้วยการสวดกับจิตที่นิ่งจากการนั่งสมาธิก็เป็นอย่างเดียวกัน ไม่ต่างกัน ในช่วงระยะแรกของการนิ่งนี้ จิตยังละเอียดไม่พอ ความเพียรยังต้องใช้ต่อไปอีกจนกว่าจิตจะละเอียดถึงจุดอารมณ์ธรรมชาติแห่งสุญญตา ในจุดสุญญตานี้ ท่านจะรู้สึกว่าสิ่งที่ปรากฏอยู่เฉพาะหน้าล้วนเป็นโพธิญาณที่ว่างอย่างแท้จริง ตรงกันข้ามกับคนที่ทำบาปไว้มาก สิ่งที่ปรากฏอยู่ในจิตล้วนเป็นนรกทั้งสิ้น นักปราชญ์ห่วงจิตไม่ห่วงจน ความจนไม่ใช่สิ่งที่น่าอับอายขายหน้า แต่การได้จิตย่อมเป็นสุขอย่างแท้จริงและมั่นคงสถาพรตลอดไป คนเฮงและคนเก่ง คนเก่งสู้คนเฮงไม่ได้ คนเฮงที่ไม่เก่งก็ไม่สามารถรักษาสิ่งที่ได้มาระหว่างที่เฮง เมื่อความเฮงผ่านพ้นไปแล้วคนเฮงที่ไม่เก่งก็จะหมดตัวเหมือนเดิมเช่นเดียวกับคนเก่งที่ไม่เฮง คนที่พากเพียรปฏิบัติจนได้ถึงจุดนิ่งแล้ว ถ้ารักษาไม่เป็นบารมีนิ่งที่ได้มาก็จะหมดสิ้นสภาพไปเช่นเดียวกับการหมดตัวของ

คนเฮงที่ไม่เก่งและคนเก่งที่ไม่เฮง นักปราชญ์ย่อมรู้สงบ ถ้าไม่รู้สงบ ไม่ใช่นักปราชญ์ ตามประวัติศาสตร์ไม่เคยมีปรากฏ นักปราชญ์คนใดที่คอยนั่งทะเลาะเอาความกับชาวบ้าน คนที่คอยนั่งทะเลาะกับชาวบ้านไม่ใช่นักปราชญ์ อย่ามองข้ามชาวบ้าน อย่าหลงตัวเป็นปราชญ์ สี่ตีนยังรู้พลาดนักปราชญ์ย่อมรู้พลั้ง สงบนิ่งในจิต รู้จิตไม่พลาดพลั้ง รู้จิตคือโพธิสัตว์ เห็นจิตคือโพธิญาณ เมตตาถึงโพธิสัตว์ พากเพียรได้โพธิญาณ

โพธิญาณคืออานุภาพแห่งความว่างที่ประเสริฐ เป็นสุขและเหนือค่ากว่าสิ่งอื่นใด ถ้ายังไม่ได้ต้องทำให้ได้ ไม่รู้ต้องทำให้รู้ รู้แล้วต้องรักษาให้เป็น เป็นแล้วต้องสอนแนะคนอื่นให้รู้ ถ้าไม่สอนแนะผู้อื่นให้รู้ก็จะจำกัดอยู่เพียงในขอบเขตที่รู้ ความรู้ที่จำกัด โพธิญาณไม่กว้างไกล การสอนแนะไม่ใช่การอวดรู้ ถ้าอวดรู้จะติดอยู่เพียงที่รู้ ความรู้ที่ติดจะก้าวไม่ถึงโพธิญาณ โพธิญาณปรากฏทั่วอย่างไม่มีขอบเขต ความรู้ที่จำกัดย่อมไม่รู้จริง ความดีมีให้ทำอย่างไม่มีวันจะหมด ความรู้มีให้ประสบอย่างไม่มีวันจะจบสิ้น พากเพียรทำดีอย่าหน่ายความดี อย่าหลงติดดี อย่าหวงความรู้ อย่าได้อวดรู้ อย่าพอใจเพียงในสิ่งที่รู้ พุทธะคือสิ่งที่มีชีวิตทั้งปวง อย่าลืมพุทธะ รู้สร้างพุทธะ อย่าติดพุทธะ พุทธะคือว่าง จิตเดิมก็ว่าง อย่าได้ติดว่าง พระพุทธเมตตา อย่าลืมเมตตา รู้ซึ้งเมตตา ธรรมชาติกว้างใหญ่ไพศาลยากที่จะรู้ทั่ว พระธรรมทรงอนุภาพยิ่งใหญ่เกินที่จะรู้จริง อย่าจำกัดตัวเองเพียงในขอบเขตที่รู้ มิฉะนั้นท่านจะไม่รู้ทั่วและไม่รู้จริง รู้แล้วอย่าติด ถ้าติดไม่รู้ ถ้ารู้ไม่ติด ว่างแล้วอย่าติด ถ้าติดไม่ว่าง ถ้าว่างไม่ติด จิตที่สับสนว้าวุ่นแม้พุทธะภาวะจะปรากฏอยู่ตรงเฉพาะหน้าก็ยากที่จะรู้ได้ การว่างและไม่ติดนอกจากจะ

เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสวดหรือนั่งแล้ว การทำบุญก็จำต้องว่างและไม่ติดเช่นเดียวกันโดยให้ว่างด้วยกายใจที่ปราศจากเขาเราทั้งในรูป นาม สี เสียง กลิ่น รส และสัมผัส จิตที่ว่างได้เป็นมูลฐานของอานิสงส์ทั้งหมดอย่างแท้จริง ภาชนะที่ว่างจึงบรรจุสิ่งของได้ฉันใด จิตที่ว่างจึงเป็นฐานรับอานิสงส์ได้มากฉันนั้น การปฏิบัติถ้าจะกล่าวว่าคือการพ้นทุกข์ การสวดนะโมกวงซีอิมผ่อสักก็คือวิธีการปฏิบัติที่พ้นทุกข์ได้อย่างแน่นอน การปฏิบัติถ้าจะกล่าวคือการบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุ การสวดพระนามนะโมกวงซีอิมผ่อสักก็สามารถบรรลุได้อย่างอิสระ ถ้าเปรียบการปฏิบัติคือการเดินบนวิถีทางเพื่อพ้นทุกข์ การสวดนะโมกวงซีอิมผ่อสักก็คือการปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ที่บรรลุถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างอิสระแท้จริง ผู้สวดหรือผู้ปฏิบัติทุกคนต้องละชั่วทำดีและรู้คุณคน ไม่ละเลยต่อหน้าที่การงาน มีคุณธรรมมารยาทและสมบัติของผู้ดี ต้องเห็นว่าทุกคนมีความเป็นคนเท่ากันเสมอกันและไม่ต่างกัน จงหยิบยื่นแต่สิ่งที่ดีให้ผู้อื่น อย่าแสวงหาผลกำไรจากการพ้นทุกข์ของเขา เห็นใจในความทุกข์ยากของผู้อื่น ดีใจเมื่อผู้อื่นได้ดี ทุกข์ของเขาก็เสมือนทุกข์ของเรา ไม่มีมายาปรุงแต่งไม่แบ่งเขาแบ่งเรา ไม่อาฆาตมาดร้าย คนมีโชคลาภ ระวังเคราะห์ คนที่มีเคราะห์โชคมักมา ทำบุญอย่าคิดหวังบุญ คิดว่าใช้กรรมไม่ยินดียินร้าย อีกทั้งรู้ให้อภัย การปฏิบัติเมื่อได้สัมผัสถึงจุดเริ่มต้นย่อมสามารถบรรลุถึงที่สุดของจุดหมายปลายทาง ความพากเพียรที่สม่ำเสมอแต่ต้นโดยตลอดอย่างแน่วแน่มั่นคง โพธิญาณย่อมปรากฏแก่ท่าน อานิสงส์ของการสวดก็จะเรืองรองสว่างไสวด้วยพุทธะภาวะมิฉะนั้นท่านจะพลาดจากอานิสงส์ของการสวดที่สมบูรณ์

สภาวธรรมเป็นสภาวะที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวโดยปราศจากการเพิ่มหรือลดแม้แต่น้อยฉันใด สภาวธรรมของพระเมตตาท่านก็สมบูรณ์ครบถ้วนโดยไม่ต้องมีการเพิ่มหรือลดแม้แต่น้อยฉันนั้น การโปรดสัตว์ของพระเมตตาท่านนั้น แม้จะได้โปรดมวลสัตว์ให้พ้นทุกข์ไปแล้วเป็นจำนวนมากสักเพียงใดก็ตาม พระเมตตาท่านก็อยู่ในสภาวะเหมือนเดิมเสมือนหนึ่งที่มิได้มีการโปรดอยู่เลย ทั้งนี้เพราะหากฐานะของผู้โปรดและผู้ถูกโปรดนั้นยังมีอยู่ ก็เท่ากับมีเขามีเราอยู่นั่นเอง การมีเขามีเราอยู่นั้นคือภาวะของปุถุชนธรรมดา ไม่ใช่สภาวธรรมของพระโพธิสัตว์ การพ้นทุกข์คือสภาวธรรมอย่างหนึ่ง พระเมตตาท่านตลอดทั้งพระสัมมาพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าทั้งมวลมิได้ทรงสร้างสภาวธรรมนี้ขึ้นมา แต่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนด้วยความเมตตาเพื่อให้ผู้บำเพ็ญหรือผู้สวดวอนให้บรรลุถึงสภาวธรรมที่พ้นทุกข์นี้เท่านั้น พุทธะคือสิ่งที่มีชีวิตทั้งปวง แม้มนุษย์ทุกคนต่างมีจิตเดิมพร้อมที่จะบรรลุเป็นพุทธะได้อยู่แล้วก็ตาม หากปราศจากการสอนให้รู้ถึงการปฏิบัติ ตลอดทั้งการช่วยชี้จูงและสนับสนุนด้วยความเมตตาสงเคราะห์แล้ว โอกาสที่จะตรัสรู้หรือบรรลุด้วยตัวเองย่อมมีได้ยาก ชีวิตของมนุษย์ล้วนอนิจจังไม่เที่ยง เว้นแต่ผู้ที่ได้ญาณวิเศษแล้วเท่านั้น ทุกคนเสมือนหนึ่งเดินอยู่บนเส้นทางวิบากที่มืดมน ภยันตรายมีอยู่รอบด้านเคราะห์กรรมและภัยพิบัติต่างๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ผีสางเทวดาก็สับเปลี่ยนหมุนเวียนอยู่มิได้ไกลห่าง สิ่งที่ปรากฏอยู่ข้างหน้านั้นจะเป็นพระเจ้าหรือปีศาจก็ยากที่จะรู้ได้ ผู้ที่ก้าวเดินภายใต้ความเมตตาสงเคราะห์ของพระองค์ท่านซึ่งทรงพระบารมีพร้อมด้วยบุญญาอภินิหาริย์และอิทธิปาฏิหาริย์อันล้นพ้น ชีวิตย่อมแจ่มใส

ร่มรื่นเป็นสุข แคล้วคลาดปลอดภัยและบรรลุถึงจุดหมายปลายทางได้ในที่สุด การปรบมือต้องปรบด้วยมือทั้งสองข้างจึงเกิดเป็นเสียงขึ้นได้ฉันใด ผู้บำเพ็ญที่ได้รับกระแสพลังจากพระเมตตาท่านย่อมบรรลุได้ฉันนั้น พลังของพระเมตตาท่านเป็นพลังเมตตาที่บริสุทธิ์โดยธรรมชาติอย่างไม่มีขอบเขต เป็นพลังเมตตาที่เพียบพร้อมสมบูรณ์อย่างไม่หวังการตอบแทน เป็นพลังเมตตาที่ลึกซึ้งไพศาลเกินมหาสมุทรที่จะหยั่งได้ เป็นพลังเมตตาที่ตระการยิ่งใหญ่เกินสิงขรที่มั่นคงถาวรตลอดไป ตรงกันข้ามกับความเมตตาของทางโลกีย์ซึ่งตามปกติมีได้น้อยและหาพบได้ยาก ทั้งเป็นความเมตตาที่ฉาบฉวยบังหน้าแค่ผิวเผินตามโอกาสเพียงครั้งคราวเท่านั้น เป็นมายาเสแสร้งที่ปรุงแต่ง เป็นความเมตตาที่หวังตอบแทนและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา คนที่ดีพร้อมมักไม่หวาน คำที่หวานมากมักไม่จริง เมื่อความทุกข์ได้กระทบกับพลังเมตตาของพระเมตตาท่าน ความทุกข์ก็สิ้นหาย อุปสรรคต่างๆ ก็คลี่คลาย เป็นพลังเมตตาที่วิเศษเกินจะกล่าวได้ เป็นพลังเมตตาที่สัมผัสได้ด้วยความเพียรในทุกสถานที่ทุกโอกาสและทุกเวลา เป็นความเมตตาที่หวานเกินความหวานทั้งหมด เป็นหวานแท้ ไม่มีวันที่จะกลับกลายอันน้ำผึ้งหวานฉ่ำทุกหยดโดยทั่วฉันใด พลังเมตตาของพระเมตตาท่านก็ทรงหวานฉ่ำโดยทั่วทุกส่วนฉันนั้น

พระแม่เมตตาท่านเมตตา ลึกซึ้งเมตตาได้เมตตา
คนไร้เมตตาเป็นสุขยาก คนมีเมตตาทุกข์ไม่นาน
เมตตาค้ำจุนจิตว่างได้ จิตที่ว่างได้ถึงเมตตา
เมตตาทุกคนอยากจะได้ คนที่อยากได้ต้องเมตตา
ที่สุดเมตตาคือความว่าง ว่างถึงที่สุดพบเมตตา

ที่เมืองถัมโจว มีนกแก้วตัวหนึ่ง เห็นเจ้าของกราบไหว้และสวดนะโมกวงซีอิมผ่อสักเป็นประจำอยู่ทุกวัน จึงสวดตามและสวดเป็นประจำทุกวันเช่นเดียวกันมิได้ว่างเว้น ได้ปฏิบัติเช่นนี้เป็นประจำติดต่อกันอยู่นานหลายปีจนตายเมื่อตายแล้วเจ้าของได้เมตตานำใส่โลงแล้วเอาไปฝัง ต่อมาไม่นาน มีดอกบัวช่อหนึ่งโผล่งอกจากปากหลุมที่ฝังนี้ เจ้าของรู้สึกแปลกใจจึงขุดดินและเปิดโลงออกมาดูเห็นรากของบัวช่อนี้งอกออกจากปากนกแก้วตัวที่ตายไปนี้เอง เป็นที่อัศจรรย์ใจแก่ทุกคนที่ได้พบเห็น

นกแก้วตัวน้อยแสนน่ารัก　　น่ารักแสนรู้สวดเมตตา
พร่ำสวดเมตตาทุกเช้าค่ำ　　ทุกเช้าค่ำพร่ำสวดแต่เมตตา
พระแม่เมตตาท่านโปรดทั่ว　　โปรดทั่วมวลสัตว์สุดเมตตา
คนที่สวดวอนล้วนได้จิต　　ได้จิตสวดวอนพระเมตตา
นกน้อยตัวนี้เป็นตัวอย่าง　　ตัวอย่างสอนรู้สวดเมตตา

ฉินมกกงพระราชาเมืองฉิน บรรพบุรุษชั้นปู่ทวดขึ้นไปของฉินซีฮ่องเต้ ครั้งหนึ่งได้เสด็จประพาสป่าบริเวณภูเขาเหลียงซันค่ำมืดวันหนึ่งในระหว่างที่ทรงประทับแรม ม้าศึกพันธุ์ดีหลายตัวที่ทรงโปรดได้หายไปจากที่พัก จึงทรงให้ผู้ติดตามออกตามหา ผู้ตามหาได้ออกตามหาไกลถึงเทือกเขากีซัน พบม้าศึกที่หายเหล่านี้ถูกชาวเขากลุ่มหนึ่ง มีจำนวนกว่าสามร้อยคนกำลังจับฆ่าและชำแหละเนื้อเป็นอาหาร ผู้ตามหาจึงรีบกลับไปโดยไม่ให้พวกชาวเขาได้ทันรู้ตัว ทั้งกราบทูลอีกว่า หากส่งทหารไปล้อมจับก็จะจับตัวพวกชาวเขาทั้งหมดเหล่านี้มาลงโทษได้ทันที เมื่อฉินมกกงทรงทราบตามนี้แล้วก็ถอนหายใจและตรัสว่า ม้าศึกก็ตายไปหมดแล้ว ยังจะจับพวกชาวเขาเหล่านี้มาประหารอีก หากเป็นที่รู้กันทั่วแล้วก็จะ

เป็นที่เข้าใจกันว่าเรารักสัตว์ยิ่งกว่าชีวิตของคน จึงให้นายทหารนำเหล้าอย่างดีหลายสิบไหจากที่พักไปแจกให้แก่พวกชาวเขาเหล่านี้ โดยรับสั่งให้ไปบอกว่า ฉินมกกงพระราชาเมืองฉินทรงมอบเหล้าจำนวนนี้มาให้ดื่ม เพราะเกรงว่าพวกท่านกินเนื้อม้าศึกพันธุ์ดีโดยไม่ดื่มเหล้าจะเป็นอันตรายต่อชีวิต เมื่อพวกชาวเขาทราบตามนี้ต่างก็ดีใจและรับเหล้าไว้ดื่มกันทั่ว ต่อมาไม่นาน เมืองฉินและเมืองจิ้นได้ทำศึกกันที่บริเวณเทือกเขาหลงหมีนซัน ในศึกครั้งนี้ ฉินมกกงและทหารส่วนหนึ่งได้พลัดพรากจากกองทัพและถูกทหารข้าศึกล้อมไว้ นายทหารที่ใกล้ชิดทุกคนต่างได้รับบาดเจ็บขณะที่กำลังคับขัน มีชาวเขากลุ่มหนึ่งจำนวนว่าสามร้อยคน ทุกคนปราดเปรียวว่องไว ผมเผ้ารุงรัง ถืออาวุธบุกฝ่าวงล้อมเข้าไปช่วยอย่างไม่คิดถึงชีวิต ทหารข้าศึกที่ล้อมไม่ทันรู้ตัว ถูกตลุยจนตั้งตัวไม่ติดจึงต้องถอยห่างออกไป ครั้นเสร็จศึกแล้วฉินมกกงจึงทรงถามพวกชาวเขาถึงเหตุที่ได้มาช่วยรบในครั้งนี้ พวกชาวเขาตอบว่าพวกตนคือ ชาวเขากีซันที่ได้รับอภัยโทษจากการจับฆ่าม้าศึกและทั้งได้รับพระราชทานเหล้าอย่างดีไปให้ดื่ม ทุกคนต่างซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นและรอคอยโอกาสที่จะสนองพระคุณ ครั้นทราบว่าพระองค์ท่านนำทัพเสด็จมาทำศึกอยู่ที่นี่จึงพร้อมใจกันมาร่วมรบและเข้าช่วยได้ทันเหตุการณ์ ครั้งแล้วทุกคนต่างกราบขออำลากลับโดยปฏิเสธทั้งรางวัลและคำชักชวนให้อยู่รับใช้ราชการทหารต่อไป

หากฆ่าชาวเขาแต่คราวนั้น　　คราวนี้เสียทีก็สิ้นท่า
อภัยทานปรากฏเป็นคุณค่า　　ไม่ได้ค่านี้ต้องเสียที
เสียม้าแถมเหล้ามาให้ดื่ม　　ดื่มด่ำน้ำใจยอมชีพพลี
น้ำใจชาวเขาก็ล้ำเลิศ　　ล้ำเลิศด้วยรู้พระคุณมี

เราท่านทั้งหลายต่างรู้ทั่ว มกกงชาวเขาล้วนคนดี
ทำดีไม่หวังความดีตอบ ดีตอบสนองครวญทำดี

ในสมัยเลียดก๊ก ฉ้อจวงอ๋องเป็นพระราชาแห่งเมืองฉ้อซึ่งเป็นเมืองใหญ่เมืองหนึ่งในบรรดาเมืองใหญ่น้อยทั้งปวง ด้วยกำลังทัพอันเกรียงไกรและการรบที่มีประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้เมืองใหญ่น้อยหลายเมืองที่มีอาณาเขตใกล้เคียงต้องยอมเป็นเมืองขึ้น ในวโรกาสที่ จวงอ๋อง ทรงเสด็จนำกองทัพออกทำศึกกับประเทศอื่นที่อยู่ห่างไกลและได้รับชัยชนะ ก่อนเสด็จกลับได้แวะประทับเยือนอยู่ในอีกประเทศหนึ่งเพื่อเจรจาความเมืองที่มีต่อกัน ขณะที่ยังไม่ทันได้เสด็จกลับนายทหารซึ่งเป็นคนในตระกูลเก่าแก่ที่เคยรับใช้มานานหลายชั่วอายุคนได้กบฏและยึดเมืองหลวงได้สำเร็จ นายทหารที่รักษาเมืองหลวงผู้จงรักภักดีได้ถูกสังหาร เมื่อจวงอ๋องทรงทราบเรื่องกบฏ จึงรีบนำทัพเสด็จกลับคืนสู่เมืองหลวงทันที ระหว่างทางที่เสด็จกลับนี้ ได้พบกับกองทัพกบฏที่ตั้งเรียงรายสกัดกั้นอยู่ระหว่างทาง จวงอ๋องทรงตรัสกับเหล่าขุนศึกว่าพระองค์ไม่ทรงประสงค์จะทำศึกกับพวกทหารกบฏเหล่านี้ เพราะไม่ต้องการจะฆ่าทำลายลูกหลานของคนในตระกูลที่เคยมีคุณความดีมาก่อน พร้อมกับส่งขุนนางไปเป็นทูตเจรจาเพื่อสงบศึก โดยยอมอภัยโทษให้ทั้งหมดและมอบราชบุตรให้ไว้เป็นตัวสัจประกัน หัวหน้ากบฏซึ่งมั่นใจในความเข้มแข็งและพร้อมรบของฝ่ายตน ได้แสดงการเป็นปรปักษ์โดยตอบปฏิเสธข้อเสนออย่างทะนงและไร้เยื่อใยว่า ตัวเองมีความละอายใจต่อตำแหน่งหน้าที่การงานมานานแล้ว และไม่ต้องการจะอยู่รับใช้ในราชการแผ่นดินอีกต่อไปการกระทำทั้งหมดในครั้งนี้ก็มิใช่กระทำเพื่อหวังในการให้อภัยโทษ ไม่ว่า

ทูตขุนนางผู้นี้จะพร่ำเจรจาด้วยดีสักปานใดก็ไม่ยอมรับฟัง ทั้งท้าทายอีกว่า หากแน่จริงก็ให้ยกกองทัพมาสู้รบกัน เมื่อทูตขุนนางกลับ ทัพกบฏก็ลั่นกลองรบดังกระหึ่มหน้าเดิน ทหารฉ้อซึ่งเพิ่งเสร็จศึกและเดินทางมาไกล เห็นทัพกบฏเข้มแข็งต่างก็มีความหวาดหวั่นวิตก จวงอ๋องทรงขึ้นประทับบนราชรถและสั่งนายทหารนำกำลังส่วนหน้าเข้าตี ทัพหน้าฝ่ายกบฏทะยานออกรับปะทะไว้ ระหว่างที่ทัพหน้าทั้งสองฝ่ายเข้าปะทะกัน จวงอ๋องทรงลั่นกลองศึกด้วยพระองค์เองเพื่อสร้างขวัญเป็นกำลังใจให้แก่ทหารฝ่ายตน ขณะที่ทัพหน้าทั้งสองฝ่ายกำลังพันตู รบพุ่งกันอยู่นี้หัวหน้ากบฏผู้มีความเข้มแข็งในเชิงรบและเลื่องลือชื่อทางธนู ได้แลเห็นจวงอ๋องทรงประทับอยู่บนราชรถแต่ไกล จึงเล็งธนูยิงมาทางที่ประทับทันที ธนูได้ยิงผ่านราชรถเข้าไปปักแน่นอยู่บนคานยึดกลองศึกตรงหน้าพระพักตร์พอดี จวงอ๋องซึ่งไม่ทันได้รู้ตัวและระวังพระวรกายมาก่อน ทรงสะดุ้งจนไม้ตีกลองศึกตกหล่นร่วงลงสู่พื้นจึงทรงกำชับทหารให้เร่งระวังป้องกันธนู ธนูที่ยิงลูกถัดมาได้ถูกทหารยกโล่ขึ้นป้องกันไว้ทัน ธนูได้ยิงทะลุปักเสียบติดอยู่กับโล่ จวงอ๋องทรงสั่งให้หันราชรถและส่งสัญญาณถอยทัพ ทัพหน้าที่กำลังชุลมุนต่อสู้อยู่กับข้าศึกไม่ทันได้รู้สาเหตุการถอยมาก่อน จึงต้องผละถอยตามสัญญาณที่สั่ง แต่การถอยเป็นไปอย่างลำบากล่าช้า เพราะถูกอีกฝ่ายหนึ่งติดพันรุกไล่ ต้องสู้พลางถอยพลาง หัวหน้ากบฏนำกำลังอีกส่วนหนึ่งรุกตามเข้ามาอีก ทหารฉ้อจากปีกซ้ายขวาต้องพุ่งทะยานออกสกัดช่วยพยุงถอย ขณะที่ชุลมุนรุกไล่กันอยู่นี้ หัวหน้ากบฏเห็นราชรถของจวงอ๋องเสด็จไปไกลทั้งมีทหารฉ้อหนุนสกัดเข้ามามากจึงชะลอทัพไว้ ทัพฉ้อได้โอกาสจึงยกถอยไปตั้งค่ายใหม่ขึ้น ไกลห่างออกไป

อย่างมากจากที่ตั้งเดิม โดยได้รับความเสียหายมากพอประมาณ ครั้นสำรวจไพร่พลและความเสียหายแล้ว จวงอ๋องทรงมีคำสั่งว่า เช้ามืดวันรุ่งขึ้น ให้ยกทัพถอยไปทางชายแดนทิศเหนือ เพื่อระดมกองทัพของพวกเมืองขึ้นทั้งหมดมาช่วยปราบกบฏ เมื่อคำสั่งได้ออกไปแล้วนายทหารที่ไม่เห็นด้วยกับการถอยได้พากันเข้าเฝ้าถวายคำทักท้วง เพราะเห็นว่าการถอยทัพต่อหน้าข้าศึกที่เข้มแข็งและตั้งมั่นอยู่ตรงเฉพาะหน้าเช่นนี้ เป็นการเสี่ยงต่ออันตรายอันอาจเสียหายถึงพินาศได้ จวงอ๋องทรงตรัสว่า นี่คือแผนศึก ถอยด้วยกลลวงทัพกบฏเข้มแข็งยากที่จะเอาชนะได้ด้วยกำลังรบ จึงต้องเอาชนะด้วยวิธีการถอยเช่นนี้ พร้อมกับกำชับนายทหารที่เข้าเฝ้าทักท้วงนำกำลังของตนไปแอบซุ่มอยู่ตามจุดที่ต้องการเพื่อรอโอกาสเข้าโจมตี

เช้ามืดของวันรุ่งขึ้น ทัพฉ้อยกถอยไปตามคำสั่ง หัวหน้ากบฏเมื่อทราบการถอยและแนวทิศทางการถอยอย่างแน่ชัดแล้ว จึงนำกำลังของตนทั้งหมดออกไล่ตามทันที การตามไล่เป็นไปอย่างกะทันหันและกระชั้นชิด ติดต่อกันทั้งวันทั้งคืนเป็นระยะทางไกลกว่าสองร้อยลี้ จนไปสว่างที่ฝั่งแม่น้ำเซ็งฮ้อ ในตอนเช้าตรู่ของอีกวันหนึ่ง ทหารฉ้อจำนวนหนึ่งที่กำลังนั่งหุงข้าวเช้าอยู่ที่ฝั่งตรงข้ามแม่น้ำ เห็นทัพกบฏไล่ตามมาถึงก็ลุกขึ้นวิ่งหนี หัวหน้ากบฏประกาศให้ตามจับตัวจวงอ๋องให้ได้เสียก่อนจึงค่อยหยุดพักทำอาหารเช้า ทหารกบฏที่เหน็ดเหนื่อยจากการไล่ตามมาตลอดทั้งวันทั้งคืน จึงต้องทนอดอาหารข้ามสะพานไล่ต่อไปอีก เมื่อไล่ต่อไปได้อีกหกสิบลี้จนถึงภูเขาชิงชัน จึงรู้ตัวว่าไล่เลยหน้าขบวนรถศึกของจวงอ๋องมาไกล จึงสั่งทหารให้หยุดพักทำอาหารเช้ากินกันเสียก่อน

แต่ข้าวยังไม่ทันได้สุกก็ถูกทหารฉ้อที่ซุ่มอยู่นำกำลังเข้าตี ทัพกบฏอ่อนเพลียเกินที่จะสู้รบได้ จึงถอยร่นย้อนกลับตามทิศทางเดิมจนถึงฝั่งแม่น้ำเช็งฮ้อ สะพานข้ามแม่น้ำได้ถูกตัดขาดทำลายเสียก่อนที่จะย้อนกลับมาถึง โดยจวงอ๋องทรงบัญชาทำลายด้วยพระองค์เอง ภายหลังจากที่ทัพกบฏได้ผ่านข้ามสะพานไปในตอนเช้าตรู่ของวันนั้นเอง ฝั่งตรงข้ามแม่น้ำทหารฉ้อวางกำลังเรียงรายเต็มอยู่ทั่ว ทัพกบฏหาทางข้ามแม่น้ำไม่ได้จึงชุลมุนกันจนไม่เป็นขบวน ทหารฉ้อที่ไล่ตามหาเข้าประชิดถึง ทัพกบฏ ไม่มีทางจะถอยร่นต่อไปได้อีก หัวหน้ากบฏผู้เจนศึกถูกธนูยิงตาย หมองูโบราณท่านว่าตายเพราะงู นักแม่นธนูตายเพราะธนู เป็นธรรมดาของมนุษย์ที่มีความสามารถในสิ่งใดก็มักจะตายด้วยสิ่งนั้น ทหารกบฏถูกฆ่าตายเกลื่อนทั่วสนามรบ ศพกองสูงเป็นภูเขา แม่น้ำเช็งฮ้อกลายเป็นแม่น้ำสีเลือด ทหารกบฏที่รอดตายจากสนามรบได้ถูกจับและประหาร ที่หน้าขบวนรถศึกทันที ทัพกบฏถูกทำลายและกวาดล้างจนหมดอย่างสิ้นเชิง ธรรมาธรรมสงคราม ธรรมย่อมชนะอธรรม ครั้นปราบกบฏเสร็จเด็ดขาดอย่างราบคาบแล้ว จวงอ๋องจึงเสด็จกลับเข้าสู่เมืองหลวงอีกครั้งหนึ่งอย่างผู้มีชัย ครั้นสั่งราชการและสะสางงานที่คั่งค้างจนเสร็จเรียบร้อยดีแล้ว จึงรับสั่งกับเหล่าขุนนางว่า บัดนี้บ้านเมืองได้สงบเป็นสุข ทวยราษฎร์ต่างก็ร่มเย็นกันทั่ว เราจำต้องจัดงานฉลองร่วมกับพวกท่านทุกคนให้สนุกสนานกันอย่างเต็มที่สักวันให้สมกับที่ได้เหน็ดเหนื่อยกันมานาน วันฉลองนี้ให้เรียกว่า "วันชื่นสันติ" วันชื่นสันติได้จัดขึ้นอย่างเอิกเกริกสมเกียรติที่สุด สุราอาหารทุกชนิดได้จัดเตรียมไว้อย่างอุดมสมบูรณ์เต็มที่ นายทหารทุกคนแต่งเครื่องแบบนั่งประจำที่ตามลำดับ ภายในงานมีดนตรีบรรเลง

ตลอดไม่ขาดเสียง อีกทั้งมีการเล่นและฟ้อนรำต่างๆ มากหน้าหลายตา งานได้เริ่มแต่เวลากลางวันจนถึงเวลาพลบค่ำ ความครื้นเครงก็ยังไม่สร่าง จวงอ๋องจึงทรงให้จุดไฟดื่มฉลองกันต่อ ทั้งทรงให้นางสนมเอกผู้เลอโฉมที่ทรงโปรดที่สุด เป็นคนถือเหล้าเดินเสริฟให้แก่นายทหารทุกคนอย่างทั่วถึง แต่ละโต๊ะที่นางสนมนี้ไปถึง นายทหารทุกคนต่างยืนขึ้นรับเหล้าที่เสริฟแล้วดื่มกันจนหมด ขณะที่นางกำลังเสริฟเหล้าอยู่ที่โต๊ะแห่งหนึ่ง เกิดมีลมพายุพัดแรงจัดอย่างกะทันหัน กระหน่ำจนไฟในงานดับมืดลงทั้งหมดทันที ขณะที่ยังไม่ทันได้จุดไฟและกำลังมืดสนิทอยู่นี้มือของนางได้ถูกนายทหารคนหนึ่งจับแน่นถือไว้ นางจึงเอามืออีกข้างหนึ่งคว้าซุยที่ประดับอยู่บนหมวกของผู้นั้นแล้วดึงกระชากขาดติดมือออกมา นายทหารผู้นี้ตกใจสะดุ้งจนปล่อยมือ นางจึงรีบปรี่ตรงไปกระซิบทูลให้จวงอ๋องทรงทราบทันที ทั้งยื่นซุยที่กระชากขาดติดมือออกมาให้ดู พร้อมกับทูลว่า หากจุดไฟสว่างขึ้นอีกเมื่อไรก็จะสามารถรู้ตัวผู้กระทำนั้นได้ทันที เมื่อจวงอ๋องทรงทราบดังนี้ จึงให้ระงับการจุดไฟไว้ก่อนพร้อมกับประกาศไปทันทีว่า วันนี้เราจะร่วมดื่มกับพวกท่านทุกคนให้สนุกสนานกันอย่างเต็มที่ ทุกคนต้องดึงซุยบนหมวกออกให้หมด หากไม่ดึงซุยออกให้หมดก็จะดื่มกันไม่สนุก เมื่อทุกคนดึงซุยออกจนหมดแล้ว ไฟก็เริ่มจุดสว่างขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ทราบว่าใครเป็นคนจับมือของนาง ครั้นเสร็จงานและเสด็จกลับถึงพระราชวังแล้ว นางจึงกราบทูลต่อจวงอ๋องว่า การให้เกียรติแก่เหล่าขุนนางด้วยการเสริฟเหล้า แต่การจับมือเป็นการหลู่เกียรติของนาง คนที่หลู่เกียรติของนางแต่ไม่ถูกลงโทษเช่นในวันนี้ โอกาสหน้าเมื่อเป็นที่รู้กันทั่วแล้ว ทุกคนต่างก็จะพากันเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

การล่วงเกินที่ไร้ความนับถือ และสิ้นความเคารพยำเกรงเช่นนี้ ต่อไปบ้านเมืองก็จะไม่มีความสงบ ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีที่ต่ำที่สูง ไม่รู้ที่ถูกที่ควร จวงอ๋องทรงหัวเราะตอบว่า เรื่องที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ มีความลึกซึ้งเกินที่นางจะเข้าใจ ทั้งนี้เพราะตามระเบียบประเพณีที่มีมาแต่โบราณกาล พระราชาจะทรงอยู่ร่วมฉลองกับเหล่าขุนนางได้เพียงแค่ดื่มเหล้าเวียนไม่เกินสามรอบและจำกัดเฉพาะแต่ในเวลากลางวันเท่านั้น จะไม่มีงานฉลองใดที่จัดขึ้นในเวลาค่ำคืนอย่างเด็ดขาดงานนี้เราจัดขึ้นเป็นพิเศษเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้สนุกสนานกันอย่างเต็มที่ ทั้งอนุญาตให้ต่องานได้ด้วยแสงไฟ การขาดสติในยามเมาย่อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เป็นธรรมดา การเอาโทษกันในยามเมาเพราะขาดสติเช่นนี้ ย่อมเป็นสิ่งที่น่าสลดใจแก่คนทั้งหลาย ทุกคนที่มาร่วมในงานต่างก็จะพากันไม่สนุก ทั้งไม่ใช่เป็นความประสงค์ของเราที่มีมาแต่แรก การจะตัดสินใจทำสิ่งใดลงไปนั้น ต้องคิดถึงหัวอกของผู้อื่น ทั้งพิจารณาถึงระเบียบประเพณีสิ่งแวดล้อมและพิจารณาถึงตัวของเราเอง เมื่อนางได้รับฟังดังนี้ก็สิ้นความสงสัยและยอมรับอย่างสิ้นเชิง

จวงอ๋องปัญญาเยี่ยงนักปราชญ์ ปัญญาเยี่ยงปราชญ์ลึกซึ้งดี
ยามศึกรู้แผนชนะศึก ว่างศึกรอบคอบถี่ถ้วนดี
คนที่เป็นใหญ่น้ำใจเลิศ เลิศล้ำน้ำใจอภัยมี
ผู้รู้เสียรู้ไม่เกินหนึ่ง เสียรู้เพียงหนึ่งไม่เสียที

ต่อมาไม่นาน จวงอ๋องทรงนำทัพเสด็จออกทำศึกอีก มีนายทหารคนหนึ่งได้ทำหน้าที่ระวังหน้าอย่างเข้มแข็ง ทั้งนำทหารเข้าต่อสู้กับข้าศึกด้วยความสามารถเป็นที่พอพระทัย และประทับใจของจวงอ๋องยิ่งนัก จึงทรงกล่าวชมและให้กำลังใจว่า ท่านทำหน้าที่

ได้ดีมาก หากเสร็จศึกครั้งนี้แล้วเราจะให้รางวัลแก่ท่านมากเป็นพิเศษ นายทหารผู้นี้ได้ตอบปฏิเสธว่า ตนเคยได้รับรางวัลมากเป็นพิเศษมาก่อนแล้ว ไม่ขอรับรางวัลพิเศษอะไรอีก จวงอ๋องทรงแปลกใจถามว่า เราเคยให้รางวัลพิเศษอะไรแก่ท่านแต่เมื่อไหร่ ทำไมเราจึงจำไม่ได้ ครั้นถูกซักถามอยู่นานเข้า นายทหารผู้นี้จึงตอบไปอย่างละอายใจว่า ตนคือนายทหารที่ได้รับอภัยโทษในงานวันชื่นสันติ ได้ระลึกเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่ล้นพ้นตลอดมา จึงพยายามกระทำทุกสิ่งอย่างสุดความสามารถเพื่อตอบแทนพระคุณ มิได้กระทำเพื่อหวังที่จะได้รับรางวัลพิเศษอะไรอีก ครั้นเสร็จศึกแล้วนายทหารผู้นี้ได้หลบหายไปจากกองทัพโดยไม่ยอมอยู่รับรางวัลพิเศษแต่อย่างใด อภัยทานสูงส่ง สูงค่ากว่าทานใด มวลท่านอย่าดูดาย อภัยให้ทั่วกัน กายใจไม่เป็นทุกข์ชื่นในกุศลทาน เสริมสร้างทางสงบ หนุนส่งทางนิพพาน จวงอ๋องปัญญาเลิศ เลิศรู้อภัยทาน ผู้รู้รู้ถอยหยุด ทั้งรู้ให้อภัย นักปราชญ์ไม่หาญนัก หาญหักอาจปราชัย รอบรู้และรอบคอบ ทันใจด้วยรู้ใจ รู้ใจด้วยรู้จิต พ้นทุกข์ด้วยรู้ใจ

ท่านโพธิธรรมมหาเถระหรือตั๊กม้อโจวซือสังฆราชองค์ที่หนึ่ง ถ้านับจากท่านมหากัสสปคือองค์ที่ยี่สิบแปด และท่านเหว่ยหล่านสังฆราชองค์ที่หกถ้านับตามกันก็คือองค์ที่สามสิบสาม ได้กล่าวสอนไว้พอสรุปเป็นใจความได้ว่า จิตที่ว่าง นิ่งเป็นกุศล บริจาคให้ทาน ทางแห่งบุญ ทางแห่งกุศลเหนือเกิดดับ ทำบุญย่อมได้บุญสนอง รู้จิตเห็นจิตอย่างห่างจิต บำเพ็ญทางจิตเหนือกุศล จิตที่ละชั่วคือศีลแท้ จิตที่ว่างแท้คือสมาธิ จิตที่รู้แจ้งคือปัญญา อวิชชาคือมูลฐานของการเกิดดับโพธิญาณคือจิตเดิมเหนือเกิดดับที่ไม่ขาดเกิน การละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่ผิดนั้นคือศีล การกระทำในสิ่งที่ผิดนั้น

คือการผิดศีล คิดชั่วพูดชั่วและทำชั่วคือวิถีทางแห่งนรก ทางแห่งพุทธะคือคิดดีพูดดีและทำดี ความเพียรที่ผ่านพ้นจากจุดนิ่งไปแล้ว โพธิญาณก็จะปรากฏ พุทธะภาวะจะเรืองรองสว่างไสวได้ด้วยบารมีของจิตเดิม ดวงดาวบนท้องฟ้าต่างวิถีโคจรที่แน่นอนฉันใด มนุษย์ทุกคนต่างก็มีวิถีชีวิตที่ลิขิตไว้อย่างแน่นอนฉันนั้น การพากเพียรด้วยจิต สร้างมวลกุศลนานาย่อมเป็นปัจจัยหนุนชีวิตให้เหนือลิขิต พ้นทุกข์และเป็นสุขได้ตลอดเวลา เลิกจองเวร สร้างความดี หนี้ไม่ก่อ กรรมไม่มี พร่ำภาวนา ด้วยสติ หมั่นปฏิบัติ เพียรบรรลุ ใจรู้แจ้ง ในองค์ธรรม ทางนิพพาน จิตนิ่งเดียว

นางแฟงหรือคุณยายแฟง เป็นคนสมัยรัชกาลที่สามแห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีอาชีพประกอบธุรกิจการค้าทางประเวณีจนร่ำรวยเป็นคหบดี ได้ศรัทธาสร้างวัดด้วยทรัพย์สินส่วนตัวเพียงคนเดียว ให้ชื่อว่าวัดใหม่ยายแฟง ต่อมาทางการได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดคณิกาผล เมื่อสร้างวัดจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ไปกราบนมัสการท่านสมเด็จพระพุฒาจารย์ โตพรหมรังสีและถามท่านว่า การศรัทธาสร้างวัดจนเสร็จเรียบร้อยในครั้งนี้ได้กุศลมากสักเพียงใด สมเด็จ-พระพุฒาจารย์โต ท่านตอบว่าได้บุญหนึ่งเฟื้องกับสามไพ คำตอบนี้เป็นที่ฉงนใจแก่คุณยายแฟงยิ่งนัก (หนึ่งเฟื้องเท่ากับสิบสองสตางค์ หนึ่งไพเท่ากับสามสตางค์ รวมทั้งสิ้นเป็นเงินยี่สิบเอ็ดสตางค์)

หนึ่งเฟื้องสามไพใช่จะมาก ถึงจะไม่มากก็เป็นบุญ
เงินที่สะอาดได้บุญมาก เงินไม่สะอาดไม่มากบุญ
ตักม้อเว่ยหล่านทั้งสมเด็จ ไม่ว่ากุศลว่าเป็นบุญ
หากท่านบำเพ็ญก็ได้จิต กุศลทางจิตเหนือทางบุญ
ทางแห่งกุศล (พุทธะ) นั้นคือว่าง ว่างมวลวัตถุว่างมวลธรรม

พระบารมีของนะโมกวงซีอิมผ่อสัก ที่ทรงโปรดสรรพสัตว์ด้วยปางพุทธะก็ดี การโปรดสัตว์ด้วยพระบารมีสิบสี่ประการที่ปรากฏต่อท้ายจากคำว่า "ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา" ที่ปรากฏอยู่ในพระคาถาของสัทธรรมปุณฑริกสูตรก็ดีล้วนเป็นพุทธะบารมีทั้งสิ้น ผู้ที่ยังไม่บรรลุถึงพุทธภูมิยากที่จะสำแดงให้ปรากฏได้เช่นนี้ พระสัมมาพุทธเจ้าทรงเบญจจักษุและเบญจวจี ซึ่งตามปกตินอกจากเรื่องที่สำคัญและจำเป็นแล้ว พระพุทธองค์จะไม่ทรงเอ่ยกล่าวทั้งสิ้น เบญจจักษุทรงเป็นเลิศ แดนไกลแดนใกล้ดีชั่วเห็น อดีตอนาคตทั้งใกล้ไกล ทั่วโลกสามโลกเห็นพริบตา เบญจวจีท่านเป็นเอก วจีเป็นเอกทั้งนะโม นะโมวจีล้วนเป็นเอก โปรดสัตว์เป็นเอกไวฉับพลัน ไม่มีคำสอนใดสมบูรณ์เพียบพร้อมบริสุทธิ์เท่า ไม่มีคำสอนใดละเอียดถี่ถ้วนลึกซึ้งเกิน ไม่คำสอนใดยิ่งใหญ่สัจจะถาวรเหมือน ไม่มีคำสอนใดประเสริฐเลิศล้ำวิเศษเกิน ไม่มีคำสอนใดมากมายไพศาลอบอุ่นเท่า ไม่มีคำสอนใดไพเราะจับจิตหวานซึ้งเกิน ไม่มีคำสอนใดน่าเคารพบูชาเหมือน ไม่มีคำสอนใดน่าสักการะยกย่องเกิน พระบารมีก้องประจักษ์ของพระเมตตากวงซีอิมผ่อสัก ล้วนเป็นคำตรัสสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งสิ้น นอกจากนี้พระพุทธองค์ท่านยังทรงตรัสไว้อีกว่า ผู้ที่มากไปด้วยความใคร่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง หากพร่ำสวดนะโมกวงซีอิมผ่อสักก็จะพ้นจากความใคร่ ความโลภ ความโกรธ ความหลงเท่านั้น การโปรดผู้สวดให้พ้นจากความใคร่ ความโลภ ความโกรธ ความหลงเหล่านี้ เป็นบารมีที่สำคัญและวิเศษอีกประการหนึ่งของพระเมตตา นอกจากนี้ท่านขงจื้อได้กล่าวสอนไว้ว่าความใคร่นี้ไม่ต่างอะไรกับความหิวและความกระหายที่มีอยู่

ทั่วไปในมนุษย์ทุกคนตามธรรมชาติ ความหิวและความกระหายที่มีอยู่โดยธรรมชาติมิใช่เป็นความชั่วฉันใด ความใคร่ที่มีอยู่โดยธรรมชาติก็หาใช่เป็นสิ่งที่ชั่วร้ายแต่ประการใดฉันนั้น อย่างไรก็ดี ความใคร่นี้ถึงแม้จะเป็นสิ่งปกติธรรมดาโดยธรรมชาติของมนุษย์ก็ตาม แต่ถ้าเป็นไปโดยผิดศีลหรือสัจจะก็เป็นบาปอย่างมหันต์ กฎแห่งกรรมที่ตามสนองของฟ้าดินโดยปกติมีกำหนดครั้งละสิบปีและไม่เกินสิบสองปีเป็นอย่างช้า แต่ถ้าเป็นบาปที่ร้ายแรงก็อาจให้มีอันเป็นไปได้ในทันที การลงโทษของฟ้าดินตามกฎแห่งกรรมนี้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม อย่างหาที่เปรียบมิได้ ไม่มีการผิดพลาด ไม่มีการอภัย ไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกา ทุกสิ่งสนองอย่างถูกต้องคงเส้นคงวา บริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างหาที่ติมิได้ การกระทำผิดทั้งในที่ลับหรือที่แจ้งซึ่งไม่มีผู้ใดรู้เห็นก็ไม่สามารถรอดพ้นจากกฎแห่งกรรมไปได้ ฉะนั้นก่อนที่จะคิดจะพูดหรือกระทำการในสิ่งใด ขอได้โปรดรำลึกถึงกฎแห่งกรรมของฟ้าดินที่ตามสนอง จงเคารพฟ้าดิน บูชาฟ้าดิน ท่านจะได้รับความคุ้มครองปราณีจากฟ้าดินและก้าวพ้นจากห้วงของกฎแห่งกรรม โดยธรรมชาตินั้นเมื่อมีร้อนก็มีหนาว มีกลางวันก็มีกลางคืน มีมืดก็มีสว่าง ชีวิตที่มืดมนก็จะประกายสว่างขึ้นด้วยความเพียรและคุณธรรมที่ดีได้ ในคุณธรรมทั้งปวง ความกตัญญูรู้คุณมีกุศลมาเป็นอันดับที่หนึ่ง ความใคร่เป็นบาปอย่างมหันต์มากเกินกว่ากิเลสทั้งปวง ความอาฆาตมาดร้ายคือนรกสมบัติ ความกตัญญูรู้คุณคือคุณสมบัติของสรรพพุทธะ ความใคร่เป็นบาปที่ควรระวังให้มากไว้เป็นพิเศษ ความไม่ประมาทด้วยการสวดวอนพระเมตตาย่อมเป็นพลังหนุนผู้สวดให้ก้าวพ้นไปจากบาปนี้ได้ มีคนกล่าวว่าอดข้าวซิ

วางวายแต่ไม่ตายเพราะอดเสน่หา แต่การอดข้าวก็ตายเฉพาะแต่ผู้อดข้าวเพียงคนเดียวเท่านั้น และไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ใดยอมอดข้าวให้ตายเสียด้วยซ้ำ ตรงกันข้ามกับความเสน่หาที่กล่าวกันว่าอดไม่ตายนั้น ก็ได้พาคนตายไปแล้วมากต่อมาก ทั้งสร้างปัญหาทิ้งไว้อย่างมากหลายเมื่อไม่นานมานี้มีเรื่องเสน่หาเกิดขึ้นดังนี้ นายหลงและนางสอนเป็นสามีภรรยากันอยู่นานหลายปีโดยยังไม่มีบุตร นายหลงไปหลงรักนางพิศและเอาทรัพย์สินไปจุนเจือเสียมากมาย นางสอนรู้เข้าจึงทักท้วงด้วยความไม่พอใจ และได้หย่าร้างขาดจากกันในที่สุด นางพิศหลังจากได้เงินทองจากนายหลงไปอย่างมากมายแล้ว ได้ปฏิเสธการขอแต่งงานและไปอยู่กินเป็นภรรยาของนายเพลินนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร นายหลงเมื่อผิดหวังจากนางพิศแล้วจึงกลับไปขอคืนดีกับนางสอนอีก แต่ปรากฏว่านางสอนกำลังตั้งครรภ์ เพราะไปอยู่กินเป็นภรรยาของนายรวยหลังจากที่ได้อย่าขาดจากกันไม่นานนี้เอง นายหลงจึงต้องช้ำใจและต้องใช้ชีวิตอย่างเดียวดายต่อไป หมดสิ้นทั้งรักทั้งเงินตราและทั้งภรรยา นางเฉยเป็นภรรยานายรวยซึ่งมีบุตรอยู่ด้วยกันหลายคน เมื่อทราบว่าสามีตนไปอุปการะเลี้ยงดูนางสอนจนได้บุตร เห็นว่าหมดโอกาสที่จะว่ากล่าวทักท้วงได้ จึงยอมเฉยและตกลงด้วยดีต่อกัน ต่อมาไม่นาน นายรวยการค้าพินาศจนไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูนางสอนได้อีกต่อไป นางสอนจึงขอแยกทางกับนายรวยอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่สอง ส่วนนางพิศได้กินอยู่กับนายเพลินจนได้บุตร จึงทราบว่านายเพลินไปเพลินอยู่กับหญิงอื่น ทั้งเอาทรัพย์สินของตนไปจุนเจืออย่างมากมาย จึงยิงนายเพลินตายเพราะความแค้น ทั้งยิงตัวตายตามด้วย ทิ้งลูกไว้เป็นเด็กกำพร้า ผลที่หลอกเขาก็ถูกหลอก คนที่

สร้างกรรมต้องใช้กรรม หลอกลวงคนอื่นจนบ้านแตก ตัวเองก็แตกทั้งตายตาม นางเฉยเฉยดีจึงไม่แยก นายรวยไม่รวยเพราะมากกาม คติสอนใจอย่าหลงผิด นายหลงหลงแล้วอย่าหลงตาม พลิกดูตามประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ กษัตริย์โซโลมอนทรงปองรักในหญิงที่เป็นภรรยาผู้อื่นจนถูกพระเจ้าลงโทษอย่างหนัก จักรพรรดิติ้วอ๋องทรงลุ่มหลงในอิสตรีจนสิ้นพระชนม์ด้วยอาญาฟ้าดิน ราชวงศ์จิวเริ่มเสื่อมอำนาจเพราะแม่นางเภาสือ เมืองโง้วสิ้นแผ่นดินเพราะโฉมงามไซซี เอกบุรุษสิ้นเอกด้วยความใคร่ ศรีปราชญ์สิ้นชีพเพราะอิสตรี สัจบุรุษระวังด้วยจิตว่าง ด้วยจิตอยู่จิตไม่หลงดี พุทธองค์ทรงสอนให้รู้บาปทั้งสอนสวดวอนพระแม่ดี มวลบาปไม่บาปเท่าบาปใคร่ กตัญญูรู้คุณกุศลดีคำสอนพุทธะล้วนเป็นสัจ ไม่เชื่อคำสอนจะเสียที บารมีพระแม่เอื้อมวลสัตว์ พร่ำสวดตามสอนไม่เสียที บารมีพระแม่สุดประเสริฐ พร่ำสวดเช้าค่ำเหนือทุกข์ดี

คำหวานหวานหูก็ไร้ค่า คำสัจไม่หวานชื่นไม่หาย
คำหวานหวานผ่านทุกข์ก็ตาม คำสัจสอนจิตไม่รู้ลืม
คำสัจเคืองหูไม่หวานหู ข่มจิตทำได้ก็เป็นหวาน
คำหวานหวานหูผ่านไม่นาน หวานกลายเป็นขมปวดร้าวทรวง
คำสอนพุทธองค์ล้วนเป็นสัจ คำสัจหวานจริงสุขใจหนอ
ไม่มีคำสอนใดจะหวานปาน หวานปานคำสอนพุทธองค์
คำสอนพุทธองค์เหนือคำสัจ มวลสัตว์ได้พึ่งพ้นทุกข์หนอ
พ้นทุกข์ด้วยพึ่งพุทธองค์ บารมีพุทธองค์ล้นปฐพี

เมื่อท่านบำเพ็ญ ท่านคือพุทธะ ทั้งนี้เพราะจิตเดิมของมนุษย์และจิตของสรรพพุทธะเหมือนกัน ไม่ต่างกันและต่างก็อยู่ในลักษณะที่ว่างอย่างเดียวกันแต่ด้วยความยึดมั่นในรูป สี เสียง กลิ่น

รส สัมผัส เป็นเหตุให้จิตเดิมของมนุษย์ที่ว่างกลายเป็นไม่ว่าง จึงพลาดจากพุทธะภาวะ แต่ถ้าชำระจิตให้สะอาดว่างได้เมื่อไร พุทธะภาวะก็จะประจักษ์ขึ้นได้อีกเหมือนเดิม การละเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะทำให้จิตว่าง เมื่อละจนสุดจะละ พุทธะภาวะก็จะเรืองรองสว่างขึ้นด้วยบารมีของจิตเดิม ในอดีตอนันตกาลครั้งหนึ่ง มีพระภิกษุท่านหนึ่ง ไม่ว่าจะพบใคร ที่ไหนและเวลาใด ก็จะกล่าวสรรเสริญผู้ที่พบเห็นนั้นว่า “ท่านผู้บำเพ็ญ ท่านทำดีแล้ว เราเคารพท่าน ท่านคือพุทธะ” หรือ “ท่านผู้เจริญ เรายกย่องท่าน ไม่ละเลยท่าน ท่านคือพุทธะ” คำว่าท่านคือพุทธะนี้จะมีต่อท้ายทุกถ้อยคำที่พูดเสมอเป็นประจำ ไม่ว่าผู้ที่รับฟังนั้นจะรำคาญหรือไม่ก็ตาม ด้วยคำกล่าวที่ว่า “ท่านคือพุทธะ” เป็นประจำอยู่เสมอเช่นนี้ ทำให้พระภิกษุท่านนี้กายใจผ่องใส เป็นเหตุให้ได้รับฟังธรรมจากพระอริยเจ้าจนบรรลุธรรมได้ในที่สุด พระภิกษุท่านนี้คืออดีตพระชาติหนึ่งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน ปรากฏตามสัทธรรมปุณฑริกสูตรบรรพที่ 20 ผู้รู้บำเพ็ญคือพุทธะ ไม่รู้บำเพ็ญทุกข์ก็ตาม คำสอนพุทธะล้วนเป็นสัจจะ คำสัจสอนรู้พ้นว่ายเวียน ความอนิจจังไม่เที่ยงคือสิ่งแน่นอนของชีวิต พุทธะภาวะคือบารมีว่างแท้ของจิตเดิม พุทธะภาวนาเป็นสิ่งยากที่จะแสวงหาได้ แต่ถ้าเข้าถึงจุดสว่างแท้ของจิตเดิม พุทธะภาวะก็จะปรากฏขึ้นเองโดยไม่ต้องไปเที่ยวแสวงหา ผู้รู้ไม่พูด ผู้พูดไม่รู้ เวลามีไม่มาก พูดมากเสียเวลา พร่ำสวดให้มาก สุขมากทุกเวลา เมื่อท่านบำเพ็ญท่านคือพุทธะ เราเคารพท่าน ด้วยสาธุการ สาธุ สาธุ

อันธรรมอยู่ในใจอย่ารู้ห่าง　　เปรียบทารกอย่าได้ห่างรู้ถนอม
อันเช้าค่ำอย่าได้เว้นห่างพุทโธ　ทั้งนะโมกวงซีอิมสวดในใจ
อันชีวิตมนุษย์นั้นแสนสั้น　　เปรียบธุลีชั่ววูบก็ผ่านหาย
มุ่งพ้นทุกข์ภาวนาจิตพุทโธ　　สวดนะโมกวงซีอิมไว้ในใจ
ละควรละในสิ่งอันควรละ　　จิตที่ละไม่ทุกข์เป็นสุขสันต์
ทำก็ทำแต่ในสิ่งที่ดีงาม　　อภัยทานหนุนจิตหรรษาใจ
จิตเห็นจิตด้วยจิตประทับจิต　ใจรู้ใจวางใจว่างหนอ
ใจรู้ว่างว่างในใจว่างพุทโธ　　ด้วยนะโมว่างทุกข์ว่างกมล
ยามอรุณเบิกฟ้าแจ่มจรัส　　แจ่มจรัสด้วยเห็นธรรมจิตผ่องใส
จิตผ่องใสด้วยเห็นแสงในธรรม　แสงธรรมธรรมส่องทั่วปฐพี
อันชีวิตทั้งสิ้นและมากทุกข์　　ถึงมีสุขดิบก็ตามมิห่างเหิน
ใจรู้ใจวางใจว่างในธรรม　　ว่างในธรรมเห็นจิตสุญญตา

โบราณท่านกล่าวว่า นักมวยที่ดีไม่คึกคนองศึก จอมยุทธผู้เจนศึกไม่กระหายถึงสงคราม คนที่เจนศึกพูดไม่มาก คนที่บรรลุไม่มากคุย คนที่บำเพ็ญได้จิตจนบรรลุมักไม่ชอบแสดงตัวอวดอ้าง ทั้งเป็นคนที่พูดไม่มากและสงบเสงี่ยมถ่อมตน คนทั่วไปตามปกติจึงรู้ได้ยาก แต่ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งก็พอจะสังเกตได้รู้ทัน ทั้งนี้โดยสังเกตดูจากพฤติกรรมทั่วไปของผู้ปฏิบัติที่หยุดแสวงหาแล้วซึ้งพระธรรม ทั้งกระทำทุกสิ่งได้อย่างถูกต้องด้วยความรู้แจ้ง ไม่กราบไหว้แม้สรรพพุทธะ แต่ก็ไม่มีการละเลยหรือดูหมิ่น ชีวิตอาจขัดสนแต่ก็ไม่มีความอยากหรือความหงุดหงิด จิตไม่มีความปรารถนาเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของผู้บรรลุ ผู้ที่บรรลุแล้วและสรรพพุทธะต่างก็อยู่ในสภาวะธรรมอย่างเดียวกันเสมอกันและไม่ต่างกันสภาวะแห่งธรรมที่ไม่มีเขามีเรา การเกิดการดับ การเพิ่มการลด

การไปการมา ความเก่าความใหม่ ความสูงความต่ำ ความสั้นความยาว ความช้าความเร็ว ความรักความชังและความยินดียินร้ายทั้งหมดเหล่านี้ ล้วนเป็นสภาวธรรมของผู้บรรลุและของสรรพพุทธะทั้งสิ้น ธรรมทั้งหลายเท่าเทียมกัน เสมอกันและไม่ต่างกันฉันใด สรรพพุทธะด้วยกันและผู้ที่บรรลุแล้วทุกคนล้วนเท่าเทียมกันเสมอกันและไม่ต่างกันฉันนั้น สภาวธรรมคือความว่างที่ไม่มีขอบเขตทั้งภายในและภายนอกดั่งอากาศธาตุฉันใด สภาวธรรมแห่งปัญญาของผู้ที่บรรลุทุกคนและสรรพพุทธะก็คือความว่างที่รู้แจ้งอย่างไม่มีขอบเขตทั้งภายในและภายนอกฉันนั้น เพราะธรรมทรงอนุภาพยิ่งใหญ่ การบรรลุจำต้องอาศัยปัญญา มิใช่อาศัยแต่ความนิ่งเพียงอย่างเดียว ถ้าปัญญายังไม่เกิดก็ยากที่จะบรรลุ เมื่อจิตนิ่งอย่างอิสระจนไหลลื่นเข้าในอารมณ์ธรรมชาติแล้ว ปัญญาอันสูงสุดแห่งพุทธะก็จะผุดขึ้นตามลำดับ เป็นจุดเริ่มต้นที่สัมผัสถึงกระแสแห่งธรรม แม้จิตไม่นิ่งได้ยังมิใช่จุดบรรลุที่แท้จริงก็ตาม แต่ผู้ที่บรรลุแล้วทุกคนล้วนมีจิตที่นิ่งได้เป็นพื้นฐานทั้งสิ้น ไม่เคยมีผู้ใดที่บรรลุโดยจิตไม่สามารถนิ่งได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาอันสูงสุดแห่งพุทธะจะหลั่งไหลออกมาได้ก็ต่อเมื่อภายหลังจากที่จิตนิ่งได้ถึงจุดแล้วเท่านั้น การนิ่งและการสวดเป็นการสวดเพียงวิธีการปฏิบัติอย่างหนึ่ง ผู้บรรลุธรรม โดยไม่เคยได้นั่งหรือผ่านการสวดเลยก็มี เช่น การบรรลุด้วยวิธีพิจารณาปัญหาธรรม และการเข้าถึงสภาวธรรมในฉับพลัน ดั่งเช่นการบรรลุด้วยการเห็นรอยยิ้มบนพระพักตร์ของพระพุทธองค์โดยฉับพลัน ของท่านมหากัสสปะดังที่ได้กล่าวไว้ในคำครั้งที่ 2 และการบรรลุธรรมอย่างฉับพลันของท่านเหว่ยหล่านเป็นต้น เป็นปรากฏการณ์อย่างลึกซึ้งของจิตที่บรรลุถึงสภาวธรรมในฉับพลันโดยปราศจากขั้นตอน

ท่านนันทะภิกขุ มหาเถระสังฆราชองค์ที่ 17 เป็นพระอาจารย์ที่พากเพียรจนบรรลุโพธิญาณ วันหนึ่งมีเด็กน้อยคนหนึ่งเข้าหาพระอาจารย์เห็นเด็กน้อยนี้มีท่าทางคล่องแคล่วน่ารักจึงถามว่า "เจ้ามีอายุกี่ปีแล้ว" เด็กน้อยนี้ตอบอย่างหน้าตาเฉยว่า "อายุร้อยปี" พระอาจารย์ถามว่า "เด็กอายุร้อยปีมีได้ยังไง" เด็กน้อยนี้ตอบว่า "เด็กหรือไม่ ใช่สำคัญ ร้อยปีก็แล้วกัน" พระอาจารย์พูดว่า "เจ้าสับสนหรือเปล่า" เด็กน้อยตอบว่า "สรรพพุทธะก็เป็นเช่นนี้" พระอาจารย์จึงพูดว่า "เจ้าไม่ใช่สรรพพุทธะ" เด็กน้อยนี้ตอบว่า "สรรพพุทธะก็ไม่ใช่ท่านอาจารย์" พระอาจารย์ถามว่า "เจ้ารู้สรรพพุทธะด้วยหรือ" เด็กน้อยนี้ตอบว่า "ข้าน้อยรู้คำสอนของพระพุทธองค์" พระอาจารย์ถามว่า "เจ้ารู้ว่ายังไง" เด็กน้อยนี้ตอบว่า "พระพุทธองค์ท่านสอนว่า คนที่มีอายุอยู่นานถึงร้อยปีหากไม่บรรลุก็รู้ค่าสู้คนที่บรรลุแล้วเพียงวันเดียวก็ยังไม่ได้ ข้ายังไม่บรรลุ เสมือนคนร้อยปี อย่าติว่าสับสน ด้วยการรู้ค่าจริง" พระอาจารย์ได้ชื่นชมในปัญญาและเมตตารับเด็กน้อยนี้ไว้เป็นศิษย์เพื่อถ่ายทอดวิชาพ้นทุกข์ให้สืบเนื่องต่อไป

ชีวิตมนุษย์มีความหมาย ความหมายอยู่ที่บำเพ็ญดี
อายุร้อยปีก็ไร้ค่า ไม่เท่าหนึ่งวันบรรลุดี
เวลามนุษย์มีไม่มาก เวลาไม่มากอย่ารอรี
ชีวิตมนุษย์นั้นแสนสั้น ชีวิตแสนสั้นเร่งทำดี
ชีวิตมนุษย์ล้วนมีค่า มีค่าอยู่ที่รู้ทำดี
ชีวิตมนุษย์ย่อมผิดได้ อภัยไว้เถิดฟ้ารู้ดี
ชีวิตมนุษย์ล้วนมีทุกข์ ทำจิตว่างได้ไม่ทุกข์ดี
ชีวิตล้วนมีอุปสรรค์ ฟันฝ่าอุปสรรคต้องได้ดี

คนที่ทำบาปใจเป็นทุกข์ คนที่ได้จิตสดใสดี
วิถีพ้นทุกข์อยู่ในจิต ด้วยจิตรู้จิตเห็นจิตดี
รู้เขารู้เรารู้ดีชั่ว รู้ร้อนรู้หนาวรู้ชั่วดี
รู้ว่างรู้ละรู้ปล่อยวาง อย่ารับอย่าติดอย่าตัดดี
ด้วยจิตรู้จิตอย่างห่างจิต จิตเดิมใสนิ่งสะอาดดี
เดี๋ยวดีเดี๋ยวชั่วเดี๋ยวก็จาก ยินดียินร้ายอย่าให้มี
จีเต็กลิ้มอุทยานพระแม่ท่าน ปรัชญาพ้นทุกข์พ้นทุกข์ดี
หนังสือเล่มนี้เป็นสง่า สง่าเป็นศรีคนทำดี
หนังสือเล่มนี้เป็นกุศล กุศลทางจิตเหนือมวลดี
หนังสือเล่มนี้มีความหมาย ความหมายลึกซึ้งถี่ถ้วนดี
หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์ ประโยชน์มากเกินเอ่ยวจี
หนังสือเล่มนี้สอนทำจิต ทำจิตว่างได้พ้นทุกข์ดี
หนังสือเล่มนี้เน้นเมตตา เมตตาคือจิตอย่าห่างดี
หนังสือเล่มนี้เน้นสัจจะ สัจจะบารมีใหญ่ยิ่งดี
หนังสือเล่มนี้เน้นห่างบาป ละเว้นมวลบาปสร้างความดี
หนังสือเล่มนี้เน้นรู้คุณ กตัญญูรู้คุณมั่นไว้ดี
หนังสือชี้บอกทางบรรลุ คนที่บรรลุจิตว่างดี
หนังสือเล่มนี้พิสูจน์ได้ พิสูจน์ด้วยจิตจะรู้ดี
เรื่องการพ้นทุกข์อยู่ในจิต อย่าหลงอย่าติดจิตว่างดี
คนที่พากเพียรได้พ้นทุกข์ คนที่ไม่พากเพียรทุกข์เวียนดี
คนที่พากเพียรต้องประหยัด สุรุ่ยสุร่ายไม่ใช่ดี
ประหยัดไม่ใช่เหนียวตระหนี่ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นั้นแหล่ะดี
เรื่องการพ้นทุกข์นั้นละเอียดอ่อน จิตไหวจิตอ่อนอย่าให้มี
ปฏิบัติอย่าคิดว่าเร้นลับ เร้นลับเปิดทั่วไม่ลับดี

คนที่พากเพียรบอกไม่ยาก คนที่ไม่พากเพียรว่ายากดี
พากเพียรด้วยจิตฟ้าดินทราบ ฟ้าดินทรงทราบทั้งปราณี
ติดเขาติดเราบรรลุยาก ว่างทั้งเขาทั้งเราบรรลุดี
คนที่บรรลุดีเกินเทียบ ลึกซึ้งเกินเทียบไม่อวดดี
คนที่บรรลุลึกซึ้งมาก เพียงจิตขยับก็รู้ดี
คนที่บรรลุบุญเป็นเอก นาบุญเป็นเอกใหญ่ยิ่งดี
คนที่ได้จิตวิเศษมาก เบื้องบนทรงโปรดด้วยปราณี
คนที่บรรลุถึงศักดิ์สิทธิ์ ทวยเทพคุ้มครองศักดิ์สิทธิ์ดี
คนที่บรรลุต้องโปรดสัตว์ โพธิญาณไพศาลใหญ่ยิ่งดี
คนที่บรรลุไม่โปรดสัตว์ โพธิญาณผ่องใสไม่ทั่วดี
หนังสือราคาห้าสิบบาท ค่าเกินหมื่นแสนขอบอกที
ราคาตั้งไว้เพื่อเผยแพร่ ซื้อแจกได้บุญกุศลดี
ถึงจะไม่ซื้อขอก็ได้ แจ้งความประสงค์จะได้ฟรี
หนังสือเล่มนี้อนุญาต พิมพ์แจกเป็นทานกุศลดี
วันบุญวันเกิดวันปีใหม่ งานไหว้งานศพแจกได้ดี
หนังสือที่ดีหาอ่านยาก ได้อ่านอย่าลืมบอกเพื่อนที
ทำจิตได้จิตประทับจิต นิพพานสถิตจิตรู้ดี
ขอจบคำนำคำเอ่ยกล่าว เอ่ยกล่าวทุกท่านแล้วรู้ดี
วันที่ห้าธันวามหาราช ทวยราษฎร์ทั่วฟ้าต่างยินดี
ขอองค์ประมุขมหาราช เป็นศรีทวยราษฎร์นานหมื่นปี

ท่านราหุรตะมหาเถระ สังฆราชองค์ที่ 16 ได้กล่าวสอนไว้ว่า "ตัวกูนั้นไม่มี ต้องเห็นกูไม่มี อยากเป็นศิษย์ของฉัน ต้องรู้กูไม่มี" มีกูก็มีทุกข์ มีทุกข์เพราะมีกู ละวางตัวกูได้ ทุกข์ก็หายจากกู ตัวกูคือตัวพาล (ตัวกูคือที่รวมของสิ่งโสโครก บาปมารและกิเลสทั้งปวง)

จิตกูตัวนิพพาน ตัวกูทุกข์พาลติด ทุกข์พาลไม่นิพพาน ทำไงจึงได้จิต ได้เห็นจิตนิพพาน วอนพระเมตตาช่วยพ้นทุกข์ได้นิพพาน หาก เพียรปฏิบัติ พร่ำสวดได้นิพพาน นิพพานอยู่ในจิต บรรลุจิตนิพพาน

ปลูกงาย่อมได้งา ปลูกถั่วก็ได้ถั่ว
หว่านปลูกโพธิญาณ (ปลูกหว่านด้วยจิต) โพธิญาณย่อมโผล่ (รู้อยู่ที่ใจ)
กฎแห่งกรรมของฟ้า สร้างกรรมกรรมก็โผล่
ความเชื่อเท่าเมล็ดงา (เชื่อในบาปบุญ) สวรรค์ก็ยังโผล่ (โผล่อยู่ในใจ)
ทุ่มสวดทั้งกายใจ นิพพานก็ต้องโผล่
นะโมกวงซีอิมผ่อสัก (ร้อยพันหมื่นจบ)

คำบูชาพระเมตตากวงซีอิมผ่อสัก
(พระอวโลกิเตศวรบรมโพธิสัตว์)

บารมีพระแม่สุดประเสริฐ ประเสริฐบารมีเหนือโลกีย์
คนดีคนชั่วท่านโปรดทั่ว โปรดทั่วไม่เว้นชั่วหรือดี
รูปปางปรากฏสามสิบสอง สามสิบสองรูปปางเหนือโลกดี
ทิพย์วารีอมตะทรงโปรยหลั่ง โปรยหลั่งสารทิศดับทุกข์ดี
ธรรมนาวาทรงทั่วทุกแห่งหน ทุกแห่งหนทรงทั่วโปรดสัตว์ดี
ศรัทธาสวดวอนล้วนได้จิต ได้จิตวันทา สดุดี
บารมีพระแม่ก้องประจักษ์ ประจักษ์บารมีเหนือปฐพี
ขอกราบพระแม่ผู้ทรงศักดิ์ ทรงฤทธิ์ทรงศักดิ์ล้านล้านปี

อภิธรรมกร
วันที่ 10 พฤศจิกายน 2530

เนื่องในวันคล้ายวันสำเร็จพระโพธิญาณของนะโมกวงซีอิ่มผ่อสัก ตรงกับทุกวันที่ 19 เดือนเก้าของจีน

พระจอมฟ้าเง็กไต่เทียงจุง
(เง็กเซียนฮ่องเต้)

คำสวดบูชาสรรเสริญบารมี
พระจอมฟ้าบรมเทพกษัตริย์เง็กอ้วงไต่เทียงจุง (พระจอมฟ้าเง็กอ้วงไต่เทียงจุงเฮี่ยงเมี้ยงกอเซี่ยงตี่ หรือเง็กเซียนฮ่องเต้)
อภิวาทพระจอมฟ้าเทพกษัตริย์ น้อมสักการ์ด้วยชีวิตจิตวิญญาณ

พระจอมฟ้าบรมเทพกษัตริย์ จักรพรรดิ์ศักดิ์สิทธิ์เหนือจักรวาล ทรงดลเกิดมีสรรพสิ่ง อภิบาลทุกสิ่งสรรพ์ ประตูปราสาททองคำริบหรี่ นครหยกขาวผลึก เกรียงไกร ดุจจริงดั่งว่าง จรรโลงสรรพสิ่งสงบทั่วปราศจากวาจา ในอนัยยาด้วยอัตตา ทรงบัญชามวลเทพศักดิ์สิทธิ์ด้วยอกริยา ทรงหกมังกรเป็นพาหะตระเวนทั่ว พระพลังแบ่งกระแสเป็นสี่หมุนเวียนสุดขอบอาณา พระวรกายสว่างด้วยปัญญาความดีความชั่วในสรรพสิ่งเห็นแจ้ง พระทิพย์ญาณแพร่ไพศาล คราวทุกข์ยามสุขกำหนดทราบได้ฉับพลัน ทรงอภิบาลเบื้องบนสามสิบหกชั้นฟ้า สามพันพิภพ เบื้องล่างเจ็ดสิบสองชั้นดินสี่มหาทวีป ก่อนฟ้าหลังฝน เป็นพระบิดาที่เมตตายิ่ง เลี้ยงดูโดยทั่วในอดีตทั้งปัจจุบัน ทรงเป็นที่สักการะอุปถัมภ์สรรพศาสน์นิกายเป็นจักรพรรดิ์ในสุริยันจันทราดวงดาวทั้งหลาย เป็นประมุขในพุทธะเซียนเทพศักดิ์สิทธิ์ทั้งมวล สงบนิ่งในพระธรรมถ่องแท้ เป็นที่สักการะยิ่งเกินพรรณา เนรมิตแปลงได้สรรพสิ่ง ทรงประทานพระธรรมล้ำค่าเตือนใจ พระบารมีเกินหยั่งรู้ ได้บังเกิดเทพคำสอนเพื่อชีวิต ทรงเดชทรงธรรม ทรงเหนืออาณาขอบเขตและเหนือสรรพสิ่งทั้งปวง

พระองค์ผู้ทรงเหนือซึ่งมหาอิทธิฤทธา มหาบารมี มหาเมตตา มหาปราณี

พระจอมฟ้าบรมเทพกษัตริย์เง็กอ้วงไต่เที้ยงจุง ขอได้โปรดเพิ่มพูนสุขนิรทุกข์ด้วยเกล้าเทอญ

(คำสวดนี้แปลเรียบเรียงจาก คำสวดบูชาพระจอมฟ้าเง็กอ้วงไต่เทียงจุงเฮี่ยงเมี้ยงกอเซ่งตี่ หรือเง็กเซียนฮ่องเต้ ซึ่งพระเจ้ากวนอูได้เชิญท่าน ฮู-อิ๋วตี้กุ่ง หนึ่งในโป๊ยเซียนโจวซือ จารึกไว้สำหรับสวดบูชาพระจอมฟ้า ในรัชสมัยของกษัตริย์กวงซู้ฮ่องเต้แห่งราชวงศ์แมนจู เมื่อวันขึ้น 1 ค่ำ เดือนเก้า ปีเถาะ)

พระคาถาสลักจิตพระจอมฟ้า
(เง็กอ้วงซิมอิ่งเก็ง)

ยอดยาสามสิ่ง วิญญาณ พลังและจิตรกระแส ขมุกขมัว ไขแสง สลัวไสลคลุมเคลือ จากสูญสู่มี บรรลุฉับพลัน ลมปราณหวนร่วม ร้อยวันพากเพียร นิ่งสงบน้อมเฝ้าพระจอมฟ้า สิบสองลอยเหิน ผู้รู้หยั่งง่าย ไม่รู้ยากนานเหยียบย่ำแสงนภา หายใจให้ชื่นออกเข้าลมปราณ คล้ายดับคล้ายอยู่ สืบเนื่องตลอด ขั้วมั่นรากลึก ทุกคนมีจิตรกระแส จิตรกระแสร่วมวิญญาณ วิญญาณร่วมพลัง พลังร่วมกายแท้ ไม่ได้ถ่องแท้ ล้วนเพียงสมบัติ วิญญาณสามารถเข้าหิน วิญญาณสามารถลอยกายเข้าน้ำไม่ตาย เข้าไปไม่ไหม้ วิญญาณเกิดตามกายจิตรกระแสเต็มเพราะพลัง ไม่โรยไม่รา เขียวขจีดุจต้นช้างต้นแปะ สามสิ่งหลักเดียว ยากแท้ได้ฟัง ยามรวมปรากฏ ยามกระจายย่อมสูญ เจ็ดทวารทะลุกัน ทุกทวารสว่างไสว สุริยันจันทร์ทิพย์ สาดส่องทั่วพิมานทอง ได้หนึ่งได้ตลอด ธรรมชาติกายเบา มวลกระแสเต็มเปี่ยม อัฐิคลายเย็นสบาย ทำได้ย่อมขลัง ทำไม่ได้วอดไป ของนั้นในกาย ใช่ขาวใช่เขียว ทบทวนหมื่นเที่ยว ยอดหลักสลักใจ

<u>หมายเหตุ</u> ขั้วมั่นรากลึก ขั้วหมายถึงจุดแรกที่ลมปราณเข้ากาย รากลึกหมายถึงส่วนในกายที่ลมปราณผ่านจากจุดแรกตลอดถึงส่วนลึกในท้อง ขั้วและรากจึงควรอยู่ในความรู้สึกให้มั่นรักษาให้นิ่มนวลอ่อนโยนในอารมณ์ของธรรมชาติ ความมั่นนี้จะเสมือนเกราะป้องกันมิให้อารมณ์อื่นเข้าแทรกได้ การปฏิบัติอย่างสืบเนื่องสม่ำเสมอ ความนิ่งจะปรากฏใสสงบในลักษณะของอารมณ์

ของจิตเดิมแท้ การวางความรู้สึกสำทับไว้ที่ขั้วกับราก จึงจำเป็นและประเสริฐยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติให้เข้าถึงได้โดยฉับพลัน

โปรดสังเกต ประโยคที่มีความหมายสัมพันธ์กัน คือ ยอดยาสามสิ่ง กับสามสิ่งหลักเดียว ร้อยวันพากเพียร กับสิบสองปีลอยเหิน

คติธรรม ในโลกนี้ไม่มีอะไรเป็นของใหม่ มีแต่เกิดกับดับเท่านั้น จงละทุกสิ่งที่เป็นข้าศึกของความว่างให้เหลือแต่ความว่างในสติกับอุเบกขาอันบริสุทธิ์ เมื่อท่านระวังจิตของท่านดีแล้วเสมือนหนึ่งท่านระวังทุกสิ่งไป การช่วยเพื่อนมนุษย์ให้พ้นทุกข์นั้นดีแล้ว แต่อย่าแสวงผลกำไรจากการพ้นทุกข์ของเขา

濟公活佛聖訓

พระโอวาทของท่านอรหันต์จี้กง

อ่านแล้วเก็บรักษา　　บุญรักษาเนืองนอง
รู้แล้วบอกทั่วกัน　　บุญกุศลเรืองรอง

1. 一生都是命安排　求什麼
ชีวิตย่อมเป็นไปตามลิขิต (ละชั่วทำดี)　วอนขออะไร

2. 今日不知明日事　愁什麼
วันนี้ไม่รู้เหตุการณ์ในวันพรุ่งนี้　กลุ้มเรื่องอะไร

3. 不禮爹娘禮世尊　敬什麼
ไม่เคารพพ่อแม่แต่เคารพพระพุทธองค์　เคารพทำไม

4. 兄弟姐妹皆同氣　爭什麼
พี่น้องคือผู้ที่เกิดตามกันมา　ทะเลาะกันทำไม

5. 兒孫自有兒孫福　憂什麼
ลูกหลานทุกคนล้วนมีบุญตามลิขิต　ห่วงใยทำไม

6. 豈可人無得運時　急什麼
ชีวิตย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จ　ร้อนใจทำไม

7. 人世難逢開口笑　苦什麼
ชีวิตใช่จะพบเห็นรอยยิ้มกันได้ง่าย　ทุกข์ใจทำไม

8. 補破遮寒暖即休 擺什麼
ผ้าขาดปะแล้วกันหนาวได้ อวดโก้ทำไม

9. 才過三寸成何物 饞什麼
อาหารผ่านลิ้นแล้วกลายเป็นอะไร อร่อยไปใย

10. 死後一文帶不去 慳什麼
ตายแล้วบาทเดียวก็เอาไปไม่ได้ ขี้เหนียวทำไม

11. 前人田地後人收 佔什麼
ที่ดินคือสิ่งที่สืบทอดแก่คนรุ่นหลัง โกงกันทำไม

12. 得便宜處失便宜 貪什麼
โอกาสจะได้กลายเป็นเสีย โลภมากทำไม

13. 舉頭三尺有神明 欺什麼
สิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่เหนือศีรษะเพียง 3 ฟุต ข่มเหงกันทำไม

14. 榮華富貴眼前花 傲什麼
ลาภยศเหมือนดอกไม้ที่บานอยู่ไม่นาน หยิ่งผยองทำไม

15. 他家富貴前生定 妒什麼
ทุกคนย่อมมีลาภยศตามวาสนาที่ลิขิต อิจฉากันทำไม

16. 前世不修今受苦 怨什麼
ชีวิตลำเค็ญเพราะชาติก่อนไม่บำเพ็ญ แค้นใจทำไม (บำเพ็ญไวไว)

17. 賭博之人無下梢 耍什麼
นักเล่นการพนันล้วนตกต่ำ เล่นการพนันทำไม

18. 治家勤儉勝求人　奢什麼
ครองเรือนด้วยความประหยัดดีกว่าไปขอพึ่งผู้อื่น　สุรุ่ยสุร่ายทำไม

19. 寃寃相報幾時休　結什麼
จองเวรจองกรรมเมื่อไรจะจบสิ้น　อาฆาตทำไม

20. 世事如同棋一局　算什麼
ชีวิตเหมือนเกมหมากรุก　คิดลึกทำไม

21. 聰明反被聰明悞　巧什麼
ฉลาดมากเกินจึงเสียรู้　รู้มากทำไม

22. 虛言折盡平生福　謊什麼
พูดเท็จทอนบุญจนบุญหมด　โกหกทำไม

23. 是非到底見分明　辯什麼
ดีชั่วย่อมรู้กันทั่วไปในที่สุด　โต้เถียงกันทำไม

24. 誰能保得常無事　誚什麼
ใครจะป้องกันมิให้มีเรื่องเกิดขึ้นได้ตลอด　หัวเราะเยาะกันทำไม

25. 穴在人心不在山　謀什麼
ฮวงซุ้ยที่ดีอยู่ในจิตไม่ใช่อยู่ที่ภูเขา　แสวงหาทำไม

26. 欺人是禍饒人福　卜什麼
ข่มเหงผู้อื่นคือทุกข์ รู้ให้อภัยคือบุญ　ถามโหรเรื่องอะไร

27. 一旦無常萬事休　忙什麼
ทุกสิ่งจบสิ้นลงด้วยความตาย　วุ่นวายทำไม

大 悲 咒 มหากรุณาธารณี

นโมรัตนตรายาย นโมอารยะ อวโลกิเตศะวะรายะ โพธิสัตตวายะ มหาสัตตวายะ มหาการุณิกายะ โอม สะวะละวะติ ศุทหะนะตัสยะ มนัสกฤตวานิมางอาระยะ อวโลกิเตศะ วะระลันตะภา นโมนิลากันถะ ศรีมหาปะฎะศิมิ สระวาทวะตะศุภัม อสิยูม สะรวะสัตตวะ นโมปวสัตตวะ นโมภะคะ มะภะเตตุ ตัทยะถา โอมอวโลกา โลกาเต กาละติ อีศีลี มหาโพธิสัตตวะ สาโพสาโพ มะรามะรา มะศิมะศิ ฤธะยุ คุรุคุรุฒามัม ธูรูธูรูภาษียะติ มหาภาษียะติ ธาระธาระ ถิรินี ศะวะรายะ ชะละชะละ มามะภามะละ มุธิริ เอหิเอหิ ศินะศินะ อาละลินภาละศรี ภาษาภาษิน การะศะยะ หูลุหูลุมะระ หุลุหุลุ ศรี สะระสะระ สีรีสีรี สุรุสุรุ พุทธายะ พุทฑายะ โพธายะ โพธายะ ไมตรีเย นิละกันสะตะ ติสะระณะ ภะยะมะนะ สวาหา สีตายะสวาหา มหาสีตายะ สวาหา สีตายะ ศะวะรายะ สวาหา นีลากันถิ สวาหา มะละนะละ สวาหา ศรีสิงหะมุขายะ สวาหา สะระวะมหาอัสตายะ สวาหา จักระอัสตายะ สวาหา ปัทมะเกสายะ สวาหา นีละกันเตปัน ตะลายะ สวาหา โมโผลิศังกะรายะ สวาหา นโมรัตน ตรายายะ นโมอารยะ อวโลกิเต สะวะรายะ สวาหา โอมสิทธยันตุ มันตรา ปะทายะ สวาหา.

พระประวัติของท่านอรหันต์จี้กงโดยสังเขป

ท่านอรหันต์จี้กงได้ทรงจุติก่อนพระชาตินี้มาครั้งหนึ่งในสมัยพุทธกาลของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันและได้ทรงบรรลุเป็นพระอรหันต์ในพุทธกาลนี้ โดยมีพระนามว่า ท่านองค์คุลิมหาเถระ เป็นหัวหน้าในกลุ่มสิบแปดมหาอรหันต์ผู้ทรงฤทธิ์ และท่านทรงฤทธิ์เป็นเอกในกลุ่ม ท่านมีอิทธิบารมีสูง และทรงสามารถสยบมังกรได้ในฉับพลัน ชาวจีนมีความเลื่อมใสศรัทธาในอรหันต์พระองค์นี้มาก และรู้จักท่านในนามว่า "กั้งเล้งล่อหั่ง" ซึ่งแปลว่าพระอรหันต์สยบมังกร

ต่อมาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ซ้อง ซึ่งเป็นเวลาหลังพุทธกาลประมาณหนึ่งพันปีเศษ ทางพุทธจักรมีความสับสนในทางเสื่อม โดยชาวบ้านขาดความเลื่อมใสศรัทธานักบวชในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักบวชพระภิกษุผู้ให้ศีลต่างก็ประพฤติผิดศีล ชาวบ้านผู้รับศีลก็ไม่เคารพศรัทราในศีลที่ต้องประพฤติปฏิบัติ ศีลจึงเป็นสิ่งที่พูดคุยเล่นกันด้วยวาจาทางปากเท่านั้นแต่ไม่ได้ยึดถือเอาเป็นสาระในการปฏิบัติต่อกัน นอกจากชาวบ้านขาดความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธจักรเป็นอย่างมาก เพราะไม่เห็นในคุณค่าแล้ว ผู้ปฏิบัติเองต่างก็สับสนหลงทาง เพราะขาดผู้นำที่ดีช่วยชี้แนะนำปฏิบัติให้ถูกทาง ในท่ามกลางความสับสนนี้ ท่านจึงได้ทรงจุติอีกครั้งหนึ่ง ในประเทศจีนที่บ้านของคหบดีตระกูลแซ่ลี้แห่งหนึ่งในเมืองเทียนไถ มีนามเดิมว่าซิวอ้วง ท่านได้สนใจและใฝ่ใจในธรรมแต่เยาว์วัย เมื่อเติบใหญ่ได้พากเพียรไปบวชที่วัดเล่งอิ้งยี่ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งทะเลสาบไซหูในเมืองฮั่นโจว มีพระนามในสมณเพศว่า "เต๋าจี้" และได้ทรงบรรลุเป็นพระอรหันต์อีกครั้งหนึ่งด้วยบารมีเดิม

โดยฉับพลัน เมื่อทรงบรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว ท่านก็ได้ออกไปช่วยโปรดชาวบ้านผู้ตกทุกข์ได้ยากหรือหลงผิดทุกแห่งทุกคน โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากของตน และโปรดโดยการไม่เลือกชั้นวรรณะของผู้ทุกข์ร้อนทุกคนอยู่ตลอดเวลา ก่อนบรรลุท่านไม่เคยออกไปทำหน้าที่โปรดสัตว์เลย ทั้งนี้เพราะการที่จะออกไปโปรดผู้อื่นให้พ้นทุกข์นั้นจำต้องโปรดตัวเองให้ได้เสียก่อนอันเป็นหลักคำสอนของพระองค์โดยแท้ ผู้เดือดร้อนหรือหลงผิดทุกแห่ง ทุกคนได้รับความช่วยเหลือและชี้แนะจนได้ดีจากท่านเป็นจำนวนมาก ทุกคนไม่เคยถูกทอดทิ้งและได้รับการดูแลคุ้มครองด้วยอำนาจบารมีทางธรรมที่ทรงบรรลุแล้วจากท่านด้วยดีโดยตลอด ชาวบ้านผู้ศรัทธาต่างยกย่องและพร้อมใจกันเรียกท่านว่า “จี้กง” ซึ่ง แปลว่าพระผู้ทรงบารมีและเป็นพระนามที่รู้กันทั่วจนทุกวันนี้ ตามปกติท่านเป็นคนร่าเริงและค่อนข้างมีอารมณ์ขัน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายไม่มีพิธีรีตอง ไม่ทรงวางตัวอวดอ้างหรือถือตัว ท่านไม่เคยบอกใครว่าท่านบรรลุเป็นพระอรหันต์ ทั้งไม่ใส่ใจในลาภยศสรรเสริญและสมณศักดิ์ ท่านไม่ใช่เป็นนักเทศน์เพราะไม่เคยขึ้นไปนั่งเทศน์บนธรรมาสน์ ท่านไม่ใช่เป็นนักเขียนจึงไม่มีตำราของท่านที่เขียนขึ้นเองโดยเฉพาะ แม้ท่านไม่ใช่นักเทศน์หรือนักเขียน แต่ท่านก็ทรงเป็นนักปรัชญาที่ยอดเยี่ยมเลื่องลือ ทุกกริยาบถและทุกถ้อยคำที่ทรงกล่าวล้วนเป็นปรัชญาที่สอนให้คนพ้นทุกข์ได้เป็นอย่างดีอยู่ในตัวแล้วทั้งนั้น คำสอนที่ปรากฏมีอยู่ทั้งหมดเป็นคำพูดที่ท่านทรงกล่าวสอนและถูกบันทึกเก็บรักษาไว้จนทุกวันนี้

ท่านไม่ใช่ชายสามโบสถ์ เพราะท่านทรงจำพรรษาอยู่ในวัดที่บวชเพียงแห่งเดียวและเป็นพระลูกวัดโดยตลอด แม้ท่านทรง

จำพรรษาอยู่เพียงวัดเดียว แต่ท่านก็ไม่ค่อยอยู่ในวัดเพราะท่านมีภาระที่จะต้องออกไปช่วยโปรดสัตว์อยู่ตลอดเวลา แม้ท่านต้องออกไปนอกวัดเสมอ ไม่ว่าเวลากลางวันหรือกลางดึก แต่ท่านไม่ใช่เป็นพระโดดกำแพง เพราะท่านไม่เคยกระโดดกำแพงอย่างเช่นที่ปรากฏอยู่ในตำนานของพระญี่ปุ่น ท่านเข้าหรือออกนอกวัดอย่างเปิดเผยตลอดเวลาโดยไม่ต้องโดดกำแพง บางครั้งท่านต้องออกจากวัดไปนานครั้งละหลายเดือนหรือเป็นปีก็มี ทั้งนี้เพราะประเทศจีนกว้างใหญ่ การเดินทางไกลที่ใช้เวลาครั้งละหลายเดือนจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดา ท่านไม่เคยย้ายหรือเปลี่ยนวัดหรือสร้างวัดใหม่หรือแยกออกไปตั้งเป็นเจ้าสำนักเอง แม้บารมีของท่านสามารถจะทำได้โดยง่ายก็ตาม แม้ท่านไม่เคยสร้างวัดหรือสำนักใหม่ แต่ท่านก็บูรณะวัดที่ท่านบวชอยู่ทั้งหมดให้สมบูรณ์ดีกว่าเดิมด้วยลำพังบารมีของท่านเอง และทำให้วัดที่ท่านบวชนี้มีชื่อเสียงสืบนานมาจนทุกวันนี้ แม้ท่านเป็นชายโบสถ์เดียวแต่ท่านก็ไม่ค่อยได้ลงโบสถ์และเมื่อทรงบรรลุแล้วท่านยิ่งแทบไม่ได้ลงโบสถ์เอาเสียเลย เหตุที่ท่านทรงละเว้นการลงโบสถ์เพราะผู้บรรลุแล้วจิตอยู่ในพุทธะภาวะที่นิ่งบริสุทธิ์เป็นหนึ่งตลอดเวลา และอยู่เหนือวิสัยที่ต้องปฏิบัติอะไรเพิ่มเติมให้ดีขึ้นอีก ทุกสิ่งของการปฏิบัติเปี่ยมพร้อมในจิตของท่านอย่างบริบูรณ์อยู่แล้ว การลงโบสถ์จึงไม่จำเป็นและเสียเวลาโดยใช่เหตุ การปฏิบัติหรือลงโบสถ์จำเป็นสำหรับผู้ที่ยังไม่บรรลุหรือหลุดพ้นแล้วเท่านั้น แม้ท่านทรงบรรลุแล้วแต่ท่านไม่เคยอวดแสดงตัวเป็นผู้บรรลุ หรือตั้งตัวเป็นพระอาจารย์หรือแสดงตัวเป็นนักปฏิบัติผู้เชี่ยวชาญทางสมาธิเลย และทำตัวเป็นพระลูกวัดตามปกติธรรมดาโดยธรรมชาติของผู้ที่บรรลุเป็นพระอรหันต์แล้วจิตย่อมนิ่งบริสุทธิ์

อยู่ในภาวะของความเป็นหนึ่งและว่างเป็นสุขอยู่ตลอดเวลา ในภาวะของจิตที่นิ่งบริสุทธิ์ว่างเป็นหนึ่งอยู่ทุกขณะจิตเช่นนี้ จึงไม่มีความจะเป็นต้องบำเพ็ญหรือปฏิบัติอะไรอีกต่อไป นอกจากการช่วยโปรดสัตว์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น น้ำที่เต็มตุ่มแล้วย่อมไม่ต้องเติมน้ำเข้าไปได้ฉันใด ผู้ที่บรรลุแล้วย่อมไม่ต้องบำเพ็ญปฏิบัติต่อไปอีกฉันนั้น ถึงแม้ท่านจะทรงบรรลุและมีจิตอยู่ในสภาพที่เป็นหนึ่งอยู่ตลอดเวลาเช่นนี้ ท่านก็ไม่เคยเปิดเผยหรืออวดอ้างต่อใครว่าท่านบรรลุ คนทั่วไปบางคนที่ยังหลงผิดคิดว่าท่านไม่ใช่นักปฏิบัติเสียอีกก็มี ทั้งนี้เพราะท่านไม่เคยลงโบสถ์สวดมนต์หรือเข้าพิธีกรรมทางศาสนาเหมือนนักบวชทั่วไปเสียเลยตั้งแต่เมื่อทรงบรรลุ ความจริงท่านปฏิบัติจนถึงจุดธรรมชาติอิ่มตัวที่ไม่ต้องการปฏิบัติอีกแล้ว และจิตอยู่ในภาวะความเป็นหนึ่งที่เหนือการปฏิบัติตลอดเวลา ท่านได้ทรงช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์นานาประการมากสุดจะกล่าว โดยไม่เคยเรียกร้องหรือหวังผลตอบแทน ทรัพย์สินที่ชาวบ้านอุทิศถวายท่านก็ทรงนำออกแจกจ่ายให้แก่ผู้ยากไร้จนหมดสิ้น ท่านไม่ชอบสะสมจึงไม่มีสมบัติติดตัวนอกจากหมวก พัด และจีวรที่เก่าและขาดปะเป็นสมบัติเท่านั้น ท่านทรงมีอภิญญาและอิทธิบารมีสูง แม้ท่านทรงมีอิทธิบารมีสูงแต่ก็มักไม่แสดง ฉะนั้นโอกาสที่จะเห็นจึงไม่มาก แม้ท่านเป็นผู้ทรงฤทธิ์แต่ก็ละเว้นไม่แสดงและไม่ทรงส่งเสริมในเรื่องนี้ ทั้งนี้เพราะเรื่องอิทธิฤทธิ์เป็นเรื่องเหนือความปกติธรรมดาของธรรมชาติตามโอกาสเท่านั้น ซึ่งผู้รู้ทุกคนควรละเว้น เมื่อวาระของการใช้อิทธิฤทธิ์แต่ละครั้งผ่านพ้นไปแล้ว ที่สุดทุกสิ่งก็กลับคืนสู่ภาวะตามกฎของธรรมชาติอย่างเดิมและเป็นการฝืนธรรมชาติแห่งพระธรรมโดยใช่เหตุ โอกาสการใช้อิทธิฤทธิ์ของท่าน

จึงมีน้อยและทรงใช้ในภาวะที่จำเป็นเพียงชั่วครั้งชั่วคราว ไม่ทรงสนใจสอนในวิชาดังกล่าวนี้ และเวทย์ที่ทรงใช้เป็นประจำในการปราบพวกอสูรหรือมารคือ องมะนีปะนีฮง ซึ่งเป็นหัวใจพระเวทย์ของท่าน นะโมกวงซีอิมผ่อสัก

เรื่องอาหารท่านทรงฉันง่ายโดยไม่เลือกอาหารและไม่ทรงฉันเฉพาะอาหารเจแต่ท่านทรงฉันอาหารประเภทเนื้อสัตว์ทุกชนิดโดยไม่มีการละเว้น ท่านทรงเป็นนักดื่มที่ลือชื่อและเป็นสิ่งจะเป็นที่ขาดไม่ได้ ท่านสามารถดื่มเหล้าคราวละเป็นไหๆ การดื่มของท่านเป็นไปอย่างเปิดเผย โดยนำตั้งบนโต๊ะอาหารแล้วดื่มไม่เหมือนนักบวชอื่นที่ชอบดื่มแต่ต้องแอบดื่ม เพราะเกรงผู้อื่นจะรู้เห็นเข้า สุราจึงเป็นสิ่งจำเป็นคู่กับอาหารของท่านแทบทุกมื้อ และบางมื้อมีสุราอย่างเดียวก็พอเพียง ถึงแม้ท่านจะดื่มมากสักเพียงไรก็ไม่เมาหรือขาดสติ หรือเป็นโรคตับแข็ง

ท่านทรงรู้วาระจิตของผู้อื่นตลอดจนเห็นเหตุการณ์ทั้งใกล้และไกลได้อย่างละเอียดตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การโปรดสัตว์ของท่านมีได้มากและแยบยลด้วยปัญญาที่เฉียบขาด รอบคอบอย่างยากที่จะพบหรือเห็นได้ เนื่องจากท่านใช้เวลาเกี่ยวกับการโปรดและช่วยคนเดือดร้อนอยู่มาก คำสอนแบบเป็นตำราของท่านโดยเฉพาะจึงไม่มี อย่างไรก็ตามทุกคำพูดของท่านที่ทรงกล่าวก็เป็นคำสอนที่วิเศษดีพร้อมอยู่แล้ว พระโอวาทที่รวบรวมไว้ในหนังสือเป็นเพียงคำสอนบางส่วนของท่านเท่าที่มีอยู่เท่านั้น โดยทั่วไปท่านมักอบรมสั่งสอนในเรื่องความกตัญญูรู้คุณ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์กตัญญูลูกหลานล้วนได้ดี และกตัญญูสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่เหนือศีรษะเพียงสามฟุตเท่านั้น ก่อนจะทำอะไรต้องคิดถึงหัวอกของผู้อื่นอย่าเอาแต่

ใจตัวเอง ทั้งต้องเตือนใจตัวเองเสมอว่าสิ่งที่กระทำลงไปทุกอย่างล้วนอยู่ภายใต้สายตาความรู้เห็นของเบื้องบนหรือพระเจ้าทั้งสิ้น ซื่อสัตย์กินไม่หมดคดโกงอยู่ไม่นาน เคารพพ่อแม่เป็นเอก เมตตาสัจจะกุศลแรง จิตที่ไร้ธรรมมักไม่รอด ครองตนด้วยธรรมไม่อับปาง ชีวิตยามมืดมนอย่าท้อถอย ชีวิตยามโรจน์อย่าลืมตน ชีวิตย่อมมีฟ้าลิขิต ทำดีหนุนช่วยลิขิตดี ยามเคราะห์อาจมีลาภมาแฝง ยามโชคระวังเคราะห์อาจตาม เวลาผ่านแล้วไม่เวียนกลับ รู้กฎแห่งกรรมเร่งทำดี

ท่านทรงสอนเรื่องการปฏิบัติไม่มากนัก โดยทั่วไปมักเน้นหนักทางภาวนาเป็นหลัก ทั้งสอนให้จิตรู้ละ และปล่อยวาง เมื่อภาวนาจนจิตถึงจุดละเอียดดีแล้วจิตย่อมเกิดสุขและเป็นสมาธิได้ไม่ต่างกับการนั่งสมาธิ การละชั่วทำดีคู่กับภาวนาจิตจะละเอียดดีขึ้นตามลำดับ เมื่อภาวนาจนนิ่ง จิตจะเป็นสมาธิและเกิดปัญญา ทั้งย้ำอีกด้วยว่าถ้าช่วยเพื่อนมนุษย์ผู้เดือดร้อนที่ปรากฏอยู่เฉพาะหน้าเสียก่อนแล้ว ถึงจะเคร่งปฏิบัติสักเพียงไรก็ยากที่จะบรรลุ การปฏิบัติในขั้นพื้นฐานจำต้องช่วยผู้อื่นที่ทุกข์ยากให้พ้นทุกข์เสียก่อน อันเป็นการเสริมสร้างบารมีของการปฏิบัติ การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทั่วไปนี้เป็นหน้าที่ของทุกคน เป็นการช่วยเหลือทั่วไปที่ยังไม่ถึงขั้นโปรดสัตว์ของพระอริยเจ้า ท่านสอนคนไม่ให้บังคับหรือจำกัดจิตของตัวเองมากนัก เมื่อกำหนดจิตจนได้ถึงจุดแล้วต้องปล่อยวาง ทั้งสอนให้ปล่อยจิตให้ว่าง รู้จิตแล้วต้องรู้วาง จิตจึงจะเกริกไกร จิตที่ว่างเป็นหนึ่งจะง่ายต่อการเข้าถึงอารมณ์ธรรมชาติของจิต อย่าหงุดหงิดฟุ้งซ่านหรือวอกแวก การกำหนดจิตอยู่กับที่โดยไม่ปล่อยวาง จิตจะไม่พัฒนาและก้าวไกล ทั้งนี้เพราะสภาวธรรมคือธรรมชาติที่ว่าง

และสถิตอยู่ทั่วทุกแห่งหน การกำจัดหรือบังคับจิตโดยตลอดจะทำให้จิตเกิดความอึดอัดและเบื่อหน่าย ทำให้เห็นแสงธรรมได้ยาก จิตเดิมของมนุษย์ก็ว่างเช่นเดียวกับพระธรรมโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ฉะนั้นเมื่อรู้จิตแล้วต้องรู้วาง จิตจึงจะเกริกไกร, จิตที่ว่างเป็นหนึ่งจะง่ายต่อการเข้าถึงธรรมชาติแห่งพระธรรมและบรรลุได้โดยฉับพลัน เมื่อจิตเกิดปัญญา ปัญญาสามารถหนุนส่งจิตให้สูงส่งจนถึงบรรลุ การผูกมัดหรือจำกัดจิตของตัวเองมากนักเป็นอุปสรรคทำให้จิตยากจะบรรลุได้ คำสอนของท่านมีไม่มากแต่เป็นสาระและสอนจิตเข้าถึงพระธรรมได้ง่าย จึงเป็นที่นิยมแพร่หลายของคนทั่วไปตราบเท่าทุกวันนี้

บางโอกาสท่านแสร้งทำตัวคล้ายคนบ้า แต่แท้จริงแล้วท่านไม่เคยบ้า คนที่เข้าใจผิดคิดว่าท่านเป็นคนบ้าจึงได้เปลี่ยนเรียกพระนามท่านว่า “จี้เตียง” ซึ่งแปลว่าคนบ้าคนขาดสติ ความจริงท่านไม่เคยบ้าหรือขาดสติเลยแม้แต่น้อย คนบ้าหรือคนขาดสติย่อมไม่ใช่ผู้บรรลุ ตรงกันข้ามการแสดงเป็นบ้าเช่นนี้ทำให้ท่านเข้ากับคนได้ง่าย และช่วยคนได้มาก การโปรดสัตว์ของท่านมีมากอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ในยุคนั้น และทรงช่วยพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตลอดมา พระจันทร์อยู่บนฟากฟ้า พุทธะอยู่ในใจคน หากไม่มีพุทธะอยู่ในใจตน ก็ไม่มีพุทธะอื่นใดที่จะไปแสวงหา หากท่านไม่มีพุทธะอยู่ในใจตน ก็ย่อมไม่มีพุทธะอื่นใดจะช่วยท่านได้ จิตตนเป็นที่พึ่งของตน หากไม่เห็นจิตก็ขาดที่พึ่ง ในโลกนี้ทุกสิ่งย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามเวลาและโอกาส แม้จิตของท่านเองก็เปลี่ยนแปลงได้เช่นเดียวกัน เว้นแต่จิตที่บรรลุแล้วเท่านั้นที่มั่นคงถาวรไม่เปลี่ยนแปลง ที่พึ่งอื่นใดถึงจะพึ่งได้ก็เพียงชั่วขณะหรือเป็นเพียงชั่วครั้งคราว

เท่านั้น จิตที่บำเพ็ญดีแล้วจึงเป็นที่พึ่งอย่างแท้จริง จงเร่งสร้างพุทธะในจิต เห็นแดนศักดิ์สิทธิ์นิพพานนั่นแหล่ะจึงเรียกว่าตนเป็นที่พึ่งของตน อันแสงจันทร์สาดส่องทั่วสารทิศทุกหนแห่งตราบเท่าทุกวันนี้ฉันใด พระโอวาทของท่านอรหันต์จี้กงก็เป็นที่ประทับใจของทุกคนตราบเท่าทุกวันนี้ฉันนั้น จิตสงบได้ด้วยการสวด นะโมกวงซีอิมผ่อสัก มารสยบได้ด้วยการสวด องมะนีปะนีฮง เมื่อท่านบำเพ็ญท่านคือพุทธะ เราเคารพท่าน ด้วยสาธุการ สาธุ สาธุ สาธุ

ท่านโปรดสัตว์ได้มากนับไม่ถ้วน ทั้งไม่อวดฤทธาวิเศษหนอ
ถึงจะบ้าก็แสร้งบ้าเป็นครั้งครา จิตเมตตาโปรดสัตว์ไม่เว้นว่าง
ท่านดื่มเหล้าไม่เคยถูกเหล้าดื่ม ด้วยสติเห็นธรรมแจ่มแจ้งหนอ
ถึงจะเมาก็แสร้งเมาด้วยกายา จิตเห็นธรรมอำไพผ่องนิรันดร์

การบำเพ็ญสมาธิ

1. การปฏิบัติจิตสมาธิ

ก่อนการปฏิบัติควรกราบพระสวดมนต์ ระลึกถึงคุณพระ-ศรีรัตนตรัย คุณบิดามารดา บุพพาจารย์ ผู้มีพระคุณ และแผ่เมตตาไปยังสรรพสัตว์โดยทั่ว (การไหว้พระสวดมนต์ควรทำเป็นประจำ นอกนั้นในครั้งต่อๆไปอาจละเว้นเสียก็ได้เพื่อไม่ให้ติดและเสียเวลา) แล้วนั่งหลับตาทำจิตให้ว่างในลักษณะขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ปลายนิ้วมือทั้งซ้ายขวาแตะชิดชนกันหรือปลายนิ้วแม่มือซ้ายหรือปลายนิ้วชี้ขวาแตะชิดชนกันก็ได้ตามแต่จะถนัดตั้งกายให้ตรงสบาย หน้าอย่าก้มหรือเงยนัก อย่านั่งตัวเครียดหรือเกร็ง หรือนั่งไปคิดไปฟุ้งซ่านไป ให้วางจิตสำรวมเป็นหนึ่ง พิจารณาอยู่กับคำว่า “พุทโธ” ตามลมหายใจเข้าออกด้วยสติ โดยหายใจเข้าให้เป็น “พุท” หายใจออกให้เป็น “โธ” คุมสติให้มั่นหายใจสม่ำเสมอ ไม่ถี่ไม่ห่าง ไม่ช้าไม่เร็ว ให้แผ่วเบาตามปกติ ชื่นสบายตามธรรมชาติ คำระลึกอาจเป็นคำว่า “พุทโธ ธัมโม สังโฆ” ตามลำดับ ในลักษณะเดียวกันก็ได้ มีสติตามลมหายใจเข้าออกตลอดการนั่ง อย่าหงุดหงิดวอกแวก ทำเช่นนี้เป็นนิตย์จนมีความเคยชิน เรื่อยเรื่อยเรียงเรียงคล้ายดับคล้ายอยู่ สืบเนื่องตลอด ขั้วมั่นรากลึก (ขั้วหมายถึงจุดแรกที่ลมปราณเข้ากายทางจมูก รากหมายถึงภายในส่วนที่ลมปราณผ่านจากจุดแรกเข้าไปในท้องซึ่งต้องให้ลึกและมั่นไว้) ขมุกขมัวสลัวไสลคลุมเครือจากสูญสู่มี ให้ได้ฉับพลัน ในระยะแรกๆ ในการนั่งให้พึงระวังต่ออารมณ์ที่ผลุดขึ้นหรือผ่านเข้าออก ตลอดจนความรู้สึกอื่นที่มากระทบ ภาพสีแสงเสียงและรูปนิมิตอื่นหากมี ให้ปล่อยว่างวางเฉย อย่ารับอย่าติดอย่าตัด อารมณ์ความนึกคิดที่ผ่านมา

เข้าออกจะค่อยๆ จางผ่านหายหมดไปเอง (การนั่งบางครั้งจะมีอาการหรือความรู้สึกคล้ายกับว่า ตัวหนักหรือตัวเบา ขนพองหน้าชา ร้อนหรือหนาวเย็นผิดปกติ เห็นดาวเดือนบนท้องฟ้าเหมือนนั่งอยู่กลางแจ้ง ตัวลอยขึ้นสูงหรือดิ่งลงในที่ลึก ผุดลุกขึ้นจากที่นั่ง เห็นลำแสงฉายผ่าน แสงสรที่ลอยเวียนไปมา เสียงพูดคุยอยู่รอบตัว ความมืดมิดที่เข้าคลุมในฉับพลัน ผีเปรตหรือวิญญาณของคนที่ล่วงลับไปแล้ว นรก สวรรค์ตลอดทั้งพระอริยะเจ้าที่สำเร็จไปแล้ว เป็นต้น อย่าได้วิตกวิจารณ์หรือรับรู้ อย่าได้ข้องแวะ อย่านึกสัมผัส อย่าคิดจะรู้ อย่าอาวรณ์ในสิ่งที่เห็น คุมสติให้มั่น มั่นคงในสมาธิด้วยคำระลึก “พุทโธ” จนจิตนิ่งสงบคืนสู่ปกติแล้ว จึงลุกออกจากการนั่ง การปฏิบัติที่สม่ำเสมอ จิตจะรู้ได้เองโดยธรรมชาติ อย่าปรารถนาจะได้เห็น ไม่ต้องรีบร้อน) หมั่นนั่งให้นานและถี่ขึ้น ความรู้สึกตามลมปราณที่หายใจเข้าออกและคำรำลึก “พุทโธ” จะรวมกลืนเป็นกระแสเดียวกันจนก่อตัวรวมเป็นพลัง กระเพื่อมไหวไปมาอยู่เฉพาะหน้า (คำ “พุทโธ” จะหยุดรำลึกไปเองโดยธรรมชาติ อย่าหวนคำรำลึกหรือทวนความรู้สึกใดๆขึ้นมาอีก) เมื่อกระแสกลมกลืนกันดีแล้ว จิตจะนิ่งเป็นอิสระ เป็นสุขและเกิดปัญญา รู้เองเห็นเองสัมผัสได้ด้วยจิตเอง เป็นภาวะของธรรมชาติที่เหนืออำนาจของความปรารถนา (การปฏิบัติมาถึงจุดนี้ต้องใช้เวลาและความเพียรมาพอสมควร แต่การรู้ในช่วงนี้ยังเป็นเพียงเบื้องต้นของปัญญา การรู้ยังไม่ละเอียด เมื่อจิตนิ่งสนิทขึ้น การรู้จะละเอียดขึ้นตามลำดับ จนได้ภาวะของการรู้หนึ่งรู้ตลอด แต่จะรู้แจ้งเห็นจริงได้อย่างถ่องแท้เมื่อจิตถึงจุดธรรมชาติแห่งสุญญตา) นิ่งสงบอยู่นานเข้าพลังที่กระเพื่อมกระเซ็นไหวไปมาจะหนาแน่นขึ้นตามลำดับจน

รวมตัวใสนิ่งสนิทในที่สุด อาสวะจะหมดไปเอง เมื่อนิ่งสนิทดีแล้ว จิตจะค่อยๆ คลายหลุดจนหยุดนิ่ง (คลายหลุดคือหลุดจากอารมณ์และความรู้สึก หยุดนิ่งคือการนิ่งอย่างมีสติ) ให้ความใสนิ่งสนิทนี้เป็นอยู่นานเท่านานในสติที่บริสุทธิ์ สติความรู้สึกนี้จะนิ่งใสอยู่เฉพาะหน้า อย่าถอนอย่าหน่าย อย่าให้โรยรา ใสนิ่งสนิท เมื่อจิตได้สัมผัสอารมณ์ธรรมชาติ ความสว่างจะปรากฏทั่วชัด การปฏิบัติถึงจุดนิ่งสนิทอย่างธรรมชาติแล้ว จิตจะใสนิ่งสะอาด แผ่วเบาเป็นสุขไปทั่ว ความใสสะอาดนี้จะเรืองรองเป็นประกายสว่างไสวทั่วทั้งภายใน ภายนอก อากาศธาตุผ่องใส

การปฏิบัติจนได้ถึงจุดนิ่งแล้ว ผู้ปฏิบัติจะสามารถกำหนดให้จิตนิ่งหรือรู้จิตของตัวเองได้ทุกขณะโดยไม่จำเป็นต้องหลับตา การปฏิบัติที่ได้มาถึงจุดนิ่งนี้แล้ว การนั่งจะหลับตาหรือลืมตาก็ได้เหมือนกัน ไม่ต่างกัน สำคัญอยู่ที่การนิ่งของจิต ไม่ใช่อยู่ที่หลับตา จะนั่งในลักษณะใดก็ได้ ไม่ว่าจะเดินยืนนั่งนอน หรืออยู่ในที่ใดสถานที่ใดไม่ว่าในบ้านนอกบ้าน ในวัดนอกวัด ในป่าในเมือง บนถนนบนเรือบนรถ หรือทิศใด แห่งหนใดก็ทำได้ทั้งนั้น สำคัญอยู่ที่จิตเป็นสมาธิ ไม่ใช่สำคัญอยู่ที่ท่าของการนั่ง เมื่อความเพียรได้ไปปฏิบัติจนถึงจุดนิ่งสนิทดีแล้ว จิตจะเป็นสมาธิตลอดเวลาจนไหลลื่นเข้าไปอยู่ในอารมณ์ธรรมชาติที่เป็นสุขอยู่ตลอดเวลาอย่างแท้จริง เป็นการนิ่งที่เหนือความนิ่งทั้งหมด เป็นการก้าวเข้าสู่ภาวะธรรมชาติแห่งสุญญตา อันเป็นจุดที่สุดของความนิ่งและความว่างทั้งหมด ความเป็นสุญญตานี้ ไม่ปฏิบัติก็เหมือนปฏิบัติ การปฏิบัติกับไม่ปฏิบัติสืบเนื่องติดต่อเป็นอย่างเดียวกันโดยตลอด ดั่งเช่นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระอริยเจ้าองค์อื่นๆ เมื่อทรงสำเร็จ

พระโพธิญาณแล้ว ดูเหมือนท่านเหล่านี้มิได้ปฏิบัติหรือสนใจการปฏิบัติเอาเสียเลย พร่ำแต่เทศนาสั่งสอนเท่านั้น ความจริงจิตของแต่ละท่านล้วนสว่างไสวเรืองรองทั้งภายนอกภายในตลอดเวลา ไม่ปฏิบัติก็เหมือนปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติที่เหนือการกระทำทั้งปวงด้วยอกริยา

ในโลกนี้ไม่มีอะไรเป็นของใหม่ มีแต่เกิดกับดับเท่านั้น จิตที่ปฏิบัติจนเป็นอกิริยาในสุญญาตาที่อยู่เหนือความว่างของการปฏิบัตินี้แล้ว เป็นภาวะที่เหนือสัมภัสสะของอายตนะทั้งหมด ปราศจากความหวั่นไหว การเกิดการดับ การไปการมา การเข้าการออก ใช่นอกใช่ใน ใสนิ่งสนิท สะอาดหมดจด เพรียบพร้อมสมบูรณ์ เป็นปัจจัยที่มาแห่งพลังทั้งปวง เป็นวิสุทธิธรรม วิมุตติธรรม อมตะธรรม ไม่อ้างกาลอ้างเวลา เป็นนิโรธโดยแท้ จะเรียกว่านิพพานก็ได้ หมดสมมติ หมดบัญญัติ หมดกิริยา เป็นอกริยา ไฟโลกันต์ก็ไม่อาจไหม้ กลมกลืนสว่างไสว เหนืออาณาขอบเขตและเหนือการกระทำทั้งปวง ชื่อว่าอริยะจิตหรือจิตเดิมแท้ ผู้ปฏิบัติจนเหนือการปฏิบัติแล้วทุกคนเสมอเท่ากันหมด ทั้งนี้เพราะธาตุเดิมของจิตนั้นเหมือนกันเท่ากันไม่ต่างกัน ไม่มีส่วนเกินในพระอริยเจ้า ไม่มีส่วนขาดในปุถุชน การเป็นคนนั้นจะต่างกันก็แต่ที่บุญญา การได้จิตและความละเอียดของจิตเท่านั้น แต่ไม่ต่างกับบนเส้นทางปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์และเมื่อได้พ้นทุกข์แล้ว ดั่งคำตรัสของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “อันจิตของมนุษย์นั้นไม่ต่างอะไรกับจิตของสรรพพุทธะ แต่เนื่องจากละเลย ยึดมั่นและเพ้อฝัน จึงไม่อาจบรรลุโพธิญาณได้”

อันจิตนั้นไพศาลเยี่ยงอวกาศ แม้จะไพศาลยิ่งเยี่ยงอวกาศสักปานใดก็ตาม แต่ความสามารถในการรับหรือบรรจุสรรพสิ่งก็

ไม่อาจเทียบเท่าอวกาศได้ การปฏิบัติอาจกำหนดหรือบังคับจิตไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่ง หรือจุดใดจุดหนึ่งก็ได้ อันเป็นอุบายเพื่อฝึกจิตให้เป็นสมาธิ ดังเช่นการฝึกม้า แต่เมื่อจิตเป็นสมาธิดีแล้ว ต้องปล่อยหรือคลายออกให้เป็นอิสระตามอารมณ์ธรรมชาติ การกำหนดหรือบังคับจิตไว้จุดใดจุดหนึ่งโดยตลอด ก็ไม่ต่างอะไรกับการกักขังหรือจำนองนั้นเอง อันเป็นเหตุให้จิตเกิดความเบื่อหน่ายหรือหงุดหงิด หาใช่วิสัยของการฝึกที่ดี การจับช้างใส่รูปูไม่อาจทำได้ฉันใด การบังคับจิตไว้ที่ใดที่หนึ่งหรือจุดใดจุดหนึ่งโดยตลอดย่อมทำไม่ได้ฉันนั้น

หมายเหตุ สำหรับท่านที่ไม่ใช่ชาวพุทธ การนั่งจะพิจารณาเพียงลมหายใจเข้าออกตามลักษณะที่กล่าวข้างต้น โดยไม่ใช้คำว่า "พุทโธ" ก็ได้ ผู้ที่ไม่สามารถนั่งกับพื้นหรือขัดสมาธิเพราะสุขภาพหรือเหตุอื่นใด จะนั่งบนเก้าอี้หรือวางมือเท้าตามที่ถนัด โดยหัวแม่มือซ้ายขวาแตะชิดชนกันก็ได้

2. การปฏิบัติจิตภาวนา

การปฏิบัติอาจบรรลุได้ด้วยการสวดภาวนา เช่น การสวดท่องพระคาถา พระสูตร การภาวนาพระนามของพระพุทธะหรือของพระโพธิสัตว์ การภาวนาต้องสวดให้ถูกต้องทุกตัวอักษร เพราะแต่ละตัวอักขระต่างมีเทวดาเฝ้ารักษาอยู่เป็นประจำ พระนามที่นิยมภาวนากันมากในหมู่ผู้ปฏิบัติมีเช่นว่า พุทโธ สัมพุทโธ สัมมาอรหัง นะมะพะทะนะโมพุทธายะ นะโมออนีท่อฮุก หรือนะโมกวงซีอิมผ่อสักเป็นต้น เวลาภาวนาให้จิตรำลึกมั่นอยู่กับคำพระนามที่สวด อย่าฟุ้งซ่านหรือภาวนาไปคิดโน่นคิดนี่ไป ทำจิตให้ว่าง มั่นคงอยู่กับคำภาวนา ไม่หวั่นไหวและวางเฉยต่ออารมณ์ทุกข์สุขทางโลก

พร่ำภาวนาอยู่กับการสวดอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำจนได้อารมณ์สวด อารมณ์สวดจะเกิดได้เมื่อสวดภาวนาจนจิตนิ่งอยู่ในอารมณ์การสวด (การมาถึงจุดนี้ต้องใช้ความพากเพียรมากพอสมควร) เป็นจุดที่จิตเริ่มต้นก่อตัวเป็นพลัง เมื่ออารมณ์การสวดนิ่งดีแล้ว การสวดจะเป็นสุขตลอดเวลา เยือกเย็นแผ่วเบา ความสุขนี้เป็นความสุขที่ไม่เหมือนความสุขอื่นใดทางโลก และไม่มีความสุขอื่นใดทางโลกจะเหมือน ความสุขนี้จะมีได้เฉพาะแต่เมื่อได้อารมณ์สวดแล้วเท่านั้น อารมณ์การสวดจะปรากฏขึ้นได้ในทุกขณะที่จิตนิ่งเป็นอิสระ เมื่อกระชับอารมณ์สวดจนจิตรวมนิ่งเป็นหนึ่งแล้ว อาสวะจะทำลายหมดไปเองด้วยพลังการสวด เมื่ออารมณ์การสวดและจิตกลมกลืนกันดีแล้ว การภาวนาจะอยู่ในอารมณ์สุขที่ใสนิ่งแผ่วเบาโดยทั่ว วันเวลาผ่านไปด้วยการภาวนาที่เป็นสุข จิตจะไหลลื่นเข้าในอารมณ์ธรรมชาติ นิ่มนวลแผ่วเบา สดชื่นแจ่มใส เมื่อการภาวนาอยู่ในอารมณ์ธรรมชาติที่ละเอียดดีแล้ว จิตจะนิ่งเป็นสุขและอิ่มเอิบตลอดเวลา เป็นการนิ่งอย่างอิสระเหนือพ้นจากอารมณ์การสวด เป็นภาวนาที่เหนือทั้งอารมณ์สุขและสวด (เป็นการนิ่งของจิตโดยธรรมชาติ ไม่ใช่หยุดภาวนาไปโดยตั้งใจ) เป็นภาวะที่ไม่ภาวนาก็เหมือนภาวนาและไม่ภาวนาอยู่ในภาวะเดียวกัน เป็นความสุขที่เยือกเย็นสืบเนื่องติดต่อกันตลอดเวลา และพ้นจากการเบียดเบียนหรือรบกวนของอารมณ์ทางโลก ความใสนิ่งสะอาดปรากฏทั่วดวงจิตอิ่มเอิบสบาย สะอาดหมดจด เพรียบพร้อมสมบูรณ์อากาศธาตุสว่างไสว

<u>หมายเหตุ</u> ผู้ที่สวดภาวนาจนได้อารมณ์สวดแล้ว จึงเรียกได้ว่าเป็นนักสวด แต่การสวดภาวนาจะบรรลุได้เมื่อถึงจุดสวดและ

ไม่สวดอยู่ในอารมณ์เดียวกันโดยตลอดแล้ว บทสวดอิติปิโส (บทพุทธคุณ) นิยมสวดกันครั้งละหนึ่งร้อยแปดจบ หรือกว่านั้นมีอานิสงส์มาก บางท่านนิยมสวดแบบถอยย้อนกลับหรือที่เรียกกันว่าอิติปิโสถอยหลัง

วิธีการสวดภาวนาพระนามนี้ ท่านไต่สี่จี่ผ่อสัก (พระมหาสถามะปิราบต์โพธิสัตว์) พระผู้ทรงสำเร็จโพธิญาณด้วยการสวดภาวนาพระนาม ได้ทรงอธิบายพอสรุปใจความได้ว่า การสวดภาวนาพระนามนี้ ถ้าจะกล่าวก็เปรียบเสมือนได้ว่า การที่บุคคลหนึ่งเฝ้าคิดถึง แต่อีกคนหนึ่งลืมสนิทไม่คิดถึงเลย บุคคลทั้งสองนี้แม้จะเห็นก็เหมือนไม่เห็น พบกันก็เหมือนไม่พบ ถ้าบุคคลทั้งสองนี้มีความคิดเห็นตรงกัน แน่วแน่ด้วยความคิดถึง มั่นคงตลอดในช่วงวาระของการเกิดดับ สัมพันธ์สืบเนื่องเช่นเงาตามตัวบุคคลทั้งสองนี้จะไม่ห่างเหินจากกัน สรรพพุทธะและมวลพระอริยะเทพในพุทธภูมิต่างก็ทรงรักและสงสารมวลสัตว์ในห้วงวัฏฏสงสาร เสมือนแม่บังเกิดเกล้าที่ยังรักและเฝ้าคิดถึงยามลูกหนีจาก ลำพังแม่คิดถึงลูกฝ่ายเดียวย่อมไร้ประโยชน์หากลูกไม่คิดถึงแม่เสียเลย ถ้าลูกคิดถึงแม่บ้างดั่งเช่นที่แม่คิดถึง ภพชาติการเกิดจะเวียนผ่านไปมาสักเพียงใดก็ตาม แม่ลูกก็จะได้พบกัน ไม่ห่างจากกัน เฝ้าคิดถึงท่านด้วยการพร่ำสวด โอกาสข้างหน้าต้องได้พบท่านและอยู่กับท่านอย่างไม่ต้องสงสัย โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจบารมีอื่นแต่อย่างใด การภาวนานี้ทำให้จิตเป็นสมาธิ สดชื่นแจ่มใส ผู้ที่ผูกพันด้วยการสวดภาวนาพระนามท่านย่อมอยู่ในสายตาของท่านตลอดเวลา ขณะเดียวกันการทำบาปก็ไม่พ้นจากสายตาของท่านได้ และจะห่างไกลจากท่านผู้สวดภาวนาทุกคนจึงต้องมีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป

การสวดภาวนานี้ทำให้จิตมีศีลและเป็นสมาธิพร้อมด้วยปัญญาไปในตัว คนที่ละชั่วทำดี จิตใจผ่องใสคำสวดก็เป็นพลัง เมื่อพลังการสวดกระทบความเมตตาของท่าน ความเมตตาของท่านนี้ก็จะกลายเป็นพลังครอบคลุมผู้สวดภาวนาตามกำลังศรัทธาอย่างไม่รู้สึกตัว ความมืดมนพิบัติฉิบหาย ภัยอันตรายต่างๆ ก็จะดับสูญ เหตุร้ายก็จะกลายเป็นดี ไปไหนมาไหนก็จะมีแต่ผู้คนเมตตาเอื้อเฟื้อ วิถีชีวิตอันสับสนวุ่นวายก็จะราบรื่นกลับคืนสู่ปกติ และประสบความสำเร็จในชีวิตได้ในที่สุด พระอมิตตพุทธท่านได้ทรงตรัสสอนไว้ว่า (ตามที่ปรากฏในพระอมิตตพุทธสูตร) ผู้ที่สวดภาวนานะโมออนีท่อฮุกซึ่งเป็นพระนามของท่านได้ตลอดหนึ่งวัน หรือสองวัน หรือสามวัน หรือทุกวันใดวันหนึ่งตลอดจนครบ 7 วัน ด้วยจิตที่แน่วแน่เป็นหนึ่งมั่นคงในคำสวดขณะที่กำลังภาวนา เมื่อจวบสิ้นอายุขัย ท่านและมวลพระอริยะเทพก็จะเสด็จมารับไปยังแดนสุขาวดีของท่านที่เปี่ยมไปด้วยความสุข ปราศจากความทุกข์

สามเณรเสียงได้บวชเรียนกับพระอาจารย์กวงมาหลายปี เป็นคนดีมีศีลธรรม เชื่อฟังและนอบน้อม พระอาจารย์กวงท่านนี้เป็นผู้ที่ชาวบ้านนิยมรักใคร่นับถือและมีความสามารถล่วงรู้ชะตาชีวิตของบุคคลอื่นได้อย่างแม่นยำ วันหนึ่งได้กำหนดล่วงรู้ว่าสามเณรเสียงผู้นี้จะมีชีวิตอยู่ได้อีกเพียงไม่กี่เดือนข้างหน้าเท่านั้น เป็นชะตาชีวิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือก้าวล่วงเสียได้อย่างแน่นอน ทั้งตัวเองก็ไม่สามารถจะให้ความช่วยเหลือหรืออยู่ทนดูการตายจากของศิษย์คนนี้ต่อหน้าตนได้ จึงตัดสินใจออกเดินธุดงค์ไปมีกำหนดหนึ่งปี โดยให้สามเณรเสียงอยู่เฝ้าสำนักเพียงลำพังพร้อมกับมอบเสบียงไว้ตามควรเท่าชีวิตของสามเณรเสียงจะอยู่ได้ ทั้งมิได้บอก

เหตุที่ออกธุดงค์ในครั้งนี้ให้สามเณรเสียงทราบ ก่อนออกเดินทางได้สอนสามเณรเสียงให้สวดภาวนะโมกวงซีอิมผ่อสักทุกวันเพื่อพ้นทุกข์ ครั้นพระอาจารย์กวงออกธุดงค์ไปแล้ว สามเณรเสียงก็เชื่อฟังและอยู่เฝ้าสำนักเพียงผู้เดียวโดยตลอด มิได้ออกเที่ยวเตร่หรือละเลยการปฏิบัติ ไม่ว่าจะนั่งเดินยืน หรือนอน ก็พร่ำสวดภาวนานะโมกวงซีอิมผ่อสักอยู่ทุกวันมิให้ว่างเว้น แน่วแน่มั่นคง ในระยะแรกของการสวด จิตยังไม่นิ่ง การสวดภาวนาจึงยังมีการคิดโน้นบ้างนี่บ้าง พระอาจารย์บ้าง ครั้นภาวนาอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำอยู่นานเข้า จิตก็เริ่มเป็นอิสระนิ่งอยู่ในคำภาวนา ความนึกคิดต่างๆ ก็จางน้อยถอยลงจนสงบ พร่ำแต่สวดภาวนานะโมกวงซีอิมผ่อสักอยู่ทุกวันมิได้ว่างเว้นจนได้อารมณ์สวด กายใจแจ่มใส กาลเวลาผ่านไปหลายเดือนด้วยการสวดภาวนาที่เป็นสุข เสบียงที่มีอยู่ใกล้จวนจะหมดก็มีคนจัดนำมาถวายให้ตามโอกาสเมื่อต้องการโดยไม่ทันจะได้คาดคิด จิตใจมั่นคงอยู่กับการสวดภาวนานะโมกวงซีอิมผ่อสักยิ่งขึ้น วันเวลาผ่านไปด้วยการสวดจนครบหนึ่งปี พระอาจารย์กวงได้กลับจากธุดงค์ เห็นสามเณรเสียงยังมีชีวิตอยู่เป็นปกติสุขดี ได้แปลกใจสอบถามความเป็นอยู่ตั้งแต่ออกธุดงค์ไปจนกลับ ครั้นได้ทราบการปฏิบัติอย่างแน่วแน่มั่นคงของสามเณรเสียงโดยละเอียดดังที่ได้เล่าให้ฟังตามนี้แล้ว ก็สิ้นความสงสัย ทั้งพระอาจารย์และลูกศิษย์ต่างมีความปิติยินดีและซาบซึ้งในบารมีแห่งพระเมตตากวงซีอิมผ่อสักบรมโพธิสัตว์เป็นล้นพ้นอย่างหาที่เปรียบมิได้

นายเจ๋ง ช่างตีเหล็ก วันหนึ่งได้เห็นพระธุดงค์เดินทางผ่านมาจึงจัดข้าวของนำเข้าถวาย พระธุดงค์เห็นนายเจ๋งท่าทางใจบุญจึงตั้งใจสอนแนะนายเจ๋งให้สวดมนต์ไหว้พระทุกวันเพื่อพ้นทุกข์

นายเจ๋งได้ปฏิเสธเพราะคิดว่าการสวดมนต์ไหว้พระนี้คงจะใช้เวลามาก ซึ่งทำให้เสียเวลาการทำมาหากิน ทั้งตัวเองก็ยากจนต้องลำบากทำงานตลอดทั้งวันเพื่อเลี้ยงชีพ ไม่มีเวลาว่างพอที่จะสวดได้ พระธุดงค์จึงสอนนายเจ๋งให้สวดภาวนานะโมออนีท่อฮุก (หรือนะโมกวงซีอิมผ่อสักก็ได้) โดยการภาวนานะโมออนีท่อฮุกคำหนึ่งตีเหล็กหนึ่งที ทำเช่นนี้ทุกวันเป็นประจำก็คือการสวดมนต์ไหว้พระนั่นเอง คนที่จิตใจอยู่กับพระเป็นประจำ กายใจเป็นสุขปราศจากโรคภัยพยาธิการงานก็จะไม่มีอุปสรรค สิ่งชั่วร้ายทั้งหลายก็จะห่างไกล จิตใจแน่วแน่ด้วยการสวดภาวนา ชีวิตไม่มัวหมอง เป็นวิธีการพ้นทุกข์ที่ง่าย ไม่ต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายอย่างที่คาดคิด นายเจ๋งได้ฟังดังนั้นก็เกิดความศรัทธาและทำตาม โดยการสวดภาวนานะโมออนีท่อฮุกคำหนึ่งตีเหล็กคำหนึ่งควบคู่กันไป ตีเหล็กร้อยทีก็สวดภาวนาพระนามร้อยคำ ตีเหล็กทั้งวันก็สวดภาวนาพระนามตลอดทั้งวัน แน่วแน่มั่นคงมิได้ว่างเว้น กายใจเป็นสุข วันเวลาผ่านไปด้วยการตีการสวด การงานราบรื่นเรียบร้อย ผู้คนรักใคร่นับถือ จิตใจผ่องใส ชุ่มชื่นเบิกบาน วันหนึ่งนายเจ๋งรู้ตัวว่าวาระสุดท้ายของชีวิตกำลังจะมาถึง จึงล่ำลาญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ชำระกายใจสะอาด แต่งกายเรียบร้อย ถือค้อนตีเหล็กควบคู่ไปกับการสวดภาวนาอยู่ครู่หนึ่ง ก็ทิ้งร่างจากไปอย่างสงบ การภาวนาพระนามนี้เป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ไม่มีพิธีรีตอง ไม่จำกัดทั้งเวลาและสถานที่ ไปไหนมาไหนก็ภาวนาได้ ทำงานไปก้าวเดินไปก็ภาวนาไปด้วยสติ และความรู้สึก มั่นคงในคำภาวนา อย่าเพ้อเจ้อใจลอย ทำเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำนานเข้ากายใจเป็นสุข ชีวิตอยู่ในความเมตตาดูแลของท่าน ผีร้ายภัยพาลก็จะไปจาก ภัยพิบัติดับสูญ

3. การพิจารณาปัญหาธรรมและสนทนาธรรม

การปฏิบัติอาจบรรลุได้ด้วยการพิจารณาปัญหาธรรม เช่น การพิจารณาปัญหาว่า “โต๊ะตัวนี้วางอยู่บนพื้น ไม่ทราบว่าฟ้าดินวางอยู่ ณ ที่ใด” “ขณะที่วางว่างทั้งดีและชั่ว หน้าตาเดิมของท่านมีสภาพเป็นอย่างไร” “เมื่อพ้นจากบุญและบาป จิตของท่านอยู่ที่ไหน” “ธงไหว ลมไหวหรือจิตของท่านไหว” “ผู้สวดนะโมคือใคร” หรือ “ผู้ภาวนาพุทโธคือใคร” เป็นต้น การพิจารณาปัญหาธรรมนี้ กระทำด้วยการสำรวมจิตพิจารณาอยู่กับปัญหาธรรมที่กำหนดไว้ตลอดเวลา จนเข้าถึงอารมณ์ธรรม การเข้าถึงอารมณ์ธรรมจะยากง่ายช้าเร็วประการใดย่อมขึ้นอยู่กับสมาธิและภูมิปัญญาของผู้ปฏิบัติ เมื่อเข้าถึงปัญหาธรรมดีแล้วตัวรู้นี้จะหนุนและไขจิตให้สว่างฉายพุ่งเข้าไปในสภาวธรรมดั่งเช่นนิกายฉับพลันของท่านเว่ยหล่านอันเป็นที่รู้กันทั่ว การพิจารณาปัญหาธรรมและการสนทนาธรรมนั้น ต่างก็เข้าถึงพระธรรมได้ในทำนองเดียวกัน การสนทนาธรรมกับผู้รู้จนถึงแก่นในหลักธรรมด้วยคำร้อง “อ้อ” ออกมาตัวรู้ที่ร้องอ้อออกมานี้ จะแทรกกลืนอยู่ในอารมณ์จิต เมื่อได้กำหนดตัวรู้นี้อย่างละเมียดละไมถี่ถ้วนดีแล้ว จิตจะนิ่งอยู่ในอารมณ์ธรรม ระวังอย่าให้ถูกกระแสคลื่นทางโลกรบกวนหรือทำลาย เมื่อจิตนิ่งจนกลืนอยู่ในความนิ่งแห่งสุญญตาอันเป็นความนิ่งที่เหนือความนิ่งทั้งหมด ความนิ่งนี่จะปรากฏอ้างว้างใสนิ่งสนิท สะอาดหมดจด เพียบพร้อมสมบูรณ์ อากาศธาตุผ่องใส

คำร้อง “อ้อ” นี้ผู้ปฏิบัติสมาธิหรือจิตภาวนาก็มีได้ในทำนองเดียวกัน กล่าวคือเมื่อได้รู้หรือเห็นอะไรจากจิตในขณะที่กำลังปฏิบัติสมาธิหรือภาวนา เป็นการเริ่มต้นรู้ถึงจุดนิ่งหรือฐานของ

ภูมิจิต การรู้จุดนิ่งหรือฐานของภูมิจิตนี้ ผู้เชี่ยวชาญการปฏิบัติถือว่าเป็นการเริ่มต้นของการปฏิบัติ การปฏิบัติที่ยังไม่รู้จุดนิ่งหรือฐานของภูมิจิตนี้ยังเป็นเพียงการสำรวมเพื่อค้นหาเส้นทางหรือลู่ทางการปฏิบัติเท่านั้น การรู้จุดนิ่งเป็นจุดสำคัญของการปฏิบัติ เป็นประตูสำคัญที่ผู้รู้ผู้ปฏิบัติทุกคนจำต้องก้าวผ่านให้ได้เสียก่อนอย่างแน่นอน ถ้ายังไม่ผ่านประตูนี้ก็ยังไม่ใช่ผู้รู้ที่หลุดพ้น ผู้รู้พ้นทุกข์ได้ด้วยปัญญา การนิ่งเป็นที่เกิดของปัญญา ถ้าไม่รู้ถึงจุดแห่งการนิ่ง ปัญญาก็ยังไม่เกิด นิ่งแล้วอย่าติด ถ้าติดไม่นิ่ง ถ้านิ่งไม่ติด รู้แล้วอย่าติด ถ้าติดไม่รู้ ถ้ารู้ไม่ติด การรู้ถึงจุดนิ่งนี้เป็นกุศล พระพุทธองค์ทรงตรัสสรรเสริญว่า ผู้รู้จุดนิ่งนี้เป็นผู้ที่อยู่ในสายตาและความรู้เห็นของพระองค์ท่าน (ปรากฏตามวัชรปรมสูตร บทที่ 5 และบทที่ 8 ซึ่งมีใจความทำนองเดียวกัน) รู้แล้วต้องรักษาให้เป็น ถ้ารักษาไม่เป็นก็เสียแรงที่รู้ การที่ยังไม่ผ่านจุดนิ่งนี้จึงยังไม่ใช่ผู้รู้การปฏิบัติ การไม่รู้จุดนิ่งยังไม่รู้อารมณ์จิต การรู้อารมณ์จิตเปรียบเสมือนการสำรวมที่ได้ค้นพบวิธีการหรือเส้นทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง และกำลังก้าวเหยียบอยู่บนเส้นทางการเดินที่ถูกต้องเพื่อจะให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทาง การปฏิบัติที่กำลังจะได้จุดนิ่งเป็นช่วงวาระที่สำคัญความเพียรในศรัทธาอาจต้องมีการทดสอบ บางคนทดสอบไม่ผ่านบางคนก็ลามือเสียก่อนทดสอบ ตามปกติการจะได้ของดีนั้นย่อมต้องมีการทดสอบเส้นก่อนเป็นธรรมดา และโดยธรรมชาติ ความสงบจะมีขึ้นได้ก็ต้องผ่านพ้นความสับสนวุ่นวายไปเสียก่อน ถ้าไม่มีความสับสนวุ่นวายก็ไม่รู้คุณค่าของความสงบ การไม่ผ่านความหนาวเหน็บย่อมไม่รู้ถึงคุณค่าของความอบอุ่นชีวิตที่ไม่มีแผลยังไม่รู้ชีวิต ชีวิตที่มีแผลย่อมประสบความสำเร็จได้ จงเอาชนะใจตัวเอง

อย่าแพ้ตัวเอง ถ้าไม่มีกำลังใจ จะเอาลมหายใจไว้ทำไม คนจริงไม่กลัวทดสอบ กลัวทดสอบไม่ใช่คนจริง ความไม่ย่อมท้ออ่อนไหว พากเพียรปฏิบัติไปไม่ว่าจะร้อนหรือหนาว การทดสอบก็จะผ่านไปได้เองอย่างไม่รู้สึกตัว การปฏิบัติเมื่อได้พื้นฐานของการนิ่งแล้ว ต้องก้าวจิตไปด้วยความระมัดระวังอย่างรอบคอบถี่ถ้วน ละเอียดลออ อย่าละเลยประมาท หรือหลวมตัว การได้มาถึงจุดนี้ใช่จะง่าย ถ้าละเลยแล้วน่าเสียดาย นอกจากจิตจะไม่ก้าวพัฒนาต่อไปแล้ว บารมีที่จิตสร้างสมมาตลอดอาจต้องจางหายหมดไป เปรียบเสมือนการได้พบขุมทรัพย์อันล้ำค่า เมื่อได้พบแล้วละเลยเสียไม่ขุดเจาะเอาของล้ำค่านั้นออกมา การได้พบขุมทรัพย์นั้นก็จะสิ้นประโยชน์และไร้ความหมาย ผู้ที่รู้ภูมิจิตแล้วต้องกระชับจิตพัฒนาการปฏิบัติยิ่งขึ้น และต้องใช้ความเพียรหรือเฝ้าดูแลจุดนิ่งนี้อย่างละเมียดละไม อย่างน้อยไม่ต่ำกว่าสิบปี หรือกว่านั้นและบางท่านก็ใช้เวลานานถึงสามสิบปี แม้จะใช้เวลามากเพียงใดก็ตาม สิ่งที่ได้มานั้นก็เกินค่า เพราะเป็นของล้ำค่าที่เหนือกว่าสิ่งอื่นใด และไม่มีสิ่งอื่นใดจะมีค่าเหมือน เป็นสิ่งล้ำค่าที่เหนือทุกข์พ้นทุกข์ พ้นโลกและเหนือทั้งโลกอย่างแท้จริง ของล้ำค่าที่ได้นี้ไม่ใช่วัตถุ ไม่มีน้ำหนักตัวตน ปราศจากสี เสียง กลิ่น รส รูป สัมผัส เหนืออาณาขอบเขต การเกิดการดับ การไปการมา สะอาดหมดจด เพียบพร้อม สมบูรณ์ เป็นปัจจัยที่มาของพลังแห่งธรรมทั้งปวง เรืองรองสว่างไสวตลอดชั่วกาลนาน

ของดีได้ก่อนตาย ไม่ใช่ได้เมื่อตาย ตายแล้วจะไม่ได้
พลั้งไปน่าเสียดาย ภูมิใจสิ่งที่ได้ ได้แล้วอย่ารีบตาย
นิพพานอยู่ในจิต มิใช่อยู่ที่ตาย คนดียังมีมาก
หลงทางก็มากมาย ชี้แนะและเผื่อแผ่ กุศลอยู่ร่ำไป
นิพพานเป็นของท่าน แสงธรรมผ่องอำไพ

การปฏิบัติเปรียบเหมือนการดื่มน้ำ ร้อนเย็นย่อมรู้อยู่แก่ใจ การปฏิบัติต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ เรื่อยเรื่อยเรียงเรียง สัมพันธ์สืบเนื่องตลอดเหมือนกระแสน้ำที่ไหลรินอย่างไม่ขาดสาย ร้อนนักไม่ได้การ เย็นนักก็เสียผล การปฏิบัติไม่ควรห่าง

ทั้งอย่าด่วนเปิดเผยหรือแสดงตัวเกี่ยวกับการปฏิบัติ เพราะอาจจะทำให้ลืมตัวหลงผิดและเสียเวลา อย่านึกว่าการปฏิบัติเป็นภาระ ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่การงานที่จะขาดเสียมิได้อย่างหนึ่ง ทางโลกไม่ต้องทิ้ง ทางธรรมอย่าละเลย ทำหน้าที่การงานไป ติดต่อธุรกิจไป ช่วยเหลือสังคมเพื่อนมนุษย์ไป อันเป็นการเสริมสร้างบารมีของการพ้นทุกข์ไปด้วยในตัว

เมื่อถึงบางอ้ออย่าทิ้งบาง ทิ้งบางลืมอ้อโอละพ่อ
เฝ้าบางรักอ้ออย่าแหนงหน่าย กาลผ่านสิบปีจะรู้ดี
ยามตักน้ำใส่ตุ่มทุกเช้าค่ำ มีหรือน้ำไม่เต็มอย่าสงสัย
ถ้าไถลมัวเฝ้าผลัดวันคืน เมื่อไรน้ำได้เต็มให้ชื่นใจ
อันทางนั้นมีอยู่ที่ดวงจิต หากไม่คิดทำแล้วจะได้หรือ
ต้องฝึกจิตสารพัดทุกค่ำคืน ถึงเวลาจิตของเราบอกทางเอง
อันธรรมนั้นมีอยู่ในตัวท่าน หากไม่เพียรทำจะเห็นหรือ
ปฏิบัติจนนิ่งเห็นจิตเดิม วิ่งตะลอนไปเปล่า ๆ ไม่ได้การ
ด้วยพระธรรมสถิตไม่ห่างท่าน ด้วยพระธรรมประเสริฐอดิศร
ด้วยธรรมเครื่องนำอันสุนทร หยุดตะลอนเสียแล้วจึงได้การ
หยุดตะลอนเสียได้สบายจิต ด้วยหยุดคิดหยุดจิตหยุดเที่ยวหา
เมื่อหยุดแล้วจิตท่านแสนสบาย ไม่ทุกข์ใจด้วยจิตหยุดแล้วเอย
การปฏิบัติต้องรู้พระคุณท่าน ถ้าไม่มุ่งเพียงตัวรอดจะติดหนอ
ต้องเอื้อเฟื้อแจงทั่วบอกทุกคน บารมีหนุนส่งจิตนิพพาน

หนังสือนี้ชี้ทางปฏิบัติ มิใช่เพียงอ่านจำบ่นท่องหนอ
ถ้าบ่นท่องก็จะได้เพียงท่องจำ หากปฏิบัติแสงธรรมผ่องอำไพ
อภิธรรมกรจบคำกล่าว ขอจบคำกล่าวเพียงนี้หนอ
หากท่านพากเพียรจะเห็นทาง เห็นทางที่จิตแจ้งนิพพาน

ทำดีต้องตั้งจิต ละชั่วต้องฝืนใจ ทำดีต้องทำด้วยจิตว่าง ละชั่วทำดีล้วนได้ดี การทำความดียากเหมือนเข็นครกขึ้นภูเขา การทำความชั่วง่ายเหมือนดิ่งอเวจี เมื่อเจอคนมุ่งทำความดีต้องเอากายใจเข้าช่วย ถ้าเจอคนคิดทำความชั่วต้องเตือนสอนด้วยความหวังดี องมะนีปะนีฮง มะโมกวงซีอิมผ่อสัก

สาระคติการบำเพ็ญ

วิถีของการปฏิบัติไม่ใช่เดินอยู่บนเส้นทางที่ปูพรม หรือมากไปด้วยขวากหนาม แต่บางครั้งก็เต็มกลืนพอประมาณ การรักษาสิ่งที่มีอยู่นั้นใช่จะง่าย การจะประสบความสำเร็จได้ก็ด้วยความยากลำบาก แม้จะยากลำบากสักเพียงไรก็ตาม ชีวิตก็อยู่ได้พียงไม่กี่สิบปี แต่การบรรลุโพธิญาณนั้นเป็นสุขและพ้นทุกข์อย่างแท้จริงชั่วกาลนาน การลงทุนและการใช้ความพยายามจึงต้องมีมากเป็นพิเศษ ผู้ปฏิบัติต้องมั่นคงและศรัทธาในศีล สมาธิ ปัญญา ประกอบกับความเสียสละ ไม่ย่อท้ออ่อนไหว ไม่ยินดี ยินร้าย ต้องทนต่อการทดสอบของเบื้องบน ทั้งการยั่วยุจูงใจของหมู่มารและสิ่งแวดล้อม ความชั่ว (ความเสื่อม) ทั้งหลายจงละเว้น ความดี (ความเจริญ) ทุกสิ่งอย่าละเลย ดีชั่วทุกข์สุขอยู่ที่ใจ การพ้นทุกข์นั้นก็อยู่ที่ใจ

ทำเป็นทุกสิ่งเป็นธรรม ธรรมอยู่ที่การทำเป็น
ทำเป็นเหนือทั้งดีและชั่ว เหนือทั้งดีชั่วทำให้เป็น

อย่ายึดมั่นถือมั่นในตัวเขาตัวเรา ของเขาของเรา พึงระลึกว่าเรามีทุกข์เพราะกาย หากกายไม่มี ความทุกข์ก็ไม่เกิด ปล่อยวางอายตนะทั้งหมด ไม่ว่าชีวิตจะสมหวังหรือไม่ พร่ำปฏิบัติด้วยความสม่ำเสมอ ย่อมบรรลุความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ดั่งพุทธพจน์ว่า "การปฏิบัติเปรียบเสมือนไม้ที่ลอยน้ำ ถ้าไม่เกยตื้น ติดฝั่ง ติดเกาะ ถูกคนหยิบยกให้พ้นน้ำ ถูกผีสางเทวดาอำพรางหรือผุเปื่อยเสียก่อน ไม้ท่อนนั้นย่อมถึงมหาสมุทรอันชื่อว่านิพพาน"

โลกธรรมไม่ต่างอะไรกับลมและไฟที่คอยบั่นทอนเผาผลาญ และทำลายพลังจิตจึงควรหลีกพ้นด้วยการวางลงซึ่งอายตนะภายนอก

และภายในทั้งหมด ไม่ยึดมั่นถือมั่นในลาภยศ ทรัพย์สินเงินทองและสิ่งแวดล้อม พึงระลึกว่า ทรัพย์สมบัติเป็นของไม่เที่ยง เป็นของนอกกาย นอกจากจะถูกเบี้ยวถูกโกงแล้ว ยังมีบุคคลอื่นอีกอย่างน้อยห้าประเภทเข้ามาร่วมในการเป็นเจ้าของ กล่าวคือ แผ่นดินที่ต้องชำระภาษี ภัยธรรมชาติภัยสงคราม โจรผู้ร้ายและลูกหลานชั่วที่คอยล้างผลาญ สิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่ได้มาและเสียไปล้วนเป็นของไม่เที่ยงไม่แน่นอนในชีวิต อย่าได้ยินดียินร้ายหรืออาทรร้อนใจ กาลเวลาคือทางผ่าน ชีวิตคือการเดินทาง เวลาเป็นสิ่งพิสูจน์ มนุษย์คือความวุ่นวาย สิ่งที่ประสบในชีวิตเปรียบเสมือนภาพลวงตา เหมือนฟองน้ำเหมือนสายฟ้าแลบ เหมือนหยาดน้ำค้าง เหมือนฝันดั่งเงา เป็นฉากละครมายา ในที่สุดสิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมจะผ่านพ้นจากไป ไม่เป็นสิ่งพ้นทุกข์ ไม่ใช่ของยั่งยืน ความดีใจหรือเจ็บปวดในที่สุดย่อมจะจางหายหมดไปตามกาลเวลา มุ่งอริยกิจโดยแท้ สิ่งที่รู้โดยอายตนะนั้นไม่เที่ยง สิ่งที่รู้นอกเหนืออายตนะเป็นของจริง ภาวะธรรมชาติของจิตนั้น ถ้าอยากรู้จะไม่รู้ ไม่อยากรู้จะรู้เอง ความอยากรู้ทำให้จิตสับสนว้าวุ่นไม่สงบ จึงไม่รู้ ความไม่อยากรู้ทำให้จิตว่างและนิ่งจึงรู้จริง นักปราชญ์โบราณกล่าวว่า จิตที่ใสนิ่งสะอาดเห็นแสงธรรมได้โดยไม่ต้องเปิดหน้าต่าง รู้โลกได้โดยไม่ต้องก้าวออกจากประตู ผู้ที่หวั่นไหวไม่รู้จิต ผู้ที่รู้จิตไม่หวั่นไหว ผู้ที่ไม่รู้จิตยังเข้าไม่ถึงพระธรรม จิตที่มีศีลทำให้จิตเป็นสมาธิ จิตที่เป็นสมาธิทำให้จิตเกิดปัญญา อย่าเชื่อจิตของท่าน จิตของท่านเชื่อไม่ได้ บรรลุอรหันต์แล้ว จึงเชื่อจิตของท่านได้

สรรพพุทธะตรัสรู้ได้โดยอาศัยมวลทุกข์ของสรรพสัตว์เป็นปัจจัย หากปราศจากมวลทุกข์ก็ขาดปัจจัยการตรัสรู้ จงพากเพียร

เพื่อรู้ อย่าเพียรเพื่อเอาใจผู้รู้ ผู้รู้เป็นครู ผู้ไม่รู้เป็นทุน (ปัจจัย) ผู้รู้และผู้ไม่รู้ต่างกันก็เพียงที่รู้ ผู้ไม่รู้เรียนรู้ก็เหมือนผู้รู้ ผู้รู้ที่ยังลุ่มหลงหรือยึดมั่นก็เหมือนผู้ไม่รู้ ผู้รู้ โรงเรียน วัด สังคมแวดล้อมเป็นครู ถ้าติดในครู จะไม่ถึงครู ถ้าติดในทุน จะไม่ได้ทุน อย่าอาลัยครู อย่าอาวรณ์ทุน ได้ทั้งครูได้ทั้งทุน ผู้ที่เรียนรู้ไม่ติดครู ผู้เรียนไม่รู้จึงติดครู

ทำบุญเพื่อทิ้งบุญอเนก ทำบุญหวังบุญไม่ถึงบุญ
พลีกายเพื่อธรรมย่อมบรรลุ พลีธรรมเพื่อกายน่าอับอาย

มหาสมุทรสามารถรับน้ำจากทั่วทุกสารทิศได้เพราะมีความลึกและต่ำกว่าแม่น้ำทั้งหมด นักปราชญ์ผู้ที่มีบุญญาที่มากด้วยประสบการณ์ จึงมักเป็นคนฟังมากแต่พูดไม่มาก ประกอบด้วยคุณธรรมสามประการคือ เมตตาธรรม (เมตตาทำให้เกิดความกล้าหาญ) ความมัธยัสถ์(ความไม่สุรุ่ยสุร่ายทำให้กว้างขวางมั่นคง) และความถ่อมตัว (ไม่เป็นผู้เด่นผู้นำ) จึงสามารถประสบความสำเร็จและอยู่รอดได้อย่างถาวร

นกที่ใกล้ตาย เสียงย่อมโหยหวน คนที่ใกล้ตาย คำกล่าวเป็นสัจจ์ คนที่ใกล้ตายนั้น ความหวังทั้งหมดสูญสิ้น สิ่งที่มีอยู่ทั้งหมดกำลังสลาย ชีวิตก้าวเข้าไปสู่ความศักดิ์สิทธิ์แห่งพระเจ้า คำกล่าวที่สิ้นหวังจึงเป็นจริงและปราศจากมายาปรุงแต่ง ผู้ปฏิบัติธรรมทุกคนต้องมีสัจจะ แม้ชีวิตยังไม่ใกล้สู่พระเจ้าก็ตาม แต่ทุกการกระทำของกายวาจาใจ ย่อมอยู่ในสายตาของฟ้าดินและพระเจ้าทั้งสิ้น สัจจะเป็นบารมีอย่างหนึ่งที่ช่วยหนุนจิตให้เป็นสมาธิได้ การบำเพ็ญที่ควบคู่กับการผิดศีล ไร้คุณธรรมและสัจจะ ย่อมไม่ต่างอะไรกับการตักน้ำใส่ตุ่มรั่ว ซึ่งไม่มีวันจะเต็มได้ การหลอกคนทั้งโลก

ย่อมทำได้ในบางโอกาส แต่การจะหลอกใจตัวเองหรือพระเจ้าและฟ้าดิน ย่อมไม่มีทางจะทำได้ คนที่ไม่หลอกใจตัวเอง ก็คือการเคารพฟ้าดิน ผู้ที่เคารพฟ้าดิน ฟ้าดินก็อยู่ในจิตใจ เมื่อฟ้าดินอยู่ในจิตใจ จิตใจก็คือฟ้าดิน ผู้ที่เคารพบูชาฟ้าดิน ฟ้าดินย่อมคุ้มครองปราณี เมื่อฟ้าดินให้ความคุ้มครองปราณี สรรพบุญ ราศีย่อมประจักษ์ ภัยพิบัติดับสูญ ผู้ปฏิบัติชอบปฏิบัติธรรมย่อมอยู่ในสายตาของพระเจ้าและฟ้าดินทั้งสิ้น ตามคำตรัสของพระเจ้าบุ้นเชียงตี่กุนที่ว่า ศรัทธามั่นคง ปรารถนาได้สม แม้ไร้คำกล่าว เหนือคำเอ่ยกล่าว ใฝ่ใจพากเพียร ฟ้าดินไม่เปล่า เมื่อจิตประสงค์ได้สมดั่งจิต เหนือความประสงค์ ใจท่านคือใจเรา จากใจสู่ใจประทับใจ จิตเราคือจิตท่าน ด้วยจิตรู้จิตกระชับจิต ดี ชั่วที่ใจ ไม่ขอเอ่ยกล่าว รู้อยู่ที่ใจ ทุกสิ่งว่างเปล่า นิ่งอยู่ที่ใจ เหนือความว่างเปล่า ฟ้าดินปราณี สุดที่จะกล่าว นายหยางเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ค่ำมืดวันหนึ่ง มีชายคนหนึ่งนำทองคำหาบหนึ่งมามอบให้ที่บ้านพักนายหยางได้ปฏิเสธไม่ยอมรับเพราะมีคนจะรู้ ชายที่มาได้พูดขอให้นายหยางรับไว้ พร้อมรับรองว่าไม่มีคนรู้แน่ เพราะเป็นเวลาค่ำมืดและมาเพียงคนเดียว จึงเชื่อได้แน่ว่าไม่มีคนอื่นจะรู้ แต่นายหยางก็ยังคงปฏิเสธอีกเหมือนเดิมพร้อมกับกล่าวว่า “จะไม่มีคนรู้ได้อย่างไง อย่างน้อยที่สุดก็มีฟ้ารู้ ดินรู้ ท่านรู้และข้าก็รู้” ชายที่มาเห็นว่าไม่มีทางที่จะให้นายหยางรับทองคำหาบนั้นไว้ได้ จึงต้องนำกลับไป ในโลกนี้ไม่มีอะไรเป็นความลับ ต่อมาไม่นาน เรื่องการปฏิเสธไม่ยอมรับทองคำนี้ก็เป็นที่รู้กันทั่ว เมื่อนายหยางล่วงลับไปแล้ว ชาวบ้านจึงได้สร้างอนุสรณ์ให้นายหยางไว้เป็นที่ระลึก เรียกชื่อว่า ‘อนุสรณ์สี่รู้’ เป็นอนุสรณ์สำหรับเตือนใจเพื่อให้ทุกคนมีความซื่อสัตย์ มีความละอายใจและเกรงกลัวต่อฟ้าดิน

อย่าได้เคียดแค้น ความแค้นคือความรู้สึกไม่พอใจอย่างหนึ่งที่ผ่านอายตนะ เข้ามาในจิต ระอุอยู่ในใจ ความแค้นนี้ไม่มีน้ำหนักตัวตน แต่ก็ทำลายได้ทุกอย่าง แม้กระทั่งตัวผู้เคียดแค้นเอง อย่างไรก็ตาม ความแค้นนี้อาจจางหายไปได้ตามเวลาและโอกาส เหมือนการมอดของกองไฟ วิธีปฏิบัติต่อความแค้นที่ดีที่สุดคือการปล่อยว่างวางเฉย (เป็นอภัยทานอยู่ในตัว) ทำใจเป็นอิสระ อย่าให้ถูกอารมณ์ความแค้นครอบงำ ถือเสียว่าทุกสิ่งเป็นอนัตตา ความแค้นก็เป็นอนัตตา อย่ามีปฏิกิริยาโต้ตอบตามอารมณ์ความแค้นที่ครอบงำนั้น การโต้ตอบหรือแก้แค้นเป็นการก่อกรรมขึ้นใหม่ มิใช่ระงับกรรม ผู้กระทำนอกจากจะต้องใช้กรรมตามที่ก่อขึ้นใหม่นี้แล้วยังเป็นการแบ่งเบาภาระแห่งกรรมของผู้ก่อความแค้นนั้นไปด้วยในตัว หาใช่วิถีทางแห่งการระงับกรรมไม่ ไม่มีกรรมใดที่จะระงับหรือปิดบัญชีกรรมได้ด้วยการตอบโต้แก้แค้น ตรงกันข้ามเป็นการสร้างกรรมขึ้นใหม่อันจะเป็นผลให้ผูกพันต่อกันอย่างไม่มีวันจะจบได้ เป็นการก้าวเข้าไปสู่คลื่นของกฎแห่งกรรมอย่างน่าวิตกผวา การลงโทษผู้ผิดนั้นเป็นเรื่องของฟ้าดินและพระเจ้า ท่านไม่ใช่พระเจ้า จงเคารพพระเจ้า อย่าทำตัวเป็นพระเจ้า ด้วยอำนาจกฎแห่งกรรม ไม่มีกรรมใดที่ฟ้าดินจักละเว้นการสนองจงเคารพฟ้าดิน บูชาฟ้าดิน ท่านจะได้ความคุ้มครองปราณีจากฟ้าดิน จงระงับภัย ระงับเวรและระงับกรรมด้วยการไม่จองเวร จงก้าวพ้นห้วงกฎแห่งกรรม ด้วยการหักห้ามใจตัวเองและเคารพฟ้าดิน อย่าเชื่อตัวเอง อย่าหลงตัวเอง ถ้าหลงตัวเอง ทำลายตัวเอง ปลูกไมตรีอย่ารู้ร้าง สร้างกุศลอย่ารู้โรย ละชั่วทำดี ท่านจะได้ดี

อย่าใกล้คนพาล ให้พ้นคนพาล อย่าหลงเป็นพาล กาลเวลาเป็นสิ่งทดสอบ มนุษย์คือการเปลี่ยนแปลง อย่าหลงคนดี อย่าติดคนดีท่านอาจเสีย อย่าเกลียดคนพาล อย่าหน่ายคนพาล ช่วยสอนให้ทีแสงตะวันส่องทั่วทั้งคนดีคนพาล มั่นคงในคุณธรรม ทำใจดุจแสงตะวัน สิ่งปกติธรรมดาคือธรรมดาคือธรรม สิ่งผิดปกติธรรมดาใช่พระธรรม ทำดีติดดีใช่ว่าดี เหนือทั้งดีชั่วนั่นแหละดี นกในเวหาและปลาในน้ำต่างไม่มียุ้งฉางก็อยู่อย่างปกติสุขได้ คนที่ปฏิบัติชอบปฏิบัติธรรม ย่อมมีชีวิตที่สุขสบายได้อย่างไม่มีปัญหา

จิตเดิมล้วนบริสุทธิ์	โลภโกรธหลงสิ่งนำพา
กิเลสซ้ำเข้ามา	จิตสะอาดต้องหมองมัว
ผู้รู้รู้นิ่งหยุด	ไม่พ้นผูกอวิชชา
ไม่รู้จึงพ้นผูก	มลายได้ทั้งกายา
อภัยคนหลงผิด	เตือนสติให้ยั้งนา
เวลาย่อมพิสูจน์	คนดีชั่วเหล่ามายา
คนนั้นเกิดเพื่อจาก	ด้วยจากเป็นจากมรณา
สุสานเป็นของเที่ยง	แค้นนั้นคืออนัตตา

การกินเจ คือการละเว้นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ทุกชนิดเป็นอานิสงส์ทางเมตตา การไม่ข้องแวะในชีวิตและเนื้อของสัตว์เป็นวิธีลดกรรมที่ดีอย่างหนึ่ง มีอานิสงส์ส่งเสริมการปฏิบัติจิตสมาธินักบวชและผู้บำเพ็ญทางมหายานจึงกินเจกันเป็นพื้นฐาน และถือเป็นสาระสำคัญอย่างหนึ่งของการปฏิบัติ ในพิธีบวงสรวงหรืองานพิธีของพระ ผู้ร่วมในงานพิธีทุกคนมักศรัทธากินเจ และต่างถือปฏิบัติกันจนเป็นธรรมเนียมตราบเท่าทุกวันนี้ การไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์เป็นทั้งเมตตาและกุศลไปในตัว ในวงการแพทย์และ

นักวิทยาศาสตร์ เป็นที่ยอมรับกันว่าอาหารเจหรือมังสวิรัติ มีสุขภาพสมบูรณ์และปลอดภัยจากโรคร้ายแรงมากกว่าอาหารประเภทเนื้อสัตว์ เช่น โรคความดันโลหิตทั้งสูงและต่ำ โรคไขมันอุดตันเส้นเลือด โรคมะเร็งในลำไส้ โรคหัวใจ โรคกระเพาะ ท้องผูก ปวดเมื่อยตามร่างกาย พยาธิต่างๆ และโรคติดเชื้อจากสัตว์ โรคปวดศีรษะ นิ่วในไต และมีส่วนช่วยทางจิตใจให้มีเมตตาและเยือกเย็น เด็กที่กินมังสวิรัติเฉลี่ยมีไอคิวสูงกว่าเด็กทั่วไป คนที่กินมังสวิรัติเป็นประจำ มีเช่น เซอร์ไอแซกนิวตัน คอลสตลอย อัลเบิร์ด และไอน์สไตน์ เป็นต้น นอกจากนี้ทางวิทยาศาสตร์ยังค้นพบอีกว่า กากและใยในอาหารจากพืชมีความสำคัญต่อการป้องกันและรักษาโรคต่างๆ ไปด้วยในตัว

เมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง มีสุภาพสตรีคนหนึ่งได้เข้าไปกินเจในโรงเจแห่งหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นอายุประมาณสิบหกปี และอยู่ที่โรงเจนั้นมาตลอดจนตาย หญิงผู้นี้เป็นคนตรง ไม่พูดจาอ้อมค้อม ไม่มีเลศนัย ไม่เคยทำให้คนอื่นต้องเดือดร้อนเสียหาย รักความเป็นธรรม เอาการเอางาน มีความเอื้อเฟื้อ ไม่อิจฉาริษยา เห็นใจในความทุกข์ของผู้อื่น ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี เอาใจใส่ดูแลในโรงเจได้อย่างเรียบร้อยตามที่มอบหมาย เป็นคนไม่หงุดหงิดฟุ้งซ่าน ไม่ช่างพูด พูดเท่าที่ควรจะพูดปฏิบัติเจพร้อมด้วยการสวดภาวนา นะโมกวงซีอิมผ่อสัก และนะโมออนีท่อฮุกเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อสองปีที่ผ่านมาด้วยโรคชราอายุได้ประมาณเจ็ดสิบสามปี ระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ หญิงผู้นี้ไม่มีปรากฏการณ์พิเศษไปกว่าคนธรรมดา ไม่เคยมีปรากฏว่าสามารถล่วงรู้เหตุการณ์ในอนาคต ไม่เคยมีลูกศิษย์ ไม่เคยตั้งตัวเป็นอาจารย์ หลังจากได้ฌาปนกิจศพ

แล้ว มีพระธาตุจำนวนหนึ่งปรากฏอยู่ในอัฐิด้วย อันเป็นการแสดงถึงการสู่คติที่ดีของหญิงผู้นี้ และเป็นที่อัศจรรย์ใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็น

กินเจทำให้ใจปลอดโปร่ง จิตใจปลอดโปร่งหมั่นกินเจ
กินเจละเว้นซึ่งการฆ่า ละเว้นการฆ่าใจรู้เจ
กินเจจำต้องไม่ทำบาป คนที่ทำบาปไม่รู้เจ
กินเจจำต้องมีศีลด้วย ทุศีลกินเจไม่ได้เจ
กินเจจำต้องใจสะอาด จิตใจสะอาดจึงกินเจ
กินเจต้องรักพ่อแม่ เคารพพ่อแม่เหมือนกินเจ
กินเจจำต้องรู้ดีชั่ว เหนือทั้งดีชั่วถึงเจ
กินเจทุกคนรู้ว่าดี รู้ว่าดีแล้วอย่าถือดี
อาบังโรตีกินแต่ถั่ว วัวควายแพะแกะก็กินเจ
กินเจจำต้องปฏิบัติ ปฏิบัติดีแล้วนั่นแหละกินเจ

คิดดีพูดดีและทำดี วันละสามดี ตลอดสามปี ฟ้าดินปราณีท่านจะได้ดี เราขอยินดีคิดชั่วพูดชั่วและทำชั่ว วันละสามชั่วตลอดสามปี ฟ้าไม่ปราณี ละชั่วทำดี ขอย้ำอีกที การแสวงหาหรือได้มาซึ่งสิ่งอันมิชอบ เปรียบเสมือนกินอาหารที่มีพิษ นอกจากจะไม่บรรเทาความหิวและกระหายแล้ว ความตายยังจะมาถึงอีกด้วย

ทรัพย์เสมอด้วยวิชาไม่มี ข้าศึกเสมอด้วยพยาธิไม่มี
ความรักเสมอด้วยตนไม่มี กำลังแรงเสมอด้วยกรรมไม่มี
ความสุขเสมอด้วยความสงบไม่มี อรรถรสเสมอด้วยธรรมรสไม่มี

กินเพื่ออยู่ อยู่เพื่อปฏิบัติ ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทุกสิ่งย่อมสำเร็จได้ด้วยความเพียร แสงธรรมสาดส่องทั่ววิถีทางแห่งการ

พ้นทุกข์ โลกธรรมปิดกั้นความสว่างทั่วแห่งแสงธรรม ถนนทุกสายต่างมุ่งสู่กรุงโรมได้ฉันใด ความเพียรที่ถูกต้องการทุกวิธี ย่อมพ้นทุกข์ได้ฉันนั้น

โลกและสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองคนดี โลกไม่เคยปราศจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเพียรที่ปฏิบัติถึงจึงจุดอารมณ์แห่งธรรมชาติก็ศักดิ์สิทธิ์ได้เหมือนกัน อย่าลืมปฏิบัติ พากเพียรปฏิบัติ

จงสร้างปัญญาเพื่อพ้นทุกข์ แต่อย่ามุ่งทุกข์สร้างโลกีย์
ผู้ที่รู้ทุกข์จึงพ้นทุกข์ ทางแห่งพ้นทุกข์ใช่โลกีย์
ผู้ที่พ้นทุกข์ต้องรู้ทุกข์ รู้ทุกข์พ้นทุกข์ค่อยพาที
ทุกข์นั้นพ้นได้ด้วยจิตนิ่ง จิตนิ่งพ้นทุกข์เหนือโลกีย์
นิ่งเดียวพูดง่ายใช่ทำง่าย รู้จิตเดิมได้ว่าง่ายดี
จิตเดิมถ่องแท้นั้นคือหนึ่ง เหตุไม่ได้หนึ่งเพราะโลกีย์
ทางแห่งโลกีย์ล้วนไม่เที่ยง ทางแห่งพ้นทุกข์เหนือเที่ยงดี
ละวางโลกีย์จิตรู้นิ่ง จิตที่รู้นิ่งวางว่างดี
ปัญญารู้จิตเป็นหนึ่งได้ จิตเดิมเป็นหนึ่งไร้โลกีย์

โอวาทบำเพ็ญ

โลกเดินและหมุนรอบตัวเองได้อย่างอิสระในอวกาศที่ว่างได้ฉันใด จิตย่อมเป็นสมาธิได้อย่างอิสระในสภาพที่จิตว่างได้ฉันนั้น ภาชนะจะบรรจุสิ่งของได้ เพราะภาชนะนั้นมีความว่างฉันใด จิตจะเกิดปัญญาได้เพราะจิตมีความว่างฉันนั้น นาข้าวที่ยังไม่ได้ผ่านการไถหว่านย่อมรกเป็นพงหญ้าฉันใด จิตที่ยังไม่ได้ผ่านการขัดเกลาหรือชำระ ยากที่จะได้เห็นแสงธรรมฉันนั้น การชำระอยู่ที่จิต บริสุทธิ์อยู่ที่ใจ ในพื้นฐานของการปฏิบัติ ท่านจะเป็นสุขได้ด้วยการสวด นะโมกวงซีอิมผ่อสัก วันละร้อยพันหมื่นจบทุกวัน เลิกจองเวร สร้างความดี หนี้ไม่ก่อ กรรมไม่มี พร่ำภาวนาด้วยสติ หมั่นปฏิบัติ เพียรบรรลุ ใจรู้แจ้งในองค์ธรรม ทางนิพพาน จิตนิ่งเดียวเวลามีไม่มาก พูดมากเสียเวลา พร่ำสวดไว้ให้มาก สุขมากทุกเวลา เมื่อท่านบำเพ็ญท่านคือพุทธ เราเคารพท่านด้วยสาธุการ

การบำเพ็ญเพียรนั้นมิใช่กระทำเพียงแค่ห่มผ้าขาวหรือกินเจ หรือบวชครองจีวรเท่านั้น แต่หมายความถึงการปฏิบัติจิตที่สม่ำเสมอ ทั้งปฏิบัติตนด้วยเมตตา สัจจะและมั่นคง ในคุณธรรมที่ดีทั้งปวงอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่เที่ยวตระเวนสั่งสอนอบรมผู้อื่นให้ทำดี แต่ตัวเองห่างเหินหรือมิได้มุ่งต่อการปฏิบัติ ผู้นั้นเป็นเพียงนักเผยแพร่ ไม่ใช่ผู้บำเพ็ญ เวลามนุษย์มีไม่มาก อย่าลืมสงสารตัวเอง อย่าหลงชมบารมีผู้อื่น อย่าลืมทิ้งบารมีจิตเดิม เวลาไม่มากเร่งศึกษา ศึกษาด้วยจิตเห็นอนิจจัง จิตเห็นอนิจจังจิตอยู่จิต จิตที่อยู่จิตทุกข์ร้างลา รู้สร้างพุทธะในจิต เห็นแดนศักดิ์สิทธิ์นิพพาน รู้สร้างสิ่งมีชีวิตเป็นพุทธะ อย่าเพียงแค่สร้างพุทธะด้วยอิฐปูน ทุกคนล้วนอยู่ในศาสนา

พุทธะคือสิ่งที่มีชีวิตทั้งปวง ความสุขถ่องแท้อยู่ในจิต มิใช่ที่มากเงินตรา การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ให้พ้นทุกข์นั้นดีแล้ว แต่อย่าไปแสวงหาผลกำไรจากการพ้นทุกข์ของเขา รู้เตือนตัวตนด้วยสติ อย่าให้สติขาดจากตน จิตที่อยู่จิตสุขในจิต จิตที่ห่างจิตทุกข์ในใจ ชีวิตมนุษย์ล้วนมีทุกข์ อย่าไปเพิ่มทุกข์ให้แก่เขา เพิ่มทุกข์ส่งทุกข์เวียนกลับ ก่อกรรมสร้างกรรมกรรมสนอง ทำดีละชั่วฟ้าดินทราบ จิตที่บรรลุวิเศษดี วิเศษย่อมรู้จิตมนุษย์ รู้จิตมนุษย์โปรดสัตว์ จงเร่งภาวนาเพื่อพ้นทุกข์ ไม่ใช่ภาวนาเพื่อกันตาย อามิสบูชาเป็นบุญเพียงชั่วขณะ ปฏิบัติบูชาเป็นกุศลชั่วนิรันดร์ คนที่ไม่เชื่อในคำสอนของพระพุทธองค์ ไม่ควรบวช คนที่หลอกใจตัวเองอย่ากินเจ คนไร้เมตตาย่อมไม่มีเมตตาตอบ คนไม่กตัญญูรู้คุณ ลูกหลานล้วนอกตัญญู คนจิตอกุศลไม่มีวันที่จะบรรลุ คนที่เกลียดคนชังคนยังไม่รู้สภาวะของคน ความรักความชังล้วนเกิดดับ จิตเดิมว่างแท้ไม่ผูกพัน ธรรมทั้งหลายนั้นคือว่าง ว่างถึงที่สุดที่เข้าถึงธรรม คำสอนของพระพุทธองค์ละเอียดอ่อน ตนเป็นที่พึ่งของตน ผู้ที่ติดในวัตถุ บุคคลหรือสถานที่ยังไม่ใช่ผู้รู้ ผู้รู้ไม่ติด ผู้ติดไม่รู้ ว่างแล้วอย่าติด ถ้าติดไม่ว่าง ถ้าว่างไม่ติด ว่างไปสวดไปด้วยสติ สวดไป ว่างไป ไม่ยึดถือ จิตที่ผ่านการสวดจนนิ่งสนิทดีแล้วย่อมเป็นสุขและชุ่มชื่นอยู่ในอารมณ์ธรรมชาติแห่งสุญญตาที่ว่างและบริสุทธิ์อย่างแท้จริง พุทธะภาวะจะเรืองรองสว่างไสวขึ้นเอง โดยธรรมชาติอย่างอิสระได้ในที่สุด ชั่วชั่งชี ดีชั่งสงฆ์ กุศลอย่าหยุดสร้างทำบุญต้องหยุดเป็นแสงธรรมเจิดจ้าเมื่อคุณธรรมเปี่ยมพร้อม ตัวท่านดีพร้อมแล้วหรือยัง ทำบุญอย่าคิดหวังบุญ คิดว่าใช้กรรม สัมผัสแสงธรรมด้วยจิต รู้เบื่อรอยยิ้มริมทาง ชีวิตผ่านด้วยวัน เดือนปี เดือนปีผ่านด้วย

บำเพ็ญดี บำเพ็ญด้วยดีได้ถึงฝั่ง ข้ามถึงฝั่งได้วิเศษดี แม้นรู้สารพัดก็ไร้ค่า ไม่เท่าเจนจบรู้นิพพาน คนไร้วาสนาจิตย่อมวุ่น พร่ำสวดตามสอนแจ้งนิพพาน โอวาทบำเพ็ญเป็นคติ คติเตือนตนด้วยบำเพ็ญ

สติ สำรวม สงบ คือรากฐานของสมาธิจิตที่เป็นอิสระและนิ่งบริสุทธิ์เป็นหนึ่งอยู่ตลอดเวลาอย่างแท้จริง วิมุตติสุขแห่งพระธรรมย่อมบรรลุได้ด้วยจิต ที่เปี่ยมพร้อมด้วยมวลกุศลและนิ่งบริสุทธิ์เป็นหนึ่งอยู่ตลอดเวลา ทำดีรู้ปล่อยว่าง ความชั่วอย่าให้มี เมื่อความดีและความเพียรทำได้ถึงจุด แสงสว่างแสงธรรม ย่อมปรากฏประจักษ์แก่ท่าน สำหรับท่านที่ไม่ใช่เป็นชาวพุทธหรือเป็นชาวพุทธที่ศรัทธาในคำสวดบทอื่น ก็สามารถใช้บทสวดตามที่ศรัทธาด้วยจิตภาวนาตาม วิธีดังกล่าวข้างต้น ถนนทุกสายต่างมุ่งสู่กรุงโรมได้ฉันใด คำสวดทุกบทเมื่อพร่ำ ภาวนาด้วยสติย่อมเป็นปัจจัยแห่งการพ้นทุกข์ได้ฉันนั้น ละชั่วทำดี ท่านจะได้ดี ที่สุดของความเพียรที่ปฏิบัติตามพระโอวาทนี้ นิพพานเป็นท่าน แสงธรรมผ่องอำไพ ความสุขเสมอด้วยความสงบไม่มี อรรถรสเสมอด้วยธรรมรสไม่มี

คนชั่วฟ้าไม่คุ้ม คนดีฟ้าคุ้มกัน ทำดีเคราะห์ย่อมผ่าน ทำชั่วเคราะห์ก็ตาม เคราะห์กรรมมนุษย์สร้าง ไม่ใช่ฟ้าบันดาล ฟ้าดินมีแต่ให้ ไม่เคยให้เคราะห์กรรม อย่าหวังสะเดาะเคราะห์ สร้างกรรมต้องใช้กรรมทำดี ไม่พ้นเคราะห์ ก็เพราะดีไม่งาม ทำดีงามตลอดมีตลอดหรือไม่พ้นกรรม ทำดีฟ้าดินป้อง ไม่ประสบเคราะห์กรรม ตราชูฟ้าธรรมเที่ยง มั่นคงชั่วกัปกัลป์ ฟ้าดินไม่ลำเอียง คนชั่วต้องใช้กรรม บำเพ็ญปฏิบัติ ความเพียรสลายกรรม อย่าลืมพระคุณฟ้าสัจจะคุ้มภัยพาล ทำชั่วมากรรมเคราะห์ ก็เพราะฟ้าไม่กัน ฟ้าดิน

สัจจะก้อง คนดีม่านคุ้มกัน เคราะห์กรรมสร้างเพราะบาป ไร้บาปไร้เคราะห์กรรม จี้กงเดิมมนุษย์ ไม่ใช่พระอินทร์พรหม บรรลุอรหันต์ ก็ดีด้วยบำเพ็ญตน พากเพียรถึงที่สุด นั่นแหละคนเหนือคน ท่านก็คือมนุษย์ ต้องรักสงวนตน พากเพียรปฏิบัติ นิพพานเป็นของตน จีวรคือวัตถุ อย่าหลงติดลืมตน บำเพ็ญพ้นทุกข์จิตว่าง ว่างมวลวัตถุจีวร การสู่พื้นพสุธาของพระธรรม ก็เช่นเดียวกับการสู่มหาสมุทรของแม่น้ำ มหาสมุทรไม่เคยปราศจากน้ำฉันใด โลกก็ไม่เคยปราศจากพระธรรมฉันนั้น

ผู้บำเพ็ญต้องรู้จักทำดีแข่งกับตัวเอง แต่อย่าไปแข่งทำดีกับผู้อื่น หากท่านมุ่งทำดีแข่งกับผู้อื่น ท่านอาจต้องวุ่นวาย หากท่านทำงานเอาแต่หน้า ท่านจะพบกับปัญหาที่ขัดแย้ง หากท่านทำตัวเห็นแก่ได้ ท่านจะขาดไร้มิตรที่มีน้ำใจ หากท่านกลัวหน้าที่การงานมากจนเกินงาน ท่านอาจพบกับความเดือดร้อน หากท่านขาดความพอดี ท่านอาจต้องเป็นหนี้อยู่ร่ำไป หากท่านหวังเอาแต่ความสุข ท่านอาจเสียหน้าที่การงาน หากท่านขาดความยั้งคิด ชีวิตของท่านอาจวอดวาย หากท่านรู้สงบ ท่านประสบพบแสงธรรม ทำดีทุกสิ่งฟ้าดินทราบ จิตขาดสำนึก อาจเป็นภัย ความดีความชั่วล้วนเกิดดับ จิตรู้ละเว้นนิรภัย

ไม่มีบาปใดหนักเท่าความโลภ ไม่มีโทษใดมากเท่าความอยาก ไม่มีทุกข์ใดมากเท่าความไม่รู้พอ ธรรมชาติมีมากเพียงพอสำหรับปากท้องของมนุษย์ แต่มีไม่มากพอสำหรับความโลภ รู้พอเป็นสุข ไม่รู้พอเป็นทุกข์ ถ้าหลงเอาแต่ความสุข ความทุกข์ก็ตามติดถนัด กาลเวลาและทุกสิ่งคือทางผ่าน ชีวิตเหมือนขี่ม้าผ่านเมือง ตายแล้วบาทเดียวก็เอาไปไม่ได้ จะได้ไปใย จะทุกข์ไปใย กาลเวลา

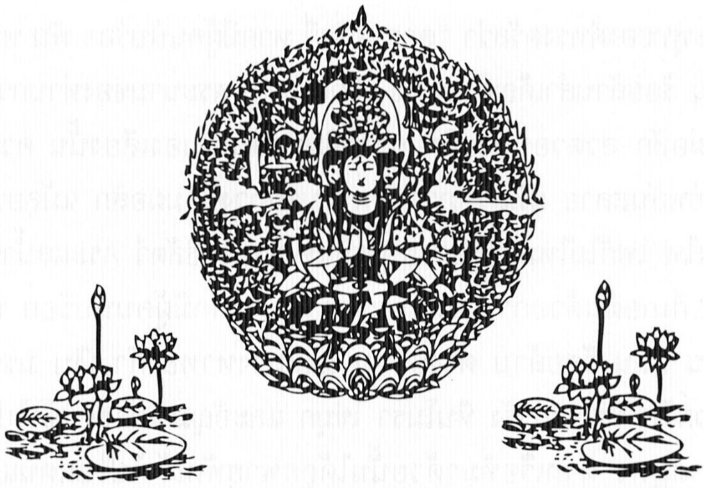
คือมหาอำนาจ ไม่มีผู้ใดมีอำนาจมากเกิน สัจบุรุษนอกจากการแสวงหาในเรื่องกามและอำนาจแล้ว ในโลกนี้ไม่มีสิ่งอื่นใดน่าแสวงอีกหรือ โพธิญาณอยู่หนใด วิมุติสุขหรือสุขแท้แห่งโพธิญาณมิได้ห่างไกลจากท่าน เพียงแต่ทำจิตให้ว่างและอยู่ในอารมณ์ที่นิ่งสนิทได้ตลอดเวลาเท่านั้น คำสัจไม่หวาน คำหวานไม่สัจ หากท่านไม่มีความจริงใจ ท่านอาจเสียคำสัจ แต่ถ้าท่านไว้ใจคนมากนัก ท่านอาจต้องเสียใจ พุทโธอยู่ในจิต สัจอยู่ในใจ เมื่อสัจมีอยู่ในใจ การปฏิบัติไม่เห็นจำต้องไปขอรับสัจจะจากใคร หากไม่มีสัจจะอยู่ในใจ ถึงจะไปขอรับสัจจะเพื่อปฏิบัติ ก็ไม่เกิดประโยชน์อันใด ใต้ฟ้านี้มีพระธรรมเพียงหนึ่ง จงมีพระธรรมเป็นครูอยู่ในใจ มนุษย์ล้วนเกิดดับ ฟ้าดินท่านมั่นคง ฟ้าดินอยู่ในใจ สัจคือฟ้าดิน การบำเพ็ญเพียรต้องมีคติมั่นอยู่ในใจว่า หากชาตินี้ไม่พากเพียรให้ได้เห็นแสงธรรม ชาติใดแสงธรรมจึงจะปรากฏ จิตที่ไม่ย่อท้อแสงธรรมย่อมประจักษ์แก่ท่านได้ในที่สุด อย่าเบื่อชีวิต อย่าคิดรำคาญ คับที่ย่อมอยู่ได้ คับใจต้องทำจิตใจให้ว่างเป็น ทำจิตหายเบื่อก็สิ้นเบื่อ ถ้าจิตไม่ห่วงก็ไร้กังวลแสงธรรมประกายสิ่งทั่วทุกสารทิศ ทุกชีวิตและทุกลมหายใจในทุกสภาวะล้วนอยู่ภายใต้แสงธรรม รู้ละเป็นสุข ไม่ละเป็นทุกข์ ด้วยเหตุรู้ละจึงไม่ทุกข์ ถ่อมตัวเป็นสุข อวดตัวเป็นทุกข์ รักตัว ต้องถ่อมตัวไม่อวดตัว รู้ตัวต้องไม่เห็นแก่ตัว ผู้พูดไม่รู้ ผู้รู้ไม่พูด ผู้ดีไม่เถียงผู้เถียงไม่ดี ผู้รู้ไม่เล่น ผู้เล่นไม่รู้ นักปราชญ์ผู้รู้ไม่สะสมมีแต่ให้ ฟ้ามีแต่เมตตา ให้ไม่ทำลาย ผู้รู้ให้มากจึงมีมาก ฟ้ามีแต่เมตตาให้ไม่ทำลายจึงมากมี ภัยธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ไม่ใช่เป็นการทำลายของฟ้า แต่เป็นการใช้กรรมชั่วของมนุษย์ที่ก่อเอง สร้างเองแล้วทำลายตัวเอง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นแต่ละครั้ง ไม่ใช่แต่เพียง

มนุษย์ที่พบเห็น โศกเศร้าเท่านั้น แม้ฟ้าดินท่านก็อาลัยและโศกเศร้าเช่นเดียวกัน การยื่นมือเข้าไปช่วยผู้ที่ ได้รับภัยพิบัติจึงเป็นพระประสงค์ที่เมตตาของฟ้าดินและพระเจ้า การทำบุญช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากหรือผู้มีศีลนั้น มีผลบุญเท่ากันไม่ต่างกัน สำคัญอยู่ที่การไม่หวังผลตอบแทน ดีชั่วรู้แก่ใจ ฟ้าดินใช่ห่างไกล ฟ้าดินอยู่ในจิต ดีชั่วรู้ทันใด ทำดีดีตลอด ละชั่วอย่าอาลัย ทำชั่วชั่วตลอดที่สุดต้องบรรลัย บนเส้นทางชีวิตในสังคมที่ขลุกขลัก ทั้งมากไปด้วยมายา ปัญหาและขวากหนาม ภัยพิบัติเกิดขึ้นได้ ทุกเมื่อและทุกขณะมีใครเล่าที่จะช่วยท่านได้ นอกจากตัวของท่านเอง ตนเป็นที่พึ่งของตนมิตรที่โง่มักสร้างปัญหาให้เพราะความโง่ศัตรูที่ฉลาดมักก่อให้เกิดปัญหา ผู้รู้ทุกคนล้วนใช้ชีวิตด้วยสติ รู้ด้วยความระมัดระวัง รอบรู้และรอบคอบจึงถึงฝั่งได้ในที่สุด อย่าหลงชมบารมีผู้อื่น อย่าลืมทิ้งบารมีจิตเดิม รู้ธรรมต้องไม่เบื่อทุกข์ รู้ชีวิตต้องไม่เบื่อการปฏิบัติ ตาที่ปราศจากผงธุลีย่อมมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ถนัดฉันใด จิตที่ปราศจากความใคร่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ย่อมเห็นแสงธรรมได้ในที่สุด ฉันนั้น ที่สุดของชีวิตคือความตาย บำเพ็ญไวไว จิตที่รู้นิ่งแสงธรรมชาติสถิต จิตที่ไหวหวั่นย่อมไม่เป็นที่รองรับของแสงธรรม การตักน้ำใส่ตุ่มอยู่ทุกวันย่อมเต็มตุ่มได้ ฉันใด การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอที่ไม่ห่างเว้นย่อมบรรลุได้ในที่สุดฉันนั้น ความสุขสวัสดี ย่อมเป็นผลได้ของการปฏิบัติ ขอให้ผู้อ่านผู้ปฏิบัติทุกท่านล้วนโชคดี

ยามตักน้ำใส่ตุ่มทุกเช้าค่ำ มีหรือน้ำไม่เต็มอย่าสงสัย
ถ้าไถลมัวเฝ้าผลัดวันคืน เมื่อไรน้ำได้เต็มให้ชื่นใจ
อันทางนั้นมีอยู่ที่ดวงจิต หากไม่คิดทำแล้วจะได้หรือ

ต้องฝึกจิตสารพัดทุกค่ำคืน ถึงเวลาจิตของเราบอกทางเอง
อันธรรมนั้นมีอยู่ในตัวท่าน หากไม่เพียรทำจะเห็นหรือ
ปฏิบัติจนนิ่งเห็นจิตเดิม วิ่งตะลอนไปเปล่าๆ ไม่ได้การ
ด้วยพระธรรมสถิตไม่ห่างท่าน ด้วยพระธรรมประเสริฐอดิศร
ด้วยธรรมเครื่องนำอันสุนทร หยุดตะลอนเสียแล้วจึงได้การ
หยุดตะลอนเสียได้สบายจิต ด้วยหยุดคิดหยุดจิตหยุดเที่ยวหา
เมื่อหยุดแล้วจิตท่านแสนสบาย ไม่ทุกข์ใจด้วยจิตหยุดแล้วเอย
การปฏิบัติต้องรู้พระคุณท่าน ถ้ามุ่งเพียงตัวรอดจะติดหนอ
ต้องเอื้อเฟื้อแจงทั่วบอกทุกคน บารมีหนุนส่งจิตนิพพาน
หนังสือนี้ชี้ทางปฏิบัติ มิใช่เพียงอ่านจำบ่นท่องหนอ
ถ้าบ่นท่องก็จะได้เพียงท่องจำ หากปฏิบัติแสงธรรมผ่องอำไพ
อภิธรรมกรจบคำกล่าว ขอจบคำกล่าวเพียงนี้หนอ
หากท่านพากเพียรจะเห็นทาง เห็นทางที่จิตแจ้งนิพพาน

อภิธรรมกร
วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533
เนื่องในวันบูชากราบไหว้ระลึกถึงพระคุณของฟ้า
ตรงกับขึ้น 9 ค่ำ เดือนหนึ่งของจีน

สัทธรรมปุณฑริกสูตร บรรพที่ 25

勿馬去轉 自性如來 色即空非偏妙有 妙悟自性證真空

一心一德．一意成仁．一念成仙

蓮出污泥而不染 心似日月不住空

พระอวโลกิเตศวร โพธิสัตว์สมันตะ
(พระบารมีกวงซีอิมผ่อสักก้องประจักษ์หรือกวงซีอิมผ่อสักโผวมึ้งปิ้ง)

ในวโรกาสนั้น บ่อจิ่งอี่ผ่อสัก (พระอนันตจิตโพธิสัตว์ บ่อ แปลว่า ไม่มี จิ่ง แปลว่า สิ้นสุด อี่ แปลว่า จิต กระแสจิต ผ่อสัก แปลว่า โพธิสัตว์) เฉวียงจีวร ลุกขึ้นประนมมือต่อพระพักตร์พุทธองค์ว่า "พระองค์ท่าน เหตุไฉนกวงซีอิมผ่อสัก (พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์) จึงทรงพระนามว่ากวงซีอิม" (กวง แปลว่า มอง มองด้วยปัญญาเพ่งพินิจพิจารณา ซี แปลว่า โลก, สังคม อิม แปลว่า เสียง กระแสเสียง กวงซีอิมแปลรวมกันว่ามองเสียงโลก)

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “ดูกรบ่อจิ่งอี่ หากมีผู้คนนับร้อย พัน หมื่น แสน ร้อยล้านลำเค็ญด้วยทุกข์ เมื่อได้ทราบพระนามของท่านกวงซีอิมผ่อสัก สวดวอนด้วยจิต กวงซีอิมผ่อสักได้มองเสียงนั้น ความทุกข์พลันสลาย ผู้ที่สวดภาวนาพระนามกวงซีอิมผ่อสัก แม้ลุยเข้ากองไฟ ไฟก็ไม่ไหม้ ทั้งนี้ด้วยบารมีแห่งพระโพธิสัตว์ กระแสน้ำซัดลอยก็เกยตื้นด้วยการสวดวอนพระนาม หากมีผู้คนนับร้อย พัน หมื่น แสน ร้อยล้าน ต่างออกมามุ่งแสวงหาทองคำ เงิน มรกต แก้วผลึก หินปะการัง หินโมรา ไข่มุก และอัญมณีต่างๆ เข้าไปในมหาสมุทร หากเรือที่มาด้วยนั้นได้ถูกพายุพัดเข้าไปในแดนแห่งผีรากษส (ผู้เป็นใหญ่ในหมู่ผีร้าย) แม้เพียงคนเดียวในกลุ่มคนเหล่านั้นได้ภาวนาสวดพระนามกวงซีอิมผ่อสัก ทุกคนก็จะพ้นภัย ด้วยเหตุนี้จึงมีพระนามว่ากวงซีอิม ผู้ที่จะถูกประหาร สวดพระนามกวงซีอิมผ่อสัก ก็จะรอดตายได้โดยอาวุธที่ฟันจะหักลงเป็นท่อนๆ หากดินแดนในไตรรหัสโลกที่เต็มไปด้วยยักษ์ ผีรากษสมุ่งทำร้าย ได้ยินเสียงที่ภาวนาพระนามกวงซีอิมผ่อสัก เหล่าผีร้ายแม้มองก็ไม่กล้า มีหรือจะทำร้าย ผู้ที่ถูกจองจำด้วยโซ่ตรวน ขื่อคาไม่ว่าด้วยความผิดหรือเหตุอื่นใด หากได้สวดวอนพระนามกวงซีอิมผ่อสัก ก็จะหลุดพ้นจากเครื่องพันธนาการนั้นๆ ในแดนไตรสหัสโลกที่มากไปด้วยโจรผู้ร้าย มีพ่อค้าใหญ่นำเหล่าพ่อค้าและของมีค่าผ่านเส้นทางที่อันตรายน่ากลัวคนหนึ่งในกลุ่มคนเหล่านั้นได้ร้องขึ้นว่า “ท่านทั้งหลายอย่าวิตก จงตั้งจิตภาวนาพระนามกวงอิมผ่อสัก พระผู้ทรงประสาทความเข้มแข็งแก่สรรพสัตว์ได้ด้วยอภัยทาน การสวดพระนามจะรอดพ้นจากภัยของหมู่โจร” เหล่าพ่อค้าได้ยินเช่นนี้ จึงพร้อมใจกันสวด นะโมกวงซีอิมผ่อสัก จึงได้รอดพ้น บ่อจิ่งอี่

กวงซีอิมผ่อสัก บรมโพธิสัตว์ทรงอิทธิปาฏิหาริย์เช่นนี้ ผู้ที่มากด้วยความใคร่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง หากพร่ำสวดนะโมกวงซีอิมผ่อสัก ก็จะพ้นจากความใคร่ ความโลภ ความโกรธ ความหลงเหล่านั้น กวงซีอิมผ่อสักทรงบุญญาภินิหารเป็นคุณอเนกอนันต์ จึงควรพร่ำสวดเป็นอาจิณ หญิงใดที่สักการบูชากวงซีอิมผ่อสัก หากประสงค์จะได้บุตร ก็จะได้บุตรที่ฉลาดมากด้วยบุญญาธิการ หากปรารถนาธิดา ก็จะได้ธิดาที่เพียบพร้อมด้วยบุญญาที่สั่งสมมาในอดีต เป็นที่รักใคร่และเกรงใจของผู้คนทั้งหลาย บ่อจิ่งอี่ กวงซี-อิมผ่อสักทรงบุญญาภินิหารเช่นนี้ การพร่ำสวดบูชาจึงไม่เสื่อมจากบุญวาสนา และทุกคนควรสักการบูชาด้วยการภาวนาพระนามบ่อจิ่งอี่ ผู้ที่ภาวนาพระนามโพธิสัตว์อื่นมากถึง หกพันสองร้อยล้านพระองค์ อันเท่ากับจำนวนเม็ดทรายในแม่น้ำคงคา พร้อมกับถวายอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่หลับนอน ยารักษาโรค ผู้ปฏิบัติเช่นนี้ได้อานิสงส์สักเพียงไร” บ่อจิ่งอี่กราบทูลว่ามากมายเหลือเกินพระ-พุทธองค์ทรงตรัสว่า “ผู้สวดพระนามกวงซีอิมผ่อสักด้วยภาวนาแม้เพียงวาระเดียว อานิสงส์ของบุคคลทั้งสองนี้ไม่ต่างกันเลย เป็นอานิสงส์ที่ไม่มีวันจะหมดสิ้นได้ ชั่วกัปชั่วกัลป์อย่างแท้จริง การภาวนาพระนามกวงซีอิมผ่อสัก ได้อานิสงส์เกินที่จะหยั่งคิด”

บ่อจิ่งอี่ผ่อสักทูลถามว่า “พระองค์ท่าน เหตุใดกวงซีอิม-ผ่อสักทรงตระเวนในสหภพ (โลกที่จำต้องอดทน) การแสดงพระธรรมประจักษ์ผลประการใด” พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “ดูกรบ่อจิ่งอี่ ในสหภพนี้ ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางพุทธะ กวงซี-อิมผ่อสักจะแสดงพระธรรมโปรดด้วยพุทธกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางปัจเจกพุทธเจ้า ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วย

ปัจเจกพุทธเจ้ากาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางอรหันต์ ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยอรหันต์กาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางพรหมราช ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยพรหมราชกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางอินทรราช ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยอินทรราชกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางเทพราช ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยเทพราชกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางมหาเทพราช ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยมหาเทพราชกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางเทพขุนศึก ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยเทพขุนศึกกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางขุนโลกบาล ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยขุนศึกโลกบาลกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยพระราชา ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยพระราชากาย ผู้ใดควรรับการโปรดด้วยปางผู้อาวุโส ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยผู้อาวุโสกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางผู้บำเพ็ญ ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยผู้บำเพ็ญกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางอำมาตย์ ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยอำมาตย์กาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางพราหมณ์ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยพราหมณ์กาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยภิกษุกาย ภิกษุณีกาย อุบาสกกาย อุบาสิกากาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางอาวุโส ผู้บำเพ็ญอำมาตย์ พราหมณ์ในเพศสตรี ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยกายเพศสตรีนั้นๆ ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางพรหมจารี พรหมจาริณี ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยพรหมจารีกาย พรหมจาริณีกาย ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางเทพ นาค ยักษ์ ครุฑ กินนร มโหราค มนุษย์ และอมนุษย์ ก็จะแสดงพระธรรมโปรด

ด้วยกายนั้นๆ ผู้ใดควรได้รับการโปรดด้วยปางวชิรธรเทพ ก็จะแสดงพระธรรมโปรดด้วยวิชิรธรเทพกาย บ่อจิ่งอี่ กวงซีอิมผ่อสักทรงตระเวนท่องไปในสหภพด้วยด้วยบุญญาภินิหาร เพื่อโปรดสรรพสัตว์ตามปางและรูปกายต่างๆ จึงสมควรอย่างยิ่งสำหรับท่านทั้งหลายที่จะสักการบูชากวงซีอิมผ่อสักด้วยจิตที่แน่วแน่มั่นคง กวงซีอิมผ่อสักบรมโพธิสัตว์ พระผู้ทรงประทานความเข้มแข็งและแคล้วคลาดปลอดภัยในยามคับขันในสหภพนี้จึงขนานพระนามท่านว่า พระผู้-ประสาทความเข้มแข็งอดทนด้วยอภัยทาน

บ่อจิ่งอี่ผ่อสักทุลว่า “พระองค์ท่าน ข้าฯ ขอสักการะท่านกวงซีอิมผ่อสัก” พร้อมกับปลดสร้อยเกยูรซึ่งประดับด้วยพลอยจินดาต่างๆ ออกจากที่คอ มีค่านับแสนตำลึงทอง น้อมถวายและกล่าวว่า “พระคุณท่าน โปรดรับสิ่งสักการบูชานี้ไว้เถิด” พระกวงซีอิมผ่อสักทรงปฏิเสธ บ่อจิ่งอี่กล่าวย้ำว่า “ขอได้โปรดเมตตาพวกข้ารับไว้ด้วยเถิด” พระพุทธองค์จึงทรงตรัสต่อ กวงซีอิมผ่อสักว่า “ความเมตตาบ่อจิ่งอี่ผ่อสักตลอดทั้งเหล่าพุทธบริษัทสี่ เทพ นาค ยักษ์ คนธรรพ์ อสูร ครุฑ กินนร มโหราค มนุษย์ และอมนุษย์ด้วยการรับสิ่งบูชานี้ไว้” กวงซีอิมผ่อสักได้เมตตาเหล่าพุทธบริษัทสี่รวมทั้งมวลเทพ นาค มนุษย์ และอมนุษย์ โดยรับสิ่งบูชาไว้และแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งถวายแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า อีกส่วนหนึ่งถวายแด่พระเจดีย์พุทธมณี “บ่อจิ่งอี่กวงซีอิมผ่อสักทรงบุญญาอิทธิปาฏิหาริย์อย่างอิสระท่องตระเวนในสหภพเช่นนี้ ”

ในวโรกาสนั้น บ่อจิ่งอี่ผ่อสักได้ทูลถามพระพุทธองค์ด้วยพระคาถาว่า

พระผู้ทรงปรากฏวรลักษณ์	ข้าฯ ขอน้อมสำทับคำรพสอง
ไฉนศากยบุตรพระองค์นี้	พระเมตตาทรงนามกวงซือิม
พระผู้ทรงเลิสด้วยวรลักษณ์	แถลงตรัสตอบบ่อจิ่งอี่
อานุภาพกวงอิมจริยะ	ทุกภาวะประจักษ์ด้วยเมตตา
ปฏิญาณล้ำลึกปานสมุทร	สรรพกัปกัลป์ผ่านเหนือจะนับ
เพียรพบเฝ้าพุทธะแสนล้านองค์	มหาปณิธานบริสุทธิ์
สรุปความเพียงย่อเราจะกล่าว	แม้ได้ยินพระนามหรือพานพบ
ภาวนาหมั่นสวดไม่เว้นวาง	สรรพภัยปวงทุกข์จะไม่พบ
หากเกิดจิตมุ่งคิดหมายทำร้าย	ผลักดันตกเข้าในขุมไฟใหญ่
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา	ขุมไฟกลับกลายเป็นวารี
กระแสคลื่นซัดลอยกลางสมุทร	อันตรายจากผีทั้งปลานาค
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา	คลื่นร้ายอันตรายไม่อาจจม
ยอดเขาพระสุเมรุสูงตระหง่าน	ถูกผลักดันตกลงมาสู่พื้น
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา	ลอยนิ่งกลางนภาดุจตะวัน
หากถูกคนร้ายเขาไล่ขับ	ตกลงมาสู่เขาวชิระ (ศาสตราวุธ)
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา	ผิวพรรณเส้นขนไม่คายเคือง
แม้นมีหมู่โจรเรียงรายรอบ	ศาสตราวุธครบครันมุ่งประหาร
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา	ดลจิตให้เกิดคิดปราณี
หากต้องอาญาถึงประหาร	จักมอดม้วยมรณาเพราะโทษา
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา	มีดที่ฟันพลันหักเป็นท่อนไป
กักขังจำจองด้วยขื่อคา	มือเท้าล่ามโซ่ตีตรวนมั่น
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา	เครื่องพันธนาการหลุดหายไป
อาถรรพณ์สาปแช่งมวลยาพิษ	ที่มุ่งคิดทำลายให้อาสัญ
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา	หวนกลับคืนสู่ผู้นั้นเอง

หากประสบพบเจอผีรากษส เหล่านาคมากพิษมวลผีร้าย
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา มุ่งมาดทำลายไม่อาจมี
หากถูกสัตว์ร้ายรายเรียงรอบ เขี้ยวเล็บแหลมคมน่าใจหาย
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา เผ่นทะยานหายลับสู่แดนไกล
เหล่างูพิษร้ายแมลงป่อง เปลวควันไอพิษมากเหลือหลาย
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา ตามเสียงที่มาหวลกลับไป
เมฆาครึ้มฟ้าร้องและผ่า พายุลูกเห็บกระหน่ำฝน
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา สารพัดสงบลงในฉับพลัน
สรรพสัตว์ระกำยากลำบาก นานาความทุกข์ประชิดกาย
พระเมตตากวงอิมปัญญาเลิศ ทรงบันดาลความทุกข์ให้ดับหาย
อานุภาพล้นพ้นเหนืออื่นใด ปัญญาบารมีก้องประจักษ์
ทศทิศเหนือภพไกลยิ่งนัก ทุกสถานถ้วนทั่วปรากฏกาย
สรรพทุกข์นานาแสนลำบาก ขุมนรกมวลเปรตกายอสูร
รวมทั้งทุกข์เกิดแก่แลเจ็บตาย บำบัดบรรเทาดับสูญไป
สุญญตาถ่องแท้บริสุทธิ์ ปัญญาบารมีใหญ่ยิ่งนัก
พระการุณสงเคราะห์นั้นประจักษ์ กระชับใจยิ่งนักพร่ำบูชา
สว่างไร้ราคีบริสุทธิ์ ทิพย์ปัญญาดุจตะวันพ้นมืดมิด
ทลายสิ้นผองภัยและไฟน้ำ แสงเจิดจ้าส่องทั่วทั้งโลกา
ธรรมกายกังวานหยุดฟ้าก้อง พระเมตตาชุ่มชื่นปานเมฆฝน
ทิพย์วารีอมตะเหมือนฝนหลั่ง เปลวไฟความทุกข์สลายพัน
มวลอรรคดีข้อพิพาท การจัดทัพสู้ศึกสยองขวัญ
ด้วยอำนาจสวดวอนพระเมตตา ความวุ่นวายสารพัดสงบพลัน
สุดประเสริฐด้วยเสียงมองเสียงโลก เสียงสวดพรึมดุจเสียงคลื่นเรียกหา
เหนือกว่าเสียงใดๆ ในโลกา สำทับจิตพร่ำสวดเป็นอาจิณ

หมั่นสวดภาวนาอย่ากังขา อริยะกวงอิมบริสุทธิ์
ในห้วงทุกข์เกิดดับเวียนว่ายวก เป็นที่พึ่งถ่องแท้อย่าอาวรณ์
มวลกุศลอเนกอนันต์เปี่ยม พระเนตรส่องเวไนยดุจครวญหา
บุญสถิตดั่งสมุทรสุดกำหนด เป็นฉะนี้ควรด้วยกราบบูชา

ในวโรกาสนั้น ถี่ตี้ผ่อสัก (พระธรณีธรโพธิสัตว์) ได้ลุกขึ้นกราบทูลพระพุทธองค์ "พระองค์ท่าน ผู้ที่ได้สดับตรับฟังถึงประจักษ์บารมีอันเป็นพลังอย่างอิสระถ่องแท้ของกวงซีอิมผ่อสักเป็นกุศลยิ่งนัก" พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าเป็นบารมีก้องประจักษ์อันควรแก่การรับรู้ทั่วเช่นนี้ เหล่าพุทธบริษัทสี่ในที่ประชุมมีจำนวนถึงแปดหมื่นสี่พันคน ต่างเกิดอนุตรสัมมาสัมโพธิจิตอย่างหาที่เปรียบมิได้

นะโมปึงซือเซ็กเกียมอนีฮุก (พระสัมมาสัมพุทธเจ้า) (สามจบ)

นะโมออนีท่อฮุก (พระอมิตตพุทธ) (สามจบ)

นะโมกวงซีอิมผ่อสัก (พระอวโลกิเตศวรบรมโพธิสัตว์) (สามจบ หรือ ร้อย พัน หมื่นจบ)

ทำดีต้องใจบริสุทธิ์

ทุกคนจำต้องทำความดี ทำดีเท่านั้นจึงได้ดี
คนที่ทำดีพระเจ้าเกื้อ พระเจ้าทรงเกื้อคนทำดี
คนที่ทำดีไม่ได้ดี ก็เพราะกรรมเก่านั้นยังมี
กรรมเก่าหมดแล้วดีย่อมได้ มีหรือทำดีไม่ได้ดี
คนที่ทำชั่วไม่ได้ดี ก็เพราะฟ้าดินไม่ปราณี
ฟ้าดินไม่เกื้อคนทำชั่ว มีหรือทำชั่วจะได้ดี
คนที่ทำชั่วกลับได้ดี ก็เพราะบุญเก่านั้นมากมี
บุญเก่าหมดแล้วกรรมชั่วติด สร้างกรรมใช้กรรมทุกข์เวียนดี
ทุกคนจำต้องทำความดี ด้วยเหตุฟ้าดินท่านรู้ดี
ฟ้าดินรู้ทั่วคนดีชั่ว ทำดีละชั่วต้องได้ดี
ทำดีอย่าทำเพื่อเอาหน้า ทำเพื่อเอาหน้าไม่ใช่ดี
ทำดีต้องใจบริสุทธิ์ มายาเสแสร้งใช่ทำดี
ทำดีจำต้องไม่หลงดี หลงดีติดดีอาจเสียที
ทำดีจำต้องมีสติ ประมาททำดีมักเสียที
ทำดีต้องทำอย่างรอบคอบ รอบคอบทำดีไม่เสียที
ทำดีจำต้องไม่อวดดี อวดดีถือดีไม่ได้ดี
คนที่ถือดีดีไม่ได้ ทำดีดีแล้วอย่าอวดดี
ทำดีมีคนทำดีกว่า ใช่แต่เพียงท่านมุ่งทำดี
ทำดีต้องรู้คนเหนือดี คนที่เหนือดีไม่พาที
เหนือฟ้ายังมีฟ้าเหนือกว่า นิพพานเหนือฟ้าเหนือมวลดี
ตำราโบราณสอนไว้ดี สอนเตือนไว้ทั่วให้ทำดี
ตงฉินคนดีคนรู้ทั่ว คนโกงคนชั่วอเวจี
ขอกล่าวเตือนย้ำไว้อีกที พระเจ้าไม่เคยทิ้งคนดี
สวรรค์คือถิ่นไร้ความชั่ว นิพพานสถิตยอดคนดี

คำกล่าวสวัสดี

อันสสารไม่สูญไปจากโลก　　วิญญาณไม่สิ้นจบไม่มี
คนดีคนชั่วนั้นมีมาก　　มุ่งธรรมถ่องแท้แทบไม่มี
ความดีมีสรรค์ไว้รองรับ　　ความชั่วแทนทดด้วยอเวจี
บาปบุญดั่งเงาตามติดตัว　　หลบหนีไม่พ้นขอบอกที
ความทุกข์สุขดิบล้วนไม่เที่ยง　　ลาภยศสรรเสริญอย่าถือดี
เดี่ยวดีเดี๋ยวชั่วโบราณกล่าว　　ละชั่วทำดีเอ่ยวจี
ได้เกิดเป็นคนนั้นประเสริฐ　　ประเสริฐแล้วต้องสร้างความดี
ความดีไม่สร้างจิตไม่ว่าง　　เสียทีเกิดมาหลายสิบปี
เกิดเป็นคนแล้วต้องรู้คน　　ถ้าไม่รู้คนต้องอับจน
รู้คนทันคนใช่ลำบาก　　ลำบากยากที่รู้ใจคน
เหลาจื้อซุนวูยอดนักปราชญ์　　พร่ำสอนให้รู้ถอยหยุดดี
นาซีไม่ถอยนาซีหมด　　คราวถอยไม่ถอยหมดทุกที
ถอยหยุดหยุดถอยแล้วหยุดนิ่ง　　นิ่งหยุดหยุดนิ่งจิตว่างดี
นักปราชญ์โบราณรู้นิ่งหยุด　　พุทธองค์ทรงสอนหยุดนิ่งดี
ทำบุญได้บุญสวรรค์โปรด　　ตายขึ้นสวรรค์อยู่นานปี
หมดบุญกลับลงมาสู่โลก　　เกิดเป็นอะไรช่วยบอกที
มวลสัตว์สับเปลี่ยนหมุนเวียนเกิด　　ตามมีตามเกิดใครว่าดี
สวรรค์ไม่นานโลกไม่เที่ยง　　นรกทารุณหนักทุกที
เวียนว่ายตายเกิดมามากที　　อัฐิกองสูงเท่าคีรี
บุญทำกรรมแต่งเวียนว่ายวก　　เมื่อไหร่จะพ้นว่ายเวียนที
จิตที่นิ่งได้เป็นกุศล　　กุศลนิ่งไซร้พ้นโลกีย์
พุทธองค์ทรงตรัสนิพพานเอก　　ได้ถึงนิพพานกันสักที
โพธิญาณนี้ล้วนนิรกาย　　จิตเดิมไสนิ่งสะอาดดี

รู้แจ้งองค์ธรรมบริสุทธิ์ จิตนิ่งหมดจดดีเหนือดี
พระแม่เมตตาคนรู้ทั่ว พระเจ้ากวนอูซื่อสัตย์ดี
ความดีมีมากสุดจะกล่าว ขอเอ่ยคำกล่าวสวัสดี

การจัดสร้างพระพุทธรูปหรือสิ่งพิมพ์ อันเกี่ยวกับพระธรรมคำสอนเป็นกุศล ดังนี้

1. อกุศลกรรมในอดีตชาติแต่ปางก่อน จะเปลี่ยนจากหนักเป็นเบา จากเบาเป็นสูญ

2. สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง สรรพภยันตรายสลาย

3. เจ้ากรรมนายเวรในอดีตชาติแต่ปางก่อน เมื่อได้รับส่วนบุญไปแล้ว ก็จะเลิกเว้นการจองเวร

4. เหล่ายักษ์ ผีรากษส งูพิษเสือร้าย ไม่อาจเป็นภัย

5. จิตใจสงบ ปวงภัยไม่เกิด ฝันร้ายไม่มี ราศีผ่องใส สุขภาพแข็งแรง กิจการงานเป็นมงคล

6. มั่นคงในคุณธรรม ความอุดมสมบูรณ์ปรากฏ (เกินความคาดฝัน) ครอบครัวสุขสันต์วาสนายั่งยืน

7. คำกล่าวเป็นสัจจ์ ฟ้าดินปราณี ทวยเทพยินดี มิตรสหายปรีดา

8. คนโง่สิ้นเขลา คนเจ็บหายได้ คนป่วยหายดี ความทุกข์หายเข็ญ สตรีจะได้เกิดเป็นชาย

9. พ้นจากมวลอกุศล เกิดใหม่บุญเกื้อหนุน มีปัญญาเลิศล้ำ บุญกุศลเรืองรอง

10. สิ่งที่สร้างจะบังเกิดเป็นกุศลจิตแก่ทุกคนที่ได้พบเห็น เป็นเนื้อนาบุญอย่างอเนกทุกชาติของผู้สร้างที่เกิดจะได้ฟังธรรมจากพระอริยเจ้า ปัญญาในธรรมแก่กล้าสามารถได้อภิญญาหก สำเร็จโพธิญาณ

การจัดสร้างพระพุทธรูปและสิ่งพิมพ์เป็นกุศลดังกล่าว ฉะนั้นในงานวันเกิด งานมงคลต่างๆ การฉลองยศหรือตำแหน่ง การทำบุญสะเดาะเคราะห์หรือขอพร การขอขมลาบาป ตลอดจนการอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วเป็นต้น หากได้สละทรัพย์สินเงินทองเพื่อจัดกิจการดังกล่าวด้วย ก็จะเป็นผลานิสงส์สืบต่อไป

พระเจ้ากวนอูเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

พระเจ้ากวนอูท่านซื่อสัตย์ สัจจะอย่างท่านหาไม่มี
ลำบากสุดแสนจะลำบาก ไม่ทิ้งคำสัจสาบานดี
เล่าปี่หมดตัวท่านจงรัก โจโฉใหญ่ยิ่งไม่สนดี
เงินตราทองแท่งทั้งตราตั้ง ยามจากคืนหมดไม่ใยดี
หาญหักห้าด่านใช่ผ่านง่าย พันลี้หาพี่โลกไม่มี
ลำบากยากเกินความลำบาก องอาจเกินความองอาจดี
พระชนม์ท่านสิ้นเกียรติยังก้อง เกียรติก้องสามก๊กคนรู้ดี
ประวัติศาสตร์จารึกเป็นประวัติ ประวัติจารึกท่านแสนดี

รายนามผู้ร่วมจัดพิมพ์
หนังสือพระโอวาทของพระอรหันต์จี้กง

คุณบุญภาอร	ศุกรศิริ	และครอบครัว	50 เล่ม
คุณวิชิต-คุณประภา	อุทารกุล	และครอบครัว	100 เล่ม
คุณวิฑูร-คุณญาณี	ประชญาคุณ	และครอบครัว	50 เล่ม
คุณกัญญา	ปฐมบูรณ์	และครอบครัว	50 เล่ม
คุณสิริเพ็ญ	ธรรมทินโน	และครอบครัว	50 เล่ม
คุณอรมน	วิมลพิทยารัตน์	และครอบครัว	50 เล่ม
คุณชวินทร์	วิมลพิทยารัตน์	และครอบครัว	25 เล่ม
คุณสิทธิศักดิ์	จิววัฒนาศักดิ์	และครอบครัว	50 เล่ม
คุณอรุณวรรณ	อาสยโศภี		50 เล่ม
คุณพีรภัทร-คุณสุทธินันท์	ขยิ่ม	และครอบครัว	50 เล่ม
คุณอมรรัตน์	ตรงกมลธรรม	และครอบครัว	50 เล่ม
น.ส.ธัญญารัตน์	เรืองนิธิวัชร์		10 เล่ม
คุณอภิสิทธิ์	ธนาสิทธิ์		10 เล่ม
คุณสุวัต ไชยศิริกุล-คุณบุญศรี แซ่เฮง		และครอบครัว	25 เล่ม
คุณศิริพร	วิทยาโกศล	และครอบครัว	25 เล่ม
คุณบรรจง	อุณหภิรมย์		5 เล่ม
คุณชัชวาล วัฒนา-คุณตฤน ศิริวุฒิเศรษฐ			10 เล่ม
คุณภัสสรภรณ์	รุ่งสินธนาสิทธิ์	และครอบครัว	25 เล่ม
คุณอภิรัตน์-คุณเสาวณีย์		และครอบครัว	10 เล่ม
น.ส.ทิพาวรรณ	สุขภา	และครอบครัว	5 เล่ม
คุณกิตติพงศ์	มาดาจันทร์		2 เล่ม

คุณวิศวะ	วิบูลย์อรรถ		2 เล่ม
คุณรัญจวน	วิบูลย์อรรถ		2 เล่ม
คุณสรายุทธ-คุณสุภาพร	มงคลสกุลฤทธิ์	และครอบครัว	10 เล่ม
คุณสมศักดิ์	เจริญกิจนภา	และครอบครัว	99 เล่ม
คุณจิราวรรณ	จิรพงศ์ไพศาล		
คุณสุรชัย	จิรพงศ์ไพศาล		
คุณสุวรรณี	จิรพงศ์ไพศาล		50 เล่ม
ด.ช.ศิวกร	จิรพงศ์ไพศาล		
ด.ญ.พิชชาภา	จิรพงศ์ไพศาล		
คุณสำรวย	หล่อกิตตินันท์		10 เล่ม
คุณประวิทย์	หวังเพิ่มพูน		10 เล่ม
น.ส.วราภรณ์	สรวลสำเริง	และครอบครัว	3 เล่ม
คุณจำรัส	โยธะวงษ์	และครอบครัว	3 เล่ม
ด.ญ.จิรัชญา	ราชากรกิจ	อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	2 เล่ม
น.ส.รุ่งณภา	แสงศิริ		10 เล่ม
คุณสมเกียรติ	แซ่เฮ้ง		10 เล่ม
คุณวรรณา-คุณเกชา	พันธ์หล่อ		9 เล่ม
คุณประยงค์	แซ่เตี๋ย		12 เล่ม
คุณเวหา	แนวโอโล		10 เล่ม
คุณบุรินทร์	สีสุข		2 เล่ม
คุณกุลธิดา	มโนมัย		2 เล่ม
ด.ช.ธิรินทร์	สีสุข		2 เล่ม
คุณวรณัฐนัน	มุ่งดี		5 เล่ม
คุณนฤมล	หนูเทศ		5 เล่ม

อุทิศให้ คุณเชงเฮียง	แซ่กัว หรือ แซ่โค้ว		55 เล่ม
อุทิศให้ คุณเจี้ยว	แซ่ตั้ง หรือ แซ่โค้ว		
อุทิศให้ คุณเกียกกี	แซ่ตั้ง		
อุทิศให้ คุณบักเหลา	แซ่เฮ้ง		
อุทิศให้ คุณแต้สี-คุณบุ่นฮ้อ	แซ่อิ้ว		
อุทิสให้ น.ส.สุนีย์	แซ่อิ้ว		
อุทิศให้ คุณโชคดี	นำพาทรัพย์		
อุทิศให้ คุณเอกชัย	อัญมณีเจริญ		
อุทิศให้ น.ส.อาริยา	ไชยรัตน์		
อุทิศให้ คุณวันชัย	ศุภรัตน์ภมร		
คุณพรธิภา	แซ่เฮ้ง		
คุณสมเกียรติ	ศุภรัตน์ภมร		
คุณพิสุทธิ์	ศุภรัตน์ภมร		
คุณสมชัย	ศุภรัตน์ภมร	และครอบครัว	25 เล่ม
คุณสมจินต์	ศุภรัตน์ภมร	และครอบครัว	5 เล่ม
คุณสุวรรณี	ศุภรัตน์ภมร	และครอบครัว	50 เล่ม
น.ส.สุวรรณา	ศุภรัตน์ภมร		5 เล่ม
คุณภิญญูวัฒน์	ภิญโญบูรณ์		10 เล่ม
คุณมนชยา	ภิญโญบูรณ์		10 เล่ม
คุณวรวุฒิ	ภิญโญบูรณ์		10 เล่ม
น.ส.พัชรินทร์	ภิญโญบูรณ์		10 เล่ม
คุณวรวิทย์	ภิญโญบูรณ์		10 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 1 : วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

พิมพ์ที่ **เลี่ยงเชียง** กรุงเทพฯ โทร. 0-2872-9897-8 โทรสาร 0-2872-9891
(6A-034)

บันทึก

บันทึก

ผู้ที่อ่านและปฏิบัติตามหนังสือเล่มนี้ ชีวิตไม่ตกต่ำ ผู้ที่พากเพียรปฏิบัติตามหนังสือเล่มนี้อย่างสม่ำเสมอ ย่อมได้เห็นแสงธรรม เวลามีไม่มาก พากเพียรไม่สายเกิน เกิดดับล้วนเป็นทุกข์ หยุดได้สุขเหลือเกิน หยุดนิ่งเหนือเกิดดับ เหนือทุกข์ไม่เวียนคืน นิพพานเป็นของท่าน แสงธรรมผ่องนิรันดร์ ละชั่วทำดีจิตผ่องใส การปฏิบัติจิตที่ว่างจนไม่มีอะไรจะว่างได้อีกแล้ว นั่นแหละคือการปฏิบัติที่ว่างจนถึงจุดแห่งความเพียรที่นิ่งอย่างอิสระบริสุทธิ์สมบูรณ์

จีเต็กกลิ้ม ปรัชญาแห่งการพ้นทุกข์ นะโมกวงซีอิมผ่อสัก

แปล เรียบเรียงและรวบรวมโดย อภิธรรมกร

止觀敬題
止而無爲性自眞
止止知知不著意
不止難知佛即心
知止隨處心即佛
不止難證菩提因
觀止隨處菩提現
止觀菩提現無邊
止止苦海無邊盡
止止如如妙無邊
止止自知如如妙
止止觀觀性自如
止觀觀止不著邊
止者無語

การให้ปัญญาหรือแสงสว่างแก่ผู้อื่น นักปราชญ์ท่านว่าเป็นมหากุศล ท่านที่มีความประสงค์จะทำหนังสือนี้ออกพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ทางเราจักไม่ขัดข้องและขออนุโมทนาในจิตอันเป็นมหากุศลของท่านล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

นะโมกวงซีอิมผ่อสัก (ร้อย พัน หมื่น จบ)

紫竹林

นะโมกวงซีอิมผ่อสัก
มหาเมตาคุ้มภัย

นำโมไต๋ซื้อ ไต๋ปุย กิวโคว่ กิวหลั่ง กวงไต๋ เล่งก้ำ กวงสี่อิมผู่สัก นำโมฮูก นำโมหวบ นำโมเจ็ง นำโมกิวโคว่ กิวหลั่ง กวงสี่อิมผู่สัก ทั่งจี๊โต โอม เกียล้อฮวดโต เกียล้อฮวดโต เกียล้อฮวดโต ล้อเกีย-ฮวดโต ล้อเกียฮวดโต ซาผ่อออ เทียงล้อซิ้ง ตี่ล้อซิ้ง นั้งลี่หลั่ง หลั่งลี่ซิ้ง

เจ็กเฉียก ใจเอียง ห่วยอุ่ยติ๊ง	(9 จบ หรือ 108 จบ)
นะโมปึงซือเซ็กเกียมอนีฮุก	(9 จบ หรือ 108 จบ)
นะโมออนีท่อฮุก	(9 จบ หรือ 108 จบ)
นะโมกวงซีอิมผ่อสัก	(9 จบ หรือ 108 จบ)
นะโมไต่สี่จี่ผ่อสัก	(9 จบ หรือ 108 จบ)
นะโมตี่จั่งอ้วงผ่อสัก	(9 จบ หรือ 108 จบ)
อามะนีปะนีฮง	(9 จบ หรือ 108 จบ)

ท่านจะเป็นสุขด้วยการสวดภาวนาเช่นนี้ทุกวัน

เลิกจองเวร	สร้างความดี	หนี้ไม่ก่อ	กรรมไม่มี
พร่ำภาวนา	ด้วยสติ	หมั่นปฏิบัติ	เพียรบรรลุ
ใจรู้แจ้ง	ในองค์ธรรม	ทางนิพพาน	จิตนิ่งเดียว

พระรูปปั้นของท่านตักม้อโจวซือ
สังฆปริณายกองค์ที่ ๑

พระรูปปั้นของท่านเหว่ยหล่าน
สังฆปริณายกองค์ที่ ๖